

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL : BUDAPEST, I., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21 SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Honvédelmi Lapok.

A mult év végén, amikor a „Honvédelem” megszűnt, erős volt a hitünk, hogy az arra legilletékesebbek ebben a kérdésben az utolsó szót még nem mondták ki s hogy a honvédségnek ezt a népszerű lapját hamarosan viszontlátjuk. Meggyőződésünk volt, hogy a szükségszerűség elmaradhatatlan következményeként eljön ennek a lapnak az újjászületése, ami most be is következett.

Ennek a kérdésnek a számontartása több volt részünkről, mint szakirodalmi kollegialitás.

Mindenki tudja, hogy a csendőrség mennyire érzékenyen reagál a honvédség minden, még legapróbb életmegnyilvánulására is. A csendőrség nemcsak szervezésénél, de szelleménél fogva is szoros kapcsolatban érzi magát a honvédséggel. Nem változtat ezen az a körülmény, hogy a mi feladatunk más, a honvédségé megint más s ezt a két különálló feladatkört a két szervnek egymástól függetlenül, az önállóság és szabadság jegyében kell betöltenie. Félévszázad sikerdús tapasztalatai, viszont egyes külföldi csendőrségeknek — amelyek a katonai vonatkozásokkal szakítottak — sikertelen kísérletezése kétségtelenül bizonyítják, hogy a csendőrségi szolgálat a katonai alapot és fegyelmet nem nélkülözheti.

Bennünket a katonai tudományok fejlődése, a katonai tudás és szellem irodalmi művelése tehát közvetlen közléről, hivatásunknál fogva érdekel. Amennyire igaz, hogy az ország belső és külső biztonsága a hadsereg szellemén áll vagy bukik, még fokozottabban helytálló a felfogás, hogy a csendőrség teljesítőképessége, ereje, egyenesen függvénye a hadsereg szellemének és erejének.

Abból sem kell titkot csinálnunk, hogy a honvédség nagyszerűen felfokozott fegyelmezettsége, a trianoni keretek maximumára növelt ereje ellenére is aggodalommal vettük annak idején tudomásul, hogy a honvédség egy olyan orgánuma, amely az érdeklődés szélesebb körét ölelte magához, megszűnt.

Ne essünk a túlzás látszatába: szó sincs arról, hogy egy szaklap megszűnése katasztrófa lenne. Nem. Ha az arra hivatottak a szolgálati keretekben jól megállják a helyüket, akkor megy minden a maga rendes útján előre, szakirodalom nélkül is. De viszont annak a belátásához sincsen szükség érvelésre, hogy a legtokéletesebben működő szolgálati tényezők is sokat nyerhetnek azzal a plusszal, amit tartalommal, lendületben és szellemben a közvetlen irodalmiság különleges eszközeivel a komoly szakirodalom számukra nyújthat.

Károsan merev álláspont volna azt mondani, hogy ott vannak a szabályzatok, azok mindent megmondanak, így aztán katonai szakirodalomra különösebb szükség nincsen. A katonaság fogalma túl van azon a fokon, amikor egyedüli tartalma a fegyelem volt. Ma a fegyelem az alap, a tartalom pedig: tudomány, amiről mindenki elismeri, hogy a szó magasabb értelmében vett tudomány; egészen a csatárig ható erővel. Azt pedig a tudomány minden ágában láthatjuk, hogy a tankönyvek mellett eleven s az idők haladásával folytonosan kontaktust tartó szakirodalomra is szükség van. A tankönyvek — köztük a honvédségi szabályzatok legtöbbje is — állandó érvényű elveket tartalmaznak ugyan, de a szakismeretek napi kérdéseivel, mindig és mindig újabb gondolataival, részletproblémáival éppen kötöttségüknél fogva lépést nem tarthatnak.

Nagy hivatása a katonai irodalomnak az is, hogy a honvédség tagjai között a szellemi és érzelmi kapcsolatot, egységet összekovácsolni, erősíteni segítsen. Van rá eszköze bőven, ha él vele. Nem szorul bizonyításra, hogy szívvel és tartalommal irányított szakirodalom ezen a téren mire hivatott és képes.

Nem becsülhető le az a szempont sem, hogy a honvédelem kérdése nem a hadsereg elszigetelt kérdése, hanem eleven gondja és folyton élő érdeklődési köre az egész nemzetnek. Nem kisjelentőségű kérdés tehát az, hogy a nemzet és a honvédség közötti szellemi és érzelmi kapcsolat milyen. A szó nemes értelmében vett népszerűséggel szerkesztett katonai szaklap megtalálja az utat a polgárság széles rétegeihez is s megbecsülhetetlen szolgálatokat tehet a katona és polgár érzelmi találkozásának.

Úgy hisszük, hogy a Honvédelmi Lapok a katonai szakirodalomnak ezt a szélesebb publicitásra törekvő irányát fogja követni s ezzel a Magyar Katonai Közlöny által képviselt, magasnívójú, de kizárólag hivatásos katonáknak — azok közt is csak a tisztikarnak — írott szakirodalmat bizonyos irányokban és tartalommal ki fogja egészíteni.

Szívesen látnók, ha a Honvédelmi Lapok a csendőrség körében is minél nagyobb példányszámban otthonosodnék meg, mert mi sokirányú más írnivalóink mellett a katonai ismereteknek nem adhatunk annyi helyet, amennyit szükségesnek látunk és szeretnénk.

Ezekkel az érzésekkel üdvözöljük a Honvédelmi Lapok megjelenését. Írógárdája nagyraható s a törekvő fiatalok köréből ez a gárda bizonyára sok értékkel fog még gyarapodni. Üdvözlésünket küldjük a lelkes szerkesztőségnek, amely az anyagiak miatt reá kényszerült némaság ideje alatt sem veszítette el a hitét és töretlen erővel ragadja most meg újra a tollat, hogy a magyar katonaszellem nagyraemelésében újra elfoglalja a pozíciót, amely megilleti.

A született büntetésekről.

Írta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A „Csendőrségi Lapok” mult év 29. számában felsoroltam, hogy a kriminológia — a büntettek tudománya — embertani (kriminálantropológiai) szempontból a bűnözőket miképpen osztályozza s egyben a bűnözők két nagy csoportjáról: az alkalmi és hivatásos (szokásos) büntetésekről emlékeztem meg. Ez alkalommal a bűnözők harmadik csoportjával, a született büntetettekkel óhajtok foglalkozni.

Bár az egyes bűncselekmények létrejöttére sok minden tényező (gazdasági, politikai, társadalmi, stb.) gyakorolhat döntő befolyást, a bűncselekmények nagy százalékát, a születés folytán terhelt, a bűnözés iránti előszeretettel, hajlammal világrajött egyének, a „született” büntetettek követik el.

Mielőtt a bűnözők életkörülményeire, lelki, testi elváltozásaira stb. rámutatnék, fel kell hívnom a figyelmet arra a nagy válasszáira, mely a „született” és az „elmebeteg” büntetettek csoportjai közé vonható. Jóllehet, az elmebeteg büntetettek nagyrészen, hasonlóan a született bűnözőkhöz, öröklött betegségben szenvednek, mindazonáltal a született büntetettek közé csupán csak azok sorolhatók, akik bár akaratlan elhatározásukban többé-kevésbé korlátozva is vannak ugyan, de büntetőjogi szempontból teljesen beszámíthatók, ellentétben az elmebeteg büntetettekkel, kik felelősségre nem vonhatók s így a szó jogi értelmében nem is bűnözők.

A született büntettes bűnözési hajlamot vagy olyan életmód iránti előszeretettel örökölt szüleitől, amelyek következtében követi el rendszerint sorozat-

tos bűncselekményeit. Ezeket tehát az egyéniségükben gyökerező hajlam indítja a bűnözésre s úgy testi, mint lelki degenerációs jelek teszik őket felismerhetőkké.

A bűnözők lelkivilágát kutató tudósok között olyan felfogás is uralkodik, hogy született büntettes nincs, ember sohasem születhetik gonosztevőnek, mert abból csakis a környezet, a társadalmi, gazdasági stb. viszonyok formálnak bűnözőt. Lombroso olasz orvos, e felfogással ellentétben, mintegy 40 éve bebizonyította, hogy vannak született büntetettek, akik terheltlen születnek s ami az állam és társadalom szempontjából legszomorúbb, e csoportba tartozók rendszerint javíthatatlanok is. Lombroso „A bűnöző ember” című könyvében tette beható vizsgálat tárgyává a gonosztevők lelki életét és testi tulajdonságait s kimutatta, hogy a szülők iszákossága, elmezavar, gyöngelméjűsége következtében az utódok rendszerint terheltlen lépnek az életbe.

Néhány szomorú statisztikai adat meglepően megvilágítja Lombroso megállapítását. Sajnos, nálunk Magyarországon ezirányban nincsenek adatok s így kénytelen vagyok az amerikai jogászok által — kik szorgalmasan foglalkoznak a megrögzött bűnözők családfáinak megállapításával — összeállított adatokból egyet-kettőt idézni:

Az Egyesült-Államok egyik legkártékonyabb családja egy kóborló, részegeskedő asszonytól származik. Ez az asszony 1740-ben halt meg. Leszármazottjainak a száma 2820 személy. Ezek közül 118 kiskorú javítóintézetben van, 171 börtönben ül, 706 álami szegényházakban él. Sok közöttük a gyengeelméjű, vérbajos, betörő. Egy másik részeges asz-

A körte.

Írta: MADOS GYÖRGY.

I.

Vad meleg volt, tikkasztó augusztusi idő. Sámson csendőr hol becsukta, hol kinyitotta a legénységi szoba ajtaját, mert lassanként már egészen belezavarodott, hogy hogyan is lehetne praktikusabban védekezni az ájult hőség ellen.

— Csinálj cügot, ne komédiázz! — szólt rá Bakos őrmester s alig hogy ezt kimondta, mindjárt kinyitotta az ajtót is, ablakot is.

A hirtelen keletkező légvonat egy papírlapot lesodort az íróasztalról. Az őrmester felvette, rápillantott s miután visszadobta az asztalra, ellegyintett maga előtt.

— Ebből se lesz prédikációs halott — mondta inkább önmagának, de a csendőr, aki éppen tintát töltött a vastagfalú kalamárisba, elkapta a szót s mivel a papírlap tartalmát is jól ismerte, rögtön tudta, miről van szó.

— Én azt hiszem, hogy az öreg Bogya, az a vén lóköti dézsmálgatja a gróf gyümölcsösét — mondta a tintásüveget rázogatva, de félszemmél az őrmester felé

sandított, mert sejtette, hogy annak nagyon is a begyében van ez a gyümölcslopási história. Ugyanis Bakos őrmester kezdte meg a nyomozást, amikor nyolc nappal ezelőtt a gróf feljelentést tett, hogy az uradalma kertészetében ismeretlen tettesek lekoppasztották a körtefákat. Tegnap holpontra jutott a nyomozás s úgy látszott, hogy a drága, zamatos olasz körték tolvaja egyhamar nem fog hurokra kerülni.

— Látod, én arra a vén gazember Bogyára nem is gondoltam, mert hiszen évek óta nem volt vele bajunk — fordult Bakos a csendőr felé s már nyugtalanítani kezdte a gondolat, hogy csakugyan szemügyre kellene venni annak a vén huncutnak házatájékát, mert ha az éjszakákat nem tölti otthon, akkor bizonyos, hogy rosszba sántikál s az útjai esetleg a gróf körtefái alatt is meg-megszakadnak egy-egy félórára.

A csendőr hirtelen felállott az asztal mellől:

— Én meg mindig Bogyára gyanakodtam, érdeklődtem is már tegnap este s úgy hiszem, hogy nem csal a szimatom, mert már egy hete, hogy nem volt otthon.

— No és mit tudtál meg, hol van?

— Állítólag az erdőn van, irtani.

Az őrmester, aki már nagy dolgokat bogozott ki életében, most dühös szégyenkezést fojtott vissza magába amiatt, hogy ebben a kis lopási ügyben ilyen kínos-keservesen kell megkerésnie a kiindulópontot. Észrevette, hogy Sámson, a fiatal csendőr mennyire ambicionálja ezt a nyomozást, neki is szerepet akart benne juttatni. Az ellenőrzőben távollevő őrsparancsnok helyett nyomban ki is adta a parancsot:

— Ma este Tabajdival kimentek az I. számú őrzőrtatba, kerítsétek utatokba az öreg Demetert s tudjátok

szonyak, aki 1827-ben halt meg 51 éves korában, ma 800 utóda van. Ezek közül 700 legalább egyszer büntetve volt, 347 iszákos, 127 nő erkölcsileg züllött. E családból 37-et ítétek már gyilkosságok miatt halálra.

Elképzelhető, hogy egy-egy ilyen szerencsétlen „család” mennyi kárt okoz a dolgozó, adófizető társadalomnak s hogy a rendezett állami életre káros tevékenységükkel, munkakerülő életmódjukkal stb. milyen nagyrészen növelik az állam anyagi terheit.

A porosz állam 5 millió márkát fecsért már el egy iszákos asszony utódaira, akik közül 142 koldus, 181 züllött nő, 76 betörő és 7 gyilkos került ki az utolsó 300 év alatt, 40 pedig a szegényházban halt meg közülök.

Íme néhány adat, mely élénken bizonyítja, hogy a született büntettek nemcsak nagy munkát adnak a közbiztonság, rend őreinek, hanem javíthatatlanságuk, megrögzöttségük folytán, az állam és társadalom valóságos elősdi.

A született büntettek jellemző erkölcsi fogyatékségei: minden komoly munkától való irtózás, bűn útján való megélhetés iránti törekvés, önzés, embertársaikkal szembeni közönyösség. Tekintve, hogy bűncelekményekből élnek, ravaszok, színeskedők, vakmerően elszántak. Agyafúrt ravaszsággal „dolgoznak”, lopnak, rabolnak, ha kell, gyilkosságtól sem riadnak vissza. Az állam törvényeit nem tartják be s beteges lelkialkatuk folytán teljesen érzéketlenek a „jogrend” fogalmával szemben. Sokszor már gyermekkorukban feltűnnek nemcsak erőszakoskodásaikkal, rossz hajlamaikkal, hanem minden intelem, jó

meg tőle, hogy újabban kapott-e valaki irtásra engedélyt s ha igen, a munkások között szerepel-e a Bogyá neve. De legyetek óvatossak, mert Demeter erdőkerülő szeret ugyan fecsegni, de a boroskomáit nem egykönnyen szolgáltatja ki.

A csendőr az alig leplezhető öröm izgalmával ült vissza az íróasztal mellé, az őrmester pedig megnézte az óráját s bosszankodva ébredt rá, hogy már hat óra is elmúlt s ő hat órára ígérte a menyasszonyának, hogy nála lesz.

Hamarjában kicsípte magát s nemsokára a kisvárosi piac kövezetén muzsikált a sarkantyúja. Csupa örvendő boldogság volt a Bakos őrmester szíve ezen a gyönyörű nyári alkonyaton s olyan mélynek, tisztának érezte a boldogságát, mint a szerelmét, amely minden egyes nap elmúltával a beteljesedés felé közeledett.

II.

Jolánka, a menyasszony, piruló zavarral kapta a tekintetét Bakosra, mikor az benyitott a házudvarra nyíló szobájába.

— Én Istenem, nahát, ilyen kócosan talál engemet — mondta Jolánka csaknem hebegve s hirtelen hátrafogta a vállára omló barna, selyemfényű haját és helyel kínálta a völegényét.

Bakos leült, mosolygott, majd tréfásan megjegyezte:

— Én pedig már úgy siettem, hogy csaknem repültem, de hát úgy-e Jolánka, egy völegény sohasem tud olyan későn érkezni, hogy a menyasszonya akkor már készen is legyen az öltözködéssel.

A leány évődő sértődöttséggel válaszolt:

— Úgy látzik, sok menyasszony szokását kitapasztalta már, csak éppen az enyémet nem, mert én eddig még

példaadás stb. iránti ellenszenvükkel, makacsságukkal.

Lombroso előbb idézett művében rámutatott arra is, hogy a született büntetteseknél a lelki terheltség mellett, a testen is található elváltozások, feltűnő fejlődési hibák a koponyán, a szemén, fogakon, vértagokon, stb.

Újabbkori kutatások azt mutatják, hogy Lombroso a kelleténél nagyobb jelentőséget tulajdonított ezeknek az úgynevezett elfajulási jeleknek, mert hiszen sokan vannak, akik ilyen jelekkel a testükön példás életet élnek s kétségtelen, hogy abból, mert valakinek arca, fejalakja egy bűnözőéhez hasonló, még távolról sem lehet megbélyegző következtetést vonni. Vizsgálatok azonban megállapították, hogy 100 gonosztevő közül átlagosan 25-nél az elfajulási jelek észlelhetők. Lombroso hetvenkilenc 22 éven aluli fiatal bűnöst vizsgált meg s csupán 7 volt fizikailag normális.

Egy másik tudós 240 bűnöző 3—7 év közötti gyermekén végzett vizsgálatokat. Ezek között 108 rosszerkölcst, vagyis olyant talált, akik rossz magaviseletet tanúsítottak s konok, hazug, civakodó természetűek voltak. Testi degeneráltság jelét 66%-nál tapasztalta, erkölcsi épséget pedig csak 29%-nál észlelt.

Az összes adatok háborúelőttiek. Azóta a viszonyok méginkább rosszabbodtak. A társadalom értéktelen, sőt káros elemei szaporodtak. Bár a fenti adatok — mint említettem — nem Magyarországra vonatkoznak, kétségtelen, hogy az állapotokról a mi viszonyainkra is lehet következtetni.

A társadalom által alkotott törvények, a bünte-

mindig kész voltam az öltözködéssel, valahányszor csak be- dugta hozzánk az orrocskáját.

Bakosnak annyira tetszett a menyasszonyának ez a kedves gúnyolódása, hogy szerette volna a hamiskásan elbiggyesztett piros kis száját mindjárt megcsókolni.

— No, maga Jolánka, ugyan megfelelt nekem, biz' Isten eszembe jut a mondása száz esztendő múlva is, persze na, ne ijedjen meg, csak akkor, ha élek.

Jolánka hangosan felkacagott.

— Kíváncsi vagyok, hogy akkor is így fog-e majd viccelődni s ilyen jókedve lesz-e mindig, ha majd... ha majd... — csicseregte pajkosan és hóhéfer fogsorát mutogatva, az ajtóból még egyszer visszaszólt:

— Most már aztán csakugyan megigazítom a hajamat, nehogy még egyszer szemrehányást tegyen érte.

Bakos ragyogó szemmel nézett a menyasszonya után: — Így is szép maga, Jolánka, sőt talán még szebb!

Csend lett a szobában. Bakos felnyitotta az asztalon fekvő bársonyfedelű albumot s áhítatosan, szerelmesen gyönyörködött a menyasszonya arcképében. A szeme mély tükre elárulta a szíve jóságát s a szájaszélén a mosolynak egy cikázó villanása valami gyermekes vidámságot sejtetett. Bakos kezében megremegett a fénykép s ebben a pillanatban százszorosan érezte, hogy a szerelme percről-percre mélyebb és lángolóbb lesz Jolánka iránt.

Az udvarról hangos férfibeszéd, majd hívogató fütyülő hallatszott be. Bakos felismerte a hangot. A menyasszonya apja, az öreg Gönczi fütyült a kutyáinak. Az volt a passziója, hogy három hatalmas szelindeket tartott s szabadidejében azokat idomítgatta.

Jolánka piros babos ruhájában, fojtottan kacagva libent be a szobába.

téstől való félelem, stb. nem elegendők arra, hogy a gonosztevőket fékentartsák. A közbiztonság őreire hárul az a feladat, hogy a zavartalan állami életet és munkát biztosítsák, a káros elemeket fékentartsák s az igazságszolgáltatás kezére juttassák. Fokozott mérvben áll fenn e kötelesség a született büntetéseikkel szemben, akik megrögzöttségük, a munkától való irtózásuk, javíthatatlanságuk folytán a dolgozó társadalom legkárosabbjai közé tartoznak.

A Poller-féle mintázó eljárás alkalmazása.

Írta: Dr. SCHRANZ DÉNES egyetemi tanársegéd.

(A budapesti kir. magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Törvényszéki Orvostani Intézetéből. Igazgató: Dr. Kenyeres Balázs egyetemi nyilv. rendes tanár.)

A csendőr nyomozó alosztályok a Poller-féle eljárással való mintázást is felvették teendőik közé. Minthogy a budapesti egyetem törvényszéki orvostani intézete ehhez a mintázáshoz a legszükségesebb felszerelést beszerezte s jelenleg tudomásom szerint ez az intézet az egyedüli, mely Hazánkban az eljárást a gyakorlatban alkalmazza, a budapesti nyomozó alosztály hozzám vezényelt két csendőrt az alosztály állományából, hogy elsajátítva az eljárás technikáját, azt az alosztály szolgálatában gyakorlatilag is alkalmazzák.

Az eljárás nagy előnyeinek köszönheti, hogy már is széles körben felkeltette az érdeklődést. Legutóbb a budapesti kir. Orvosegyesület egyik ülésén ismertettem ennek

— Nahát, ha látná, hogy az öreg milyen gyermekesen tud játszani azokkal a kutyákkal és hogy haragszik, ha nevet rajta valaki — mondta kedvesen odahúzódva a völgegye mellé, majd a következő percben az almáriumból egy nagy tálca körtét emelt ki és az asztalra helyezte.

— Parancsoljon, ilyen még nem evett, olyan édes, mint a méz — kínálta meleg szívélyességgel s közben a szerelmesen mosolygó tekintete a Bakos szép, férfias arcán pihent.

Az őrmester nagy szemét meresztve bámult a körtékre. Háromszor is megkínálta a menyasszonya, amíg végre egyet kivett. Elgondolkozva tapogatta, közben hol a menyasszonyára nézett, hol a gyönyörű, aranypiros-héjú ökölnyi körtétet mustrálta. Amint megkóstolta, a gyümölcs fejedelmi zamata illatozva csordult szét a nyelvén... Igen, ilyen körte nem terem ezen a vidéken, nem terem, csak egy helyen...

Megdöbbsent a gondolattól. A gyanu olyan élesen lángolt benne, hogy szíve hevesen dobogni kezdett. Szinte attól félt, hogy a hangja elakad, ha most megszólal. Kósztolgatta, ízlelgette a pompás gyümölcsöt s közben a gondolatait próbálta rendezni. Az első pillanatok kusza zűrzavarát érezte az agyában... Dehát mégis, hogy került, hogy kerülhetett a menyasszonya házába ez a körte? Mert csaknem bizonyosnak látszik, hogy „arról” a körtéről lesz szó. Arról...

Mosolyt erőszakolt az arcára és miközben egy szelet körtét a szájába vett, vidámságot színlelve, megkérdezte:

— Honnét szerezték ezt az isteni jó körtét, Jolánka? Én ilyen még csakugyan nem ettem, valami pompás!

A leány összehúzta a szemöldökét, pillanatig gondolkozott, aztán megrándította a vállát:

a mintázásnak praktikus oldalait, ahol szintén elismeréssel fogadták e hasznos segédeszközt, mely nemcsak az orvos természettudományok tanítása terén, hanem a rendőrség, csendőrség és bíróság gyakorlatában is felhasználható. Ujabbban az országos bírósági megfigyelő és elme-gyógyító intézet igazgatója, dr. Németh Ödön egyetemi professzor úr is abbéli szándékának adott kifejezést, hogy ő is bevezeti ezt az eljárást bűnügyi laboratóriumába, múzeumi készítmények, maszkok stb. készítésére. A csendőrség részéről Milviusz százados úr s hasonlóképen Camerle Raymond százados úr, aki legutóbb cikket is közölt e lap hasábjain az eljárásról, nemkülönbén a rendőrség is kísérletezik Poller anyagaival.

Mindezek mellett az a körülmény, hogy a csendőrség nagy érdeklődést tanúsít az eljárás iránt, indít arra, hogy az eljárást, melyet 4 hónapon keresztül Poller mellett dolgozva sajátítottam el, több, mint 1 éves tapasztalataimra támaszkodva jobban megvilágítsam s egyben a dolog anyagi részét is figyelembe véve ismertessem azokat a módszereket, melyekkel a leggazdaságosabban és lehetőleg legtökéletesebben alkalmazhatjuk a mintázásnak ezt az új módszerét.

Természetes dolog, hogy egy eljárás technikájának elsajátítása csak szemléltetés útján lehetséges, mert a leírásból igen nehéz elképzelni az egyes fogásokat. Az éppen most befejeződött csendőrségi bűnügyi fényképészeti tanfolyam megadta a lehetőséget arra, hogy az egész mintázó eljárásról, a berendezésről, a felszerelésről s a kivétel egyes mozzanatairól fényképfelvételeket készíthessünk. Így van alkalmam az eljárást praktikus oldalainak megvilágításával az alábbiakban ismertetni.

Először a mintázó-laboratórium felszereléséről óhaj-

— Az apám hozta a mult héten, én bizony igazán nem kérdeztem meg, hogy honnan.

Bakos alig tudta a megdöbbenését elpalástolni. Az érzései bizonytalanok voltak még, de a gyanu ösztönösen erősödött benne. Amikor a menyasszonya a körtével újra megkínálta, nem fogadta el. Pedig az kedvesen erőszakoskodva eléje rakta a legszebb példányokat.

— Nem bírom az édességet, ne is kínáljon, kedves Jolánka.

A leány felkapott egy körtét és mosolygó duzzogással hámozni kezdte.

— Csak azért is meg fog enni még egyet. Érdekesek maguk! Úgy tesz, mintha megérezte volna, amit az édesapám mondott.

Az őrmester hökkent csodálkozással nézett a menyasszonyára.

— Mit... mondott az édesapja? Érdekes... mintha én megéreztem volna... mit éreztem volna én meg? — kérdezte messzeszaladó és egyre visszarebbenő gondolatait leplezgetve.

— Azt mondta az öreg — mondta jóízűen nevetve a leány —, hogy a világért meg ne merjek kínálni belőle valakit, hogy az csak a mi csemegénk legyen s ami marad, azt drágapénzen megveszik tőle a városban. Hát képzelje, ilyen önző és ilyen fősvény ez az én apám. Még kiderül, hogy egy fukar vénember rejtőzködik benne. Na, de ne kínáltassa magát, hanem tessék, ez a legzamatosabb, egyen!

Bakos most már szörnyű bizonyosságot érzett. Csupa hátrálás lett minden mozdulata s alig tudta a nagy belső izgalmát elrejtetni. Valami ürügy után kutatott az elmé-

tok röviden megemlékezni, persze csak a legszükségesebbeket sorolva fel. Azután ismertetem azokat az eljárásokat, melyek a csendőrség gyakorlatában elsősorban fontosak. Végül szólok mindazokról az eszközökről, melyeket kiszállítás alkalmával az alosztályok erre kiképzett tagjainak magukkal kell vinniök, hogy a mintázást bárhol el tudják végezni.

A negatív felszerelés.

A negatív-készítés legfontosabb kelléke a negocoll, mely tulajdonképen alapja az egész eljárásnak. A negocoll előnyei adják meg a lehetőségét a praktikus mintázásnak, mert a pozitív anyag: a hominit, celerit más anyagokkal helyettesíthető, a negocoll azonban nem. Ezen anyagból egy kis laboratóriumnak legalább 5 kg.-ra van szüksége, hogy a mintázásokhoz a legszükségesebb mennyiség mindig rendelkezésre álljon. Holttestek és élettelen tárgyak mintázására vörös festékekkel megfestett használt negocollt, élők számára pedig frissebb, tiszta sárga negocollt használunk. Az anyag felfőzéséhez egy kb. 2—3 literes és egy 6—7 literes fedő nélküli alumínium bádoffazék szükséges, melyben a negocoll nem tapad le. A keveréshez 2—3 szögletes fakanál és egy alumínium merítőkánál elegendő, az edény rögzítéséhez a keverésközben pedig egy alkalmas edényfogó. A főzés a laboratóriumban, legalább egy lángú gázfőzőn, vagy tartályos petróleumfőzőn (gyorsforraló) történik, faluhelyen, ahol gáz nincs, természetesen csak tartályos petróleumfőzőn. Tehát falun 1—2 liter petróleum is szükséges lesz az eljárás alkalmazásához. A főtt negocollt azonban rendeltetési helyére a kellő hőfokon is elszállíthatjuk, ú. n. melegentartó szélesszájú termofórokban. Minthogy a főzőedényben nem tarthatjuk az anyagot

addig, míg az egész a felkenéshez szükséges hőfokra lehül, azért kb. $\frac{1}{2}$ liternyi mennyiséget mázas agyag- vagy alumíniumbögében keveréssel és legyezéssel kell lehűteni, mert különben a lemintázás végére a nagy főzőedény tartalma teljesen kihül és megmerevedik.

A negocoll nagy előnyei közé soroljuk azon tulajdonosságát, hogy a lemintázandó felülettel nem tapad össze s így róla a megmerevedés után könnyen leválasztható. Ha azonban olyan felületet akarunk mintázni, amely vízszívó (fa, föld, fal, szövet), előzőleg be kell azt vonnunk szigetelő anyaggal, hogy a negatív könnyű leválasztását biztosítsuk. E célra szolgál a cellulozelakkal vagy sellakspiritusszal való bepermetezés, finom permetezőcső segítségével. Ezen anyagok igen vékony hárttyát képeznek a mintázandó felületen, mely azonban a rajzolatot oly minimálisan befolyásolja, hogy az gyakorlatilag számításba nem jön. Ha a negatív több, ú. n. részletformából készül, mint azt később látni fogjuk, az egyes részletek széleinek késsel való metszési lapját is ajánlatos az összetapadás veszélyének elhárítása céljából előzőleg bekenni vékony rétegben paraffin-olajjal. A mintázandó terület körveztét az anyag kimélése céljából vegyük körül viaszkos vászonnal, vagy legalább is vizes ruhával, ha pedig a mintázandó tárgy felemelhető, tegyük alá bádof- vagy üveglemezt, hogy a szétfolyó anyag kárba ne vesszen.

A negocoll felkenéséhez legalkalmasabb eszköz az ecset, még pedig 1-es számú, az ú. n. széles fényezőecset (Rucker). A 2-es és 3-as széles ecsetek a negocollréteg megvastagításához szükségesek, míg a kerek, közönséges lyoni ecsetek a fülek, a szem környezetének s általában a keskeny mélyedések bekenésére szolgálnak. A spatulák

jében, hogy felállhasson és eltűnhessen innen és otthon a szobájában elrendezhesse az irtózatot gondolatait.

III.

Mikor félóra mulva belépett a laktanyába, remegő szájjal adta ki a parancsot Sámson csendőrnek:

— Abban a körte-ügyben ne nyomozzatok, holnap majd én veszem a kezembe az ügyet...

Alig várta, hogy lefekhessen és egyedül maradjon a gondolataival. A vacsora nem ízlett neki, az álom pedig elkerülte. Csak fetrengett, vergődött, kínlódott az ágyban. Azt már kegyetlenül érezte, hogy a boldogsága a mai estén rombadólt s a dübörögve leomló romok az ő szerelmét maguk alá temették. Ők nem lehetnek ezek után egymáséi soha.

De talán... akkor talán, ha ő eltitkolná azt, amit az öreg fuvaros házánál tapasztalt. Ha letagadná még önmaga előtt is, hogy egyet is látott azokból az átkozott körtekből. Mert megtehetné s akkor önmagát sem, de Jolánkát sem tenné ki a szakítás örjítő érzéseinek... Sámson pedig csak hadd nyomozna az után a vén lóköttő Bogyá után s mivel úgyse jutna vele semmire, elaludna szépen az ügy. Ez lenne, igen, a legjobb megoldás... bár, becstelenség, nem méltó hozzám, de nekem a szívemmel kell harcolnom, hát érthető, ha alól maradok... Mert hiszen miesoda szégyen lenne, ha a menyasszonyom apjáról ilyen dolog derülne ki... elgondolni is szégyenletes.

Így viaskodott Bakos őrmester önmagával, úgy harcolt az esze a szívével reggelig. Hol az egyik, hol a másik hallata erősebben a szavát.

Mikor a reggeli ideje elérkezett, gyűrött arccal, lázban égő szemmel ült az asztalhoz.

Tabajdi csendőr vidáman, nagy pihentséggel kana-

lazta a kávé s a mint a Bakos őrmester különös arcát megpillantotta, ijedten kérdezte tőle:

— Tán csak nincs valami baj, őrmester úr?

Bakos keserűen ellegyintett maga előtt:

— Eh, nincs nekem semmi bajom! Ha csak az nem baj, ha az ember a szívbajából egy éjszakán át kigyógyul...

Hozzá se nyúlt a kávéjához.

Révetegen dobolt az asztalon, aztán hirtelen elhatározással felugrott, bement az őrsirodába, feszes vigyázzba vágta magát az őrsparancsnok előtt:

— Tiszthelyettes úrnak alázatosan jelentem: a grófi uradalom gyümölcsösét Gönczi dézsmálgatja... egyben alázatosan jelentem, hogy... kérni fogom az áthelyezésemet...

A tiszthelyettes, aki melegsívű ember volt és jól tudta, hogy a Gönczi leánya a Bakos őrmester menyasszonya, rögtön átértette a helyzetet. Nem válaszolt. Komoran elfordította a fejét. Később, méltatlankodó fejcsoválások közt valami olyasmit mormogott, hogy az ostoba véletlen miatt rendesen a becsületes emberek kerülnek ilyen tragikus helyzetekbe.

*

Másnap a körtelopás ügyében Gönczi ellen az őrs feljelentése postára került. Két hét mulva pedig megérkezett a Bakos őrmester áthelyezésére vonatkozó parancs.

Amikor Bakos őrmester az őrsirodában új állomáshelyére való útbaindulását jelentette, az őrsparancsnok melegen szorította meg a kezét:

— Derék dolog volt, Bakos! Ami pedig a lányt illeti, én, a tapasztalt idős ember mondhatom magának, hogy gombház, ha leszakad, lesz más...

1. ábra. A Törvényszéki Orvostani Intézet moulage gyűjteménye.

közül a negatív felkenésénél az 57-es jön tekintetbe, míg a kisebb spatulákkal, továbbá a fecskendővel, vagy a kézzel való bekenést jobb mellőzni. Munkaközben ajánlatos segéddel legyeztetni a negatívot, hogy gyorsabban hűljön. Legegyszerűbb eszköz erre egy kartonlap, ott azonban, ahol villanyvezeték van, célszerűbb egy kézi ventilátorral hűteni a negatívot. Az ilyen ventilátoros, tehát meglehetősen gyors hűtésnél a ventilátort ne tegyük nagyon közel a mintához, mert a negatív felső rétege igen gyorsan megmere s ennek folytán lemezes, törékeny lesz.

A negatív vastagságát a mintázandó tárgy nagysága szabja meg: minél nagyobb a tárgy felülete, annál vastagabbra kell kenni a negocollt. A negocoll azonban gyakran így is hajlékony, könnyen deformálódik, illetőleg gyakran nem lehet azt a kívánt vastagságúra kenni, ha elegendő anyag rendelkezésre nem áll. Ezért szükséges a negatívot megerősíteni. Az erősítést is az adott eset szabja meg: így holttestek arcának lemintázásakor, mint majd látni fogjuk, a negocollba organincsikokat ágyazunk s a megmere-

vedés után egy gipszréteggel, melybe ugyancsak organint ágyazunk, akadályozzuk meg a negatív deformálódását.

Minthogy élő egyén arcának mintázásánál így nem járhatunk el, mert az orrnyílásokat nem zárhatjuk el, ezért itt a megerősítést egy külön e célra házilag is elkészíthető lágy, kb. $1\frac{1}{2}$ mm vastag szürke drótból készült kosárral végezzük el (3. ábra), melynek méretei a következők: hosszúsága az alapon 28 cm, középszélessége 19 cm, középmagassága 11 cm, kerülete pedig az alapján 75 cm. A kosár egyes drótjainak méretei: a felső homloki harántdrót 31 cm hosszú s a középső 39 cm hosszú függőleges dróttal 10 cm magasan találkozik; a középső harántdrót 32.5 cm hosszú s a középső függőlegessel 11 cm magasan találkozik; a harmadik harántdrót 31 cm hosszú s a középső függőlegessel 11 cm magasan találkozik; a negyedik harántdrót 26.5 cm hosszú s a középső függőlegessel 9.5 cm magasan találkozik, végül a legalsó álli harántdrót 21 cm hosszú s a közép függőlegessel 7.5 cm magasan találkozik. A függőleges drótok úgy haladnak, hogy az alaphoz közelebb eső oldaldrót 29.5 cm hosszú s az első harántdróttal 4.5 cm magasan, a másodikkal és harmadikkal 5—5 cm, a negyedikkal 4.5 cm s végül a legalsóval 3 cm magasan találkozik. A második a középső függőleges dróthoz közelebb fekvő függőleges drót 37.5 cm hosszú, az első haránttal 9.5 cm magasságban, a másodikkal 10.5 cm, a harmadikkal 10, a negyedikkal 9, végül az állival 7 cm magasságban találkozik. Az egyes drótok találkozási helyei finom dróttal vannak megerősítve, míg az alsó kerétrésszel egyszerű kampószerű meghajlítással egyesülnek. Forrasztás tehát sehol sincs az arcosáron s így, tekintve, hogy lágy drótból készül, a különböző arcok alakja szerint hajlítható s az egyes drótok is egymástól kis mértékben eltávolíthatók.

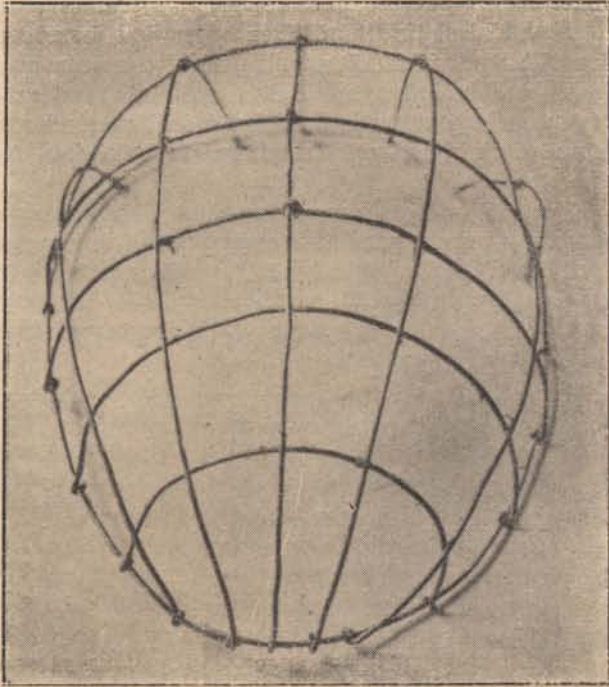
A gipsz és dróttal történő erősítésen kívül bizonyos esetekben pozitív anyaggal, celerittel végezzük a negatív megerősítését. Ilyen eset áll elő pl. akkor, ha olyan tárgyat akarunk mintázni, amelynek sok különböző irányú bemélyedése van, amikor tehát több részletformában kell elkészítenünk a negatívot. Ilyenkor, hogy az egyes negatív részletformák pontosan egymás mellé illeszkedjenek s szét ne essenek, a mintázott tárgyról való levétel előtt külső részüket lesimítjuk, élesszélű kímetszéseket vágunk rajtuk, esetleg beolajozzuk s azután forró celeritbe mártott organincsikokat helyezünk az egészre. A celeritsapka kihülése után azt a negatívról leemeljük, az egyes negatív darabkákat pedig a mintázott tárgyról levéve a celeritsapkában a megfelelő helyére illesztjük. Ez az eljárás azonban kissé költséges, mert drága celerit szükséges hozzá. Ezért jobb, ha ilyen erősítésre a pozitív anyagok előállításánál említendő hulladékanyagot használjuk fel, mely elhasznált

2. ábra. A negatív asztal.

hominitet, elhasznált organtint és egyéb anyagokat tartalmaz, felmelegítve a negatívra helyezhető s vizes ruhával reányomható.

A negatív készítése közben késekre is van szükségünk, főleg olyanokra, melyeknek kettős éle van, tehát fokuk nincs. Ilyen kés két méretben szerzendő be. E késsel igen finom metszéseket ejthetünk a negatívon, anélkül, hogy

3. ábra. Arckosár.

roncsolnánk azt s ezért használjuk részletformák érintkező felületének kisimitásához, élesszélű kimetszések készítéséhez. Egyéb szélrészek készítésénél elegendő a közönséges egyélű kés is, olyan esetben pedig, amikor a negatív nem választható le, téraránytalanság miatt (pl. egész kéz egydarabban való mintázásánál) olyan késre van szükség, amely nem éles és hegye is eltompult már. Ugyanis ilyenkor késsel kell bemetszeni oldalt, hogy a téraránytalanságot megszüntessük. Ha pedig a kés éles és hegyes, igen könnyen a bőrt sérthetjük meg vele. Tehát e célra igen alkalmas egy rossz, eltompult zsebkés is. Ugyancsak a negatív éles elvágását szolgálja az erős cérna is, melyet a mintázandó felületre az elvágás helyén lefektetünk és ezzel a negocoll megmerevedése után húzás közben a kívánt helyet elvághatjuk.

A kész negatívot a mintáról óvatosan és türelmesen válasszuk le. Először igyekezzünk az egészet meglazítani. Élő modell maga is segíthet a munkában. Némely esetben azonban megtörténik, hogy a negatív a levételkor eltörik, vagy kis részecskék törnek le belőle. Ha ez megtörténik, a bajon könnyen segíthetünk. Nem szükséges egyéb, csak néhány finom rovartű, melyeknek segítségével a letört darab pontosan a helyére illeszthető. A negatívon esetleg előforduló hibák kiigazítására szolgál a lágy mintázóagyag, melyet por alakban kapunk a kereskedésben s víz hozzáadásával teszünk formálhatóvá. Ebből az agyagból csipetnyi darabkával a hézagot kitömhetjük. A kiigazításra azonban nem csak ilyen esetben lehet szükségünk, hanem akkor is, amikor torzító sérülést akarunk eltüntetni, pl. arcról készített öntvényen a felismerés megkönnyítésére. Ilyenkor ajánlatos már a negatívon elvé-

gezni a korrekciót, az erre szolgáló mintázó hurkokkal a sérülés bemélyedéseinek a negatívon megfelelő kiemelkedések lekapargatása útján. Nyílások elzárására a negatívon (szem, orrnyílás) legalkalmasabb a forró negocollba mártott organtin, amely elég jól odatapad a környezethez, a nyílást elzárja, ami főleg a negatívnak pozitív anyaggal való kiöntése alkalmával jön szóba.

A már említett mintázó agyag a negatív készítésnél tekintetbe jön akkor is, ha nagyobb tárgyat mintázunk s féltő, hogy a negatív szétfolyik s így igen sok anyagvesztés áll elő. Ilyenkor úgy járunk el, hogy a mintázandó tárgyat agyaggal bástyázzuk körül s ezzel a szétfolyást megakadályozhatjuk. Ilyen anyagot mindig tartunk készletben, lezárható bádogg- vagy üvegedényben. Az agyag azonban nehezen válik el a negocollról s ezért a fenti módon végzett mintázás esetén, ha a negatív anyagot újból akarjuk használni, felörlése előtt az egyes részeket vízzel és körömkefével gyengén letakarítjuk. Alttalában igen fontos, hogy az elhasznált negocollt a felörlés előtt mindennemű szeméttől tisztítsunk meg s csak azután daráljuk meg közönséges húsdaráló segítségével. A megdarált anyagot a kiszáradástól legjobban jól zárható patent-üvegekben védhetjük meg, olyanokban, amelyeket konzervek számára szoktak használni. Ugyanilyen edényben tarthatjuk a lágy agyagot is.

A negocollnak az a tulajdonsága, hogy a levegőn hamar száradt, okozza azt, hogy hamar zsugorodik, megreped, amely ellen úgy védekezünk, hogy nedves ruhába takarjuk s így szállítjuk arra a helyre, ahol a pozitívot el akarjuk készíteni. Minden laboratóriumban feltétlenül szükség van egy legalább $50 \times 25 \times 25$ cm-es fedéllel bíró bádogtartályra, melynek fenekére vizet öntve, nedves ruhák között állandóan nedvesen tarthatjuk a negatív mintát.

Ha mintázás közben ruhánkra csepeg a negocoll, hagyjuk azt jól megmerevedni, azután vegyük le s $\frac{1}{2}$ óra múlva keféljük le a helyét, ha ugyan nyoma marad. Az ujjakon tapadó negocollt legjobban hidegvízben választhatjuk le, a főzőedény fenekére égett negocollt pedig vízzel gyenge lángon főzve, kavargatás közben oldjuk fel.

A pozitív felszerelés.

Amint láttuk, a negatív elkészítéséhez a legfontosabb anyag a negocoll, amely nem helyettesíthető egyéb anyagokkal. Nem így áll a dolog azonban a pozitív anyaggal, amely nemcsak hominit vagy celerit, hanem gipsz, enyv, fehérszurok, paraffin, agyag és negocoll is lehet. A mi szempontunkból itt csak a hominit és esetleg a gipsz jönnek tekintetbe a pozitív készítéséhez, az enyv, fehérszurok, paraffin, agyag s a negocoll mint pozitív anyag nem felel meg a célnak, tehát ezekről nem is beszélünk. Igaz ugyan, hogy a negocollból rugalmas pozitívot készíthetünk, ez azonban nem adja vissza tökéletesen a rajzolatot, mert előzőleg a negatív beolajozandó, hogy össze ne tapadjon a pozitívval s hamar kiszárad, összetöporodik, ha pedig nedvesen tesszük el, néhány hét múlva ellágyul s használhatatlan lesz.

A gyakorlatnak legjobban megfelel a kaschier Hominit special carna, mely a testszint leghűbben utánozza.

Nehéz megfosztani a gondolat szabadságától az embereket, akik azt megszokták. De nem nehéz bizonyos idő alatt odavinni az emberek tömegét, hogy éppen ne gondolkodjék. S még nehezebb gondolkodásra kényszeríteni azokat, akik azt elfeledték.

QUINET

továbbá a világos színű kaschier Hominit kell, mely minden színűre befesthető, nem úgy mint a többi anyagok, melyek a finom befestésnél a festékrétegen átütnek s így világos színekkel való befestésre alkalmatlanok. Ez a két alacsonyabb olvadású hominit-fajta valamivel rugalmasabb mint a többi hominit, nem szólva a celeritről, mely igen merev anyag, ezért könnyen török s megmunkálása is fáradságosabb amazokénál. A celeritre a csendőrség gyakorlatában úgyszólván nincs is szükség. Tehát szoba jöhetne a fekete színű montier celerit, melyet a múzeumi készítmények díszítéséhez, az úgynevezett montirozáshoz szoktak használni, azonban ez is helyettesíthető közönséges hominittel, ha abba megolvasztott állapotban poralakú fekete piktorfestéket keverünk.

4. ábra. A pozitív asztal.

A hominit a negocollhoz hasonlóan többször felolvasztható és alkalmazható a pozitív elkészítéséhez. Ez a tulajdonsága engedi meg, hogy a rosszul sikerült, vagy kiselezett hominit-mintákat felolvaszthassuk, dróthálón leszűrjessük s újra felhasználhassuk. Ez a körülmény, nemkülönben az anyag drágasága indított arra, hogy előállítsak hominithez hasonló anyagot, mely ha nem is minden esetben, de legtöbbször helyettesítheti a hominitet. Ezen anyag, melynek kezelése hasonló a hominitéhoz, már elhasznált és ennek folytán megbarnult hominitből, paraffinból, fehérszurokból és gipszből áll. Előállítására oly módon történik, hogy egy 1 literes zománcozott bögrében felolvasztjuk az elhasznált hominitet, az organtindarabkákat kihalásszuk belőle s finom dróthálón átszűrjük egy 2½ literes fazékba. Egy másik edényben a leszűrt használt hominitnek megfelelő mennyiségű paraffint olvasztunk meg s öntjük hozzá a nagy fazékban levő hominithez. Most a hominitnek megfelelő mennyiségben fehér szurkot törünk porrá s fakanállal kavargatás közben lassan hintjük a hominit-paraffin keverékhez. Ha ez a keverék egynemű lesz, megint a hominitnek megfelelő mennyiségű gipszet keverünk az előbbiekhöz. Ekkor az egészet leemeljük a tűzről, nehogy a további kavargatással a habzó keverék kifusson, várunk egy kicsit, míg az egész kissé lehül s azután a hominit felének megfelelő mennyiségű fehér krétafestéket vagy bécsifehéret keverünk hozzá, hogy anyagunkat világosabbá tegyük.

Ha az egész anyag egynemű lett, felkavarva dróthálón forró állapotban átszűrjük egy egyszerű, ½—1 liter irtartalmú cserépbe, melynek falait előzőleg 2—3 mm vastagságban negocollal vontunk be. Ilyen cserepet a nedves kádban mindig tartunk készenlétben. A cserépbe öntött anyagot lehülés és megszilárdulás után a cserépből

kivesszük és kalapács segítségével kockacukor nagyságú darabokra törjük. Ez a tejeskávé színű, kevert anyag hajlékonyabb, mint a hominit, olvadási pontja is alacsonyabb annál (de azért 100 fokon felül van), igen jól bevált nyomok s minden eredetileg sötétszínű anyag lemintázásánál, nemkülönben a pozitív anyagok megerősítését szolgáló második és harmadik réteg kenéséhez, illetőleg öntéséhez.

A szűrőn fennakadt és a fazék fenekén megmaradt anyagot meleg állapotban össze kell gyűjteni és a hálót és fazekat ki kell tisztítani. Ezen anyagokat összekeverve a használt hominit átszűrése alkalmával a szűrőn maradt organtindarabkákkal, felmelegítés után kapjuk azt az anyagot, mely a celeritsapka készítésénél a celeritet van hivatva pótolni, melynek alkalmazásáról később fogok szólni.

Ebből láthatjuk, hogy a hominitet éppoly gazdaságosan alkalmazhatjuk, mint a negocollt és így lényegesen olcsóbbá tehetjük a lemintázást, mert hiszen 1 kg (nem egy doboz) hominit kb. 20 pengőbe kerül. Ebből az anyagból pedig kb. 6 pengőbe s nem vész kárba semmi, mert a hulladék is felhasználható.

Mint már említettem, a hominitet megolvasztott állapotban forrón kell a negatívba kenni, illetőleg önteni. A felolvasztáshoz csőrrel bíró zománcedények használatosak, melyekre a 4. ábrán látható házilag elkészíthető, bádgarakima illesztendő, hogy az ecsetelésnél az ecsetből lefolyó anyag ne az edény külsejére folyjék, ahol elégségesen nagy büzt terjeszt, hanem vissza az edény belsejébe. Ilyen edény kétféle nagyságban szükséges: a kisebb 8 cm-es, a nagyobb pedig 9 cm (félliter). Ezek mellett két darab (1 és 2½ l) csőrös zománcozott fazék is kell, az egyik a hominitet pótló anyag készítéséhez és egy másik a hulladék anyag felolvasztásához. A melegítésre a forrasztólánggal ellátott Bunzen-égő a legalkalmasabb, de jó a negocoll főzésénél említett tartályos spirituszfőző is. Ha Bunzen-égőn főzünk, akkor a fazekat 3 lábba helyezett aszbesztes dróthálóra tesszük s lassan melegítjük. Ajánlatos a hominit-prizmákat melegítés előtt darabokra törni, hogy addig míg az egész felolvad, a már felolvadt részek pörköldését, megbarnulását megelőzzük. A melegítést addig végezzük, míg egyneműen folyó lesz az anyag s légbuborékok kezdenek felszállni. Ilyenkor megfordított Bunzen-lánggal érintjük a folyékonyra vált hominit felületét, mire a buborékok eltűnnek és a felületen térképszerű rajzolat mutatkozik. Az ilyen hőmérsékletű hominit a legalkalmasabb a kenéshez, illetőleg az öntéshez. Sohasem szabad az anyagot addig melegíteni, míg füstölni kezd, mert ilyenkor megpörköldik s megsötétedik.

A csőrös bögrére a karimát csak akkor tesszük rá, ha ecsettel dolgozunk, öntésnél egyenesen akadályt képez, tehát mellőzendő. Ha ecsettel dolgozunk, az első réteg elkészítéséhez lapos lyoni fekete sörteecsetet használunk olyan nagyságban, amilyen éppen a kikenéshez legalkalmasabbnak mutatkozik. Az első réteg megerősítéséhez az úgynevezett kasirozáshoz kerek lyoni, vagy kerek aranyozó (Anlager) fekete sörteecsetet használatos. Ezek a különleges ecsetek hőállóak, tehát a forró hominitben nem kunkorodnak meg. Vigyázni kell azonban, hogy az ecsetet sohasem hagyjuk a melegítéskor a bögrében, mert leég s kihűléskor se hagyjuk az anyagba ágyazva, mert csak melegítés útján tudjuk újra kivenni és ilyenkor is leég, mielőtt még ki lehetne venni.

A pozitív öntvény megerősítése mindig organtin csíkokkal történik, melyeket a tárgy nagyságától függően 1,

2, 3 rétegben külön-külön ecsetelünk a már említett kevert anyag segítségével egymásra. Ezen rétegek felkenésénél ügyelni kell arra, hogy az egyes rétegek között hézag ne keletkezzen. Tehát kisebb mélyedések fölött az organtint ki ne feszüljön. Ezért ajánlatos ilyen esetekben az ecsetelést a legmélyebb helyen kezdeni s ha az organtincsik kifeszítése bekövetkeznék, annak átvágásával segíthetünk a bajon. Az első réteg megerősítésénél az ecsettel igen óvatosan kell bánni, mert a durva nyomkodás következtében az első réteg megrepedhet s ennek következtében felszíneltolódás is állhat elő. A minta szélein mindig hajtsuk be az organtincsikat, mert ezáltal a széli részeket megvastagítva, a formát erősebbé, ellentállóbbá tehetjük. Ha üregeket akarunk kitömni, erre a célra igen megfelel a közönséges szürke gyapot, melyet a kevert anyaggal átítva nyomkodhatunk az üregbe. Több részből készült negatív kiegészítése esetén ajánlatos a már kész hominithez pár csepp terpentint adni, amitől néhány napig hajlékony lesz az anyag (sok terpentintől ragacsos lesz) s a részletformák széleit forró spatulával mindig egyenesítjük ki, hogy az összeillesztés annál könnyebb legyen.

A hominittel való kiöntésnél igen óvatosan kell eljárni, hogy kezünket meg ne égessük a forgatás közben. E célból a negatívot nedves ronggyal vesszük körül úgy, hogy a rongy a kezünket is beborítsa s csak ekkor öntjük vagy öntetjük a segéddel a negatívba a forró masszát s kezdjük forgatni. Néhány gyors mozdulat után a hominitet újra vissza kell önteni a bögrébe, mert ha a forró anyag vastag rétegben hosszabb ideig érintkezik a negatívval, a finom rajzolatot felolvasztja s így a mintát tönkreteszi. Pár pillanatnyi várakozás után ismét beleöntjük a már megmerevedőben levő első pozitív rétegbe a forró hominitet, majd újra kiöntjük s ezt megismételjük 4—5-ször. Olyan esetben, amelynél kis nyíláson akarunk valamely tárgyat esetleg tömören hominitből kiönteni, megfelelő nagyságú dugószerű, szögletes tölcserdarabkat kell a negatívból kivágni. Gondoskodni kell egy kisebb nyílásról is, amelyen a beömlő hominit által kiszorított levegő kijöhet. Ilyen esetekben is többször kell a hominitet be- és kiönteni, hogy a nagy hőfokon a negatív rajzolata tönkre ne menjen.

A pozitívban a negatívban való kiemelése alkalmával nagy türelemre van szükség, mert csak így biztosítható a sértetlen szétválasztás. A pozitívban levő esetleges hibák kiigazítására külön mintázó vaseszközök és kések szolgálnak. Az eszközöket lángon megmelegítve használjuk a lyukak, egyenetlenségek korrigálásához, vigyázva arra, hogy túlhevítéssel az anyagot meg ne pörköljük; a késekkel pedig hidegen kapargatjuk le a felesleges kiemelkedéseket. Lyukak kitömésére hidegen alkalmas a bőséges terpentint tartalmazó lágy hominit. Óvakodjunk mindig a kész pozitívban megmosásától, mert a hideg víz hatására a meglehetősen merev hominit hirtelen megreped és a készítmény tönkremegy.

Mint ahogy egyes esetekben az érdekesebb minták esetleg múzeumi készítményként szerepelhetnek, szükségesnek tartom néhány szóval ismertetni, azokat az eljárásokat, melyek ilyen esetben szóba jöhetnek. Elsősorban izléses kivitelre kell törekednünk s e célból különböző nagyságú $1\frac{1}{2}$ —2 cm. vastag feketére fényezett, deszkalapokra van szükségünk, amelyekre a készítmények ráerősítendők. Hogy az átmenet egyenletes legyen, kívánatos a mintának a deszkáról felemelkedő alsó szegélyét kb. 1 cm magasságig 1 mm vastag körkörös haladó sávban

fekete hominit karimával körülvenni, külön e célra megnyírt lapos fekete lyoni ecsettel (montirozás). Ha a minta üreges, kb. $\frac{1}{2}$ mm vastag rézdrótot kasirozunk a belső felülethez s a megmerevedés után a megfellelő helyen a deszkát átfúrjuk és a túlsó oldalába mélyedést vájva, a drót végeit megcsavarjuk, míg a tárgy mozdulatlanul rögzítve nem lesz. Ezután a deszka hátsófalában levő mélyedést kevert anyaggal töltve ki, lesimítjuk. Ha a minta tömör, még mielőtt az üreget betömnék, gondoskodunk arról, hogy egy U-alakú meghajlított lágy rézdrótot helyezünk a minta üregébe, azután tömjük ki azt kevert anyagba mártott gyapottal (ronggyal). A felerősítés itt is azonos az előbbivel. Ilyen esetekre való tekintettel a laboratórium felszerelendő különböző vastagságú lágy drótokkal, harapófogóval, fúróval, vésővel, árral, ollóval, csipesszel, csavarokkal, csavarhúzókkal, kalapáccsal, bádoglappal, dörzsvászonnal (smirgli).

Munkaközben sohasem kerülhető el az, hogy a forró hominit véletlenül a ruhára ne cseppenjen. Ezért ajánlatos munkaruhában dolgozni. Ha mégis ruhánkra cseppen a hominit, meg kell várni, míg lehül, azután itatóspapíron ki kell vasalni, utána benzinnel kidörzsölni s kikefélni. Az edények és eszközök megtisztítása melegítés közben száraz ronggyal való törölgetés útján történik, az esetekből pedig paraffinnal való főzés és terpentint olajban való áztatás útján vagy pedig kalapáccsal gyengén ütögetve lehet az anyagot eltávolítani.

A pozitív elkészítéséhez még előnyösen felhasználhatjuk a finom alabástrom gipszet is, mert ez az anyag is hűsöggel adja vissza a rajzolatot s igen olcsó. Hátránya azonban a hominittel szemben, hogy sokkal súlyosabb, könnyen törik. A gipsz pozitív elkészítésekor ajánlatos a negatívot előzőleg beolajozni, hogy jobban elváljon, bár gyakran nincs szükség erre, mert olajozás nélkül is sikerül ez. A gipszet úgy készítjük el, hogy egy megfelelő nagyságú edényben, (lehetőleg gumiedény) a szükséges vizet beleöntjük, ebbe szórjuk a gipszet. Egyenletes lassú kavargatás mellett addig várunk, míg a gipsz kötni kezd, amit a keverék sűrűsödése jelez. Ha ez bekövetkezett, belemerjük a negatívba a gipszet és forgatjuk, hogy egyenletes rétegekben tapadjon meg. A kötés siettetésére kevés konyhasót, lassításra pedig borax-oldatot adunk a gipszhez. Az így készített gipszforma legalább 1 cm vastag s hogy törékenységet csökkentsük, organtint csíkokat vagy dróthálót is tehetünk az egyes rétegek közé. Ha olyan negatívot akarunk kiönteni, amely nagy nyílással bír, gondoskodni kell arról is, hogy olyan nagy nyíláson öntsük be a gipszet, amelyen az jól kiönthető, ahol tehát a levegő kiszorulására szabad út áll rendelkezésre. A megszilárdulás idejét mindig türelemmel várjuk

5. ábra. A festőasztal.

be és csak azután szedjük szét a negatívot. A frissen készült gipsz pozitív hibáinak korrigálása igen egyszerű, mert a nedves gipsz elég jól kaparható, ugyanolyan eszközökkel, mint a hominit. A hiányok is jól pótolhatók, friss gipsszel, anélkül, hogy a kiszáradás után letörednének, vagy egyáltalában valami nyomot hagynának hátra. A korrigálás befejezéséig ajánlatos a gipszmintát nedves ruhákba takarva a bádogtartályba tenni, hogy ki ne száradjon.

Célszerű a használat után úgy az edényeket, mint az eszközöket azonnal vízzel megmosni, mielőtt még a gipsz teljesen megmerevednék, máskülönben az eltakarítás igen fáradságos lesz.

A festés.

A minták befestése képezi az eljárás legnehezebb részét. Ide már több-kevesebb művészi érzék is kell, hogy az illető meg tudja látni a különböző színárnyalatokat, s azokat a valóságnak megfelelően vissza is tudja adni. Az eljárás ismertetésénél leírt kétféle festési módszer, tudniillik az aláfestés és a felülről való befestés közül csak az utóbbi jön tekintetbe, mert az aláfestés igen nehéz s a legtöbb esetben kivihetetlen. Ellenben a kívülről való befestés annál nagyobb gyakorlati jelentőséggel bír. Valamely tárgyának lemintázásánál a pozitív anyag színét tetszés szerint módunkban van megválasztani, mert külön hőálló hominit-festékek vannak forgalomban, melyekből keveset a forró, világos hominitbe keverve a kívánt alapszín elő tudjuk állítani. De ilyen alapszín nélkül is teljes hűséggel adhatjuk vissza valamely tárgy színét, a kívülről történt befestéssel. Nem célo, hogy a festést teljes részletességgel ismertessem, mert ugysem lehet azt elméletben megtanulni, csupán a főbb mozzanatokra s inkább a szükséges felszerelésre fektetem a fősúlyt.

(Folytatjuk.)

KATONAI ISMERETEK.

Hibaháromszögelés az örsökön.

Írta: CSEPI BÉLA százados.

A lövés eredménye a célzástól függ. A célzás gyakorlása tehát elengedhetetlen, ha találatot akarunk elérni. Miért kell a célzást gyakorolnunk? Azért, hogy biztosságot szerezzünk benne. Azt kérdezhetné valaki, hogy miért azt gyakorolni, hiszen nagyon egyszerű, könnyen érthető és könnyen végrehajtható, hogy csapat célgömb mellett a meghosszabbított irányvonalat a célpontra irányítjuk. Első megfontolásra olyannak tűnik ez fel, mintha azt mondaná valaki, hogy a papírlapon két pontnak egy vonallal összekötését szintén

gyakorolni kell. Ezt pedig tényleg nem kell gyakorolni. De bármennyire hasonló az irányvonalnak a célpontra irányítása, a gyakorlat mégis azt mutatja, hogy ritka ember tudja ezt pontosan megcsinálni. Ennek többféle oka van. Többek között az, hogy a célzásnál csak az egyik szemünket használhatjuk, továbbá, hogy a cél távolsága nagy, szemünk nem érzékelheti a legparányibb pontossággal a cél tényleges helyzetét a térben; a fej oldalt és lefelé hajtása az előttünk fekvő cél térbeli fekvését nem a valóságnak megfelelő fekvésében tünteti fel, hanem torzítja; ismeretlen, szokatlan képet látunk. A szemidegek gyors kimerülése is homályos képet mutat, igen kevés könnyezés mellett is már nem ott látom a célt, ahol tényleg van, hanem attól kissé eltérve. Sokszor kettősképet is mutat a szemünk, holtan csak egy cél van. Ezek az okok külön-külön mind azt eredményezik, hogy nem csapott célgömbbel célzunk, az irányvonalat helytelenül választjuk meg s helytelenül irányítjuk a meghosszabbított irányvonalat a célra.

A célzás gyakorlásának főcélja tehát az, hogy a megszokás által ezeket a helyes irányzást befolyásoló okokat megszüntessük. A célzás gyakorlása szünteti meg tehát a szem könnyezését, elhomályosulását, erősíti meg a szemidegeket, hozzászoktatja a nagy távolságon lévő cél hosszabb időn át tartó helyes nézéséhez, hozzászoktatja a ferde nézéshez.

A helyes célzásnak alapvető követelménye a csapott célgömbbel való célzás, amely a Lőutasítás 1. füzet, 64. pontjában van leírva. Először ezt kell jól megértenünk és végrehajtani tudnunk, hogy a fentiek szempontjából megkezdhezzük magunkat jól begyakorolni.

Nincs olyan ember, aki képes lenne másodszor is ugyanoda irányítani a meghosszabbított irányvonalat, ahová először irányította. De nem fogja ezt elérni a harmadik és negyedik célzásával sem. Erről nem nehéz meggyőződni. Aki kétkedik benne, próbálja meg. Vegye a puskáját, helyezze úgy el, hogy rögzítve legyen, el ne mozdulhasson. Szembe vele a falra vagy táblára helyezzen egy papírlapot. Mondja most meg, hogy hová van csapott célgömb mellett a meghosszabbított irány-

A szabadság és abszolutizmus közötti harc oly régi, mint a történelem. Ússük föl a népek történetének könyvét s látni fogjuk, hogy e két nézet, két elem, folytonos küzdelem volt egymás ellen, s hol egyik, hol másik diadalmaskodott. Így volt ez évezredek óta, s így lesz talán még hosszú ideig. De egy feltűnő jellemvonás van mindezen küzdelmeken; az tudniillik, hogy egyik úgy, mint a másik, mindig akkor bukott meg, midőn nem bírta teljesíteni azt, amit a nemzetnek ígért. Az abszolút rendszer korlátolja az egyéni s polgári szabadságot, de ígér rendet, nyugalmat s mindennek felett anyagi jó létet. Amint azonban kénytelen bevallani, hogy ígéretét teljesíteni nem képes, felébred a népben az elvesztett szabadság iránti sóvárgás, türelmetlen lesz a megőrt a hatalmat, mely saabadságának árát, a jólétet sem volt képes megfizetni. Ujjal mutassak e példákra e részben? A szabadságért küzdő párt másrésztől ígér a nemzetnek egyéni s polgári szabadságot, de anyagi áldozatokat vesz gyakran igénybe. A nép a szabadság kinciséért gyakran kész áldozatokra is. De amint a szabadság anarchiává fajul, mely az egyéni s polgári szabadságot semmivé teszi, a nem teljesített ígéret elidegeníti a népet s tág kaput tár ismét az abszolút hatalomnak. Példa erre Franciaország, mely nem a szabadság harcaiban, hanem az e harcot kísért s követett anarchia súlya alatt annyira kifáradt, hogy nem egyszer tárt karokkal fogadta az abszolút hatalmat, mely őt attól megmentette s az anarchia visszatérése ellen biztosította.

DEAK.

A Ludovika Akadémia növendékei udvarlaki őrsegen a kir. várpalotában, amint a felváltást várják.

vonala irányítva. Ezt persze csak úgy tudja meghatározni, ha azt valaki a táblánál mutatni fogja. A mutatóra legalkalmasabb eszköz a mutatókorong: egy kis körlap, hosszabb nyélre felerősítve. A körlap fekete legyen, hogy a fehér papírlapon feltűnően látszódjék. Ezt a korongot a közepén lyukasszuk ki úgy, hogy az író hegye átférjen rajta és a papírlapon nyomot hagyjon. A korong nagyságát a Lőut. 1. füzet, 234. p. 2. bekezdése írja elő.

Mutassa meg tehát a csendőr, hova irányította a meghosszabbított irányvonalat. Irányítsa a korongot tartó csendőrt addig „jobbra, balra, le, föl” vezényszóval, míg az a korong alsó szélét pontosan oda nem igazította a meghosszabbított irányvonalra. Ha készen van vele, kiáltja oda neki: „kész”. A jelző csendőr a korong lyukán át jelölje meg írónnal ezt a helyet a papírlapon, így rögzítve van az első célzás.

Most csinálja végig ezt a műveletet mégegyszer s meglátja, hogy akármennyire törekszik is, a második pont nem fog az elsőre rákerülni. (A jelző csendőr a korong huzgálásánál ne tekintsen a papírlapra, hanem nézzen a gyakorló felé, mert a tapasztalat szerint önkéntelenül is igyekszik az első ízben kapott pont felé igazítani a jelzőkorongot.) S így van ez a további, valamennyi célzással is, a pontok kisebb-nagyobb távolságra lesznek egymástól, — de sohasem lesznek egy helyen. Megesik ugyan, hogy két pont egymásra kerül, de ezt véletlennek lehet minősíteni: vak tyúk is talál szemet. Miután tehát a pontok a legnagyobb igyekezet

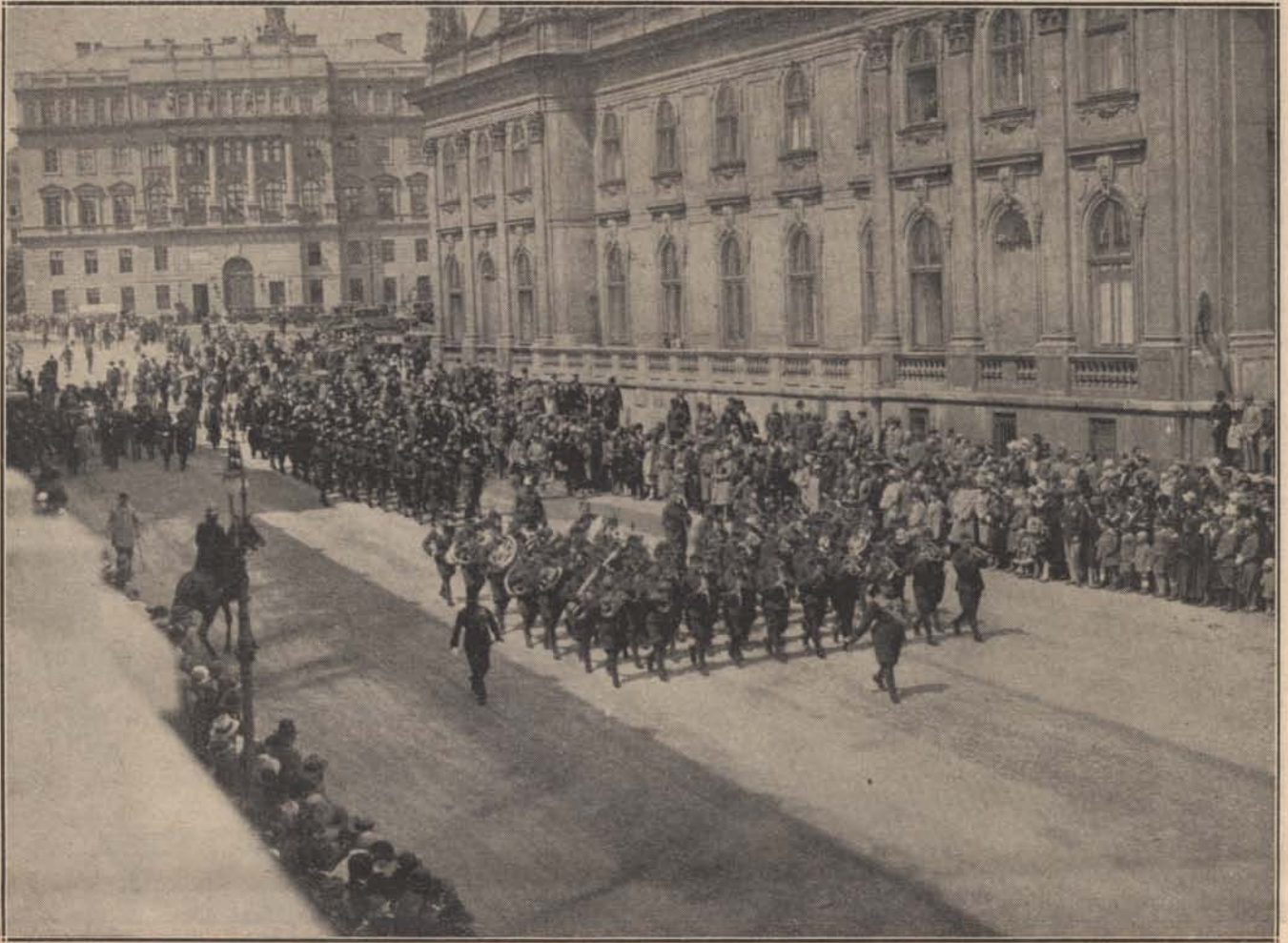
mellett sem esnek egymásra, legalább arra kell törekednünk, hogy azokat a lehető legkisebb távolságra hozzuk egymás mellé. A gyakorlásnak is ez a célja.

Három ilyen célzással, három pontot kapunk. Ha ezt a három pontot egymással egyenes vonallal összekötjük, egy háromszöget kapunk. Ez a háromszög a hibaháromszög. Ha ez a háromszög nagy, akkor a gyakorló rossz célzó. Minél kisebb, annál jobban, biztosabban tud az illető célozni s így természetesen a lövése is annál biztosabb lesz. A hibaháromszögelés gyakorlása azt fogja eredményezni, hogy ez a háromszög idővel igen kicsinyre fog összezsugorodni, még annál a csendőrnél is, akinek az első hibaháromszöge fel sem fért a papírlapra.

A hibaháromszögelés gyakorlásához a Lőutasítás 1. füzet, 9. mellékletében találjuk meg a puska rögzítésére alkalmas ú. n. irányzóbak szerkezeti leírását és a papírlap felerősítésére szolgáló táblát. De ha ez az őrön nincs is meg, akkor sem kell a gyakorlást elhanyagolni, mert hiszen lennie kell annyi leleményességnek a csendőrben, hogy a puskáját rögzíteni tudja és a papirosnak helyet találjon.

A hibaháromszögelés gyakorlására a Lőutasítás 1. füzet, 234. pontja ad részletes utasítást. Itt minden mód, eljárás, követelmény stb. szabályozva van, én csupán az utolsó bekezdéshez írok még egy kis bővítést.

Ez a bekezdés azt mondja, hogy 10 m-től 400 m-ig kell gyakorolni a hibaháromszögelést. Tehát kezdjük

Az új őrség felvonulása a kir. várpalotához.

10 m-en és fokozatosan haladunk egészen 400 m-ig. Ebben a fokozatos haladásban, ha már csak 150 m-ig jutottunk is el, csak akkor vesszük észre, hogy milyen nehéz már vezényelgetni a korongot húzogató csendőrnek, mert messze van. Olyan hangosan kell kiabálnunk, hogy a falu összeszalad. A mutogatás is megbízhatatlanná válik, olyannyira, hogy negyed-órakba kerül, amíg végre odakerül a korong, ahová akarjuk. A közlekedés a gyakorló és jelző között nagyon nehézkes, sok időt rabol el s ha még történetesen az eső is esik vagy nagy hideg van, kibírhatatlan. Már pedig a Lőutasítás azt mondja, hogy a hibaháromszögelést különböző időjárás viszonyok között is gyakorolni kell.

Ezeknek a nehézségeknek kiküszöbölésére kitaláltak már egy ügyes eljárást. (Verböczy-féle hibaközvetítő céltábla.) Ehhez az eljáráshoz azonban eszköz kell, az eszköz pedig pénzbe kerül.

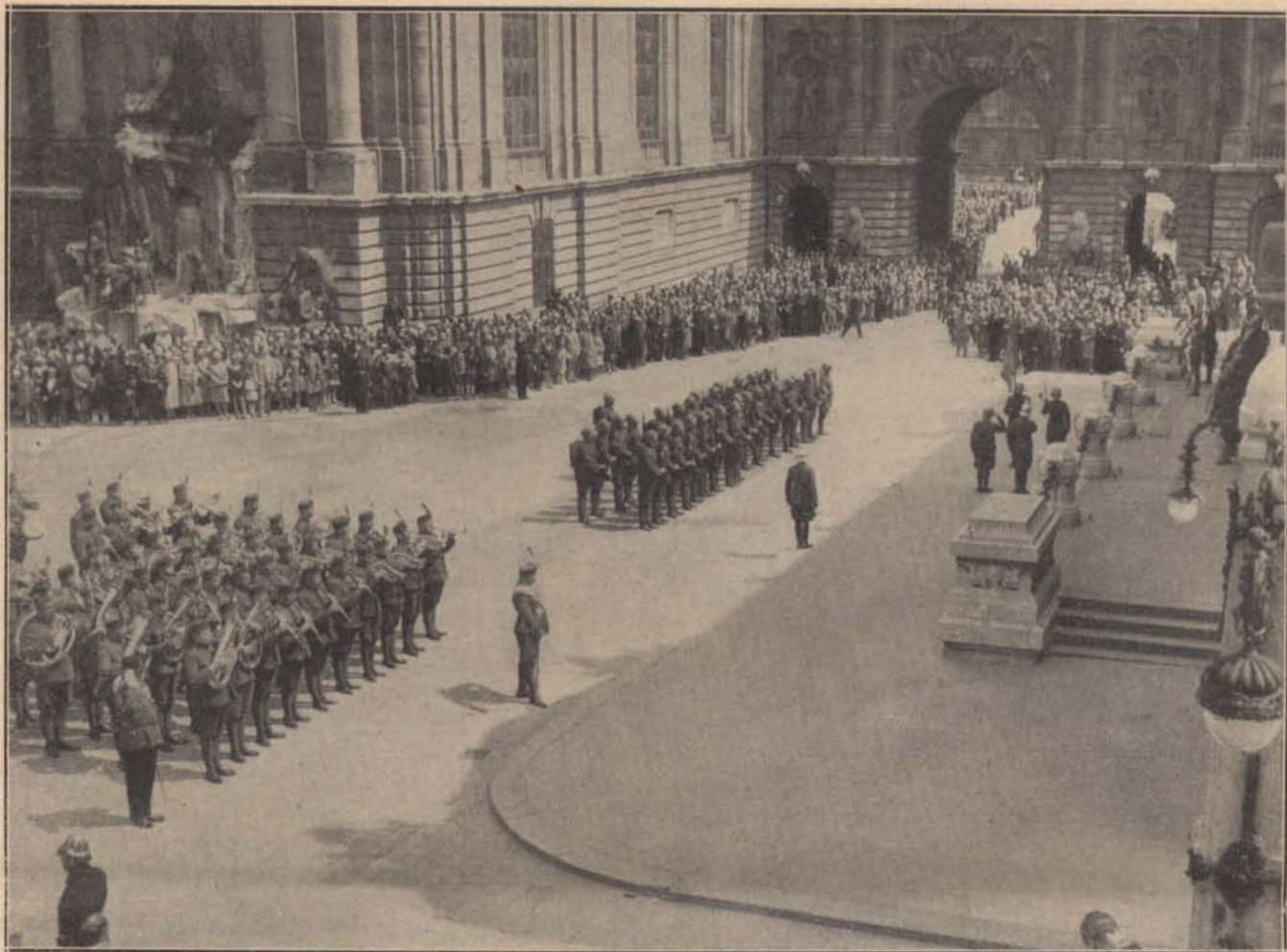
Az alábbiakban a mi anyagi viszonyainkhoz mérten ezt az eljárást egyszerűsítettem, pénz nem kell hozzá és mégis minden őrs képes lesz a hibaháromszögelést 400 m-ig nehézség nélkül gyakorolni.

Az eljárás alapelve az, hogy aki a 400 m-en lévő célra elkövette a célzási hibát, ugyanezzel a célzásával már 10 m-en is hibát követett el, ha nem is olyan nagyot, mint a messze 400 m-en. Tehát a hiba 10 m-en is megvan s nekem, mint oktatónak csak azt kell megállapítanom, hogy 400 méteren mekkorává válik ugyanez a hiba, amit én 10 méteren megmérek? Ha a gya-

korló és a cél közé egy táblát állítok be 10 m-re, akkor meg tudom mérni a hibát, de úgy meg a gyakorló nem látja a 400 m-en lévő célt, tehát nem tud célozni. Mit teszek hát? Egy ablakszárnyat állítok a gyakorló és a cél közé. Így a 400 m-re célzó csendőr célzási hibáját már 10 m-en is le tudom mérni, ha a korongot a jelző az üvegtáblán húzogatja mindaddig, míg az a gyakorló szerint pontosan a meghosszabbított irányvonalra kerül, illetőleg amíg a gyakorló „kész”-t kiált. A korong közepén lévő nyílásba olyan írónt dugok bele, amelyről tudom, hogy tapad az üvegre. (Vannak külön e célra készült viaszírónok, de ha az nincs, jó a szabókréta is.) Mindhárom célzást ilyenképpen fogjuk rögzíteni, megkapjuk a hibaháromszöget, de nem a 400 m-nyire lévő papírlapon, hanem a pl. 10 m-en lévő üveglapon.

A hibaháromszög természetesen nem lesz akkora, mintha azt tényleg 400 m-en rajzolnók meg, de ez nem baj, mert nem befolyásolja a gyakorlat célravezető kívánalmait. Csak arra kell ügyelnünk a gyakorlat osztályozásánál, hogy ilyen eljárás mellett nem az lesz a „megfelelő” eredmény, ha a kapott hibaháromszög leghosszabb oldala kisebb a 400 m távolság ezredésénél: a 40 cm-nél (Lőutasítás 1. füzet, 234. pont, 5. bekezdés utolsó mondata), hanem a gyakorló csendőr akkor felelt meg, ha a leghosszabb oldal nem több az üvegtábla távolságának, a 10 m-nek az ezredésénél, tehát 10 milliméternél.

Ezzel az eljárással képesek leszünk a kis távolságok

Az őrsváltás egyik mozzanata: Himnusz.

felében (200—400 m) is a hibaháromszögelési gyakorlatokat gyorsan, nehézség nélkül végrehajtani. Sőt képesek leszünk esőben, nagy hidegben hibaháromszögelési gyakorlatokat a szobában is végrehajtani. Ez esetben az ablakon kinézve választunk egy célt: egy házsarkot, kéményt, vagy távolabb egy hidat, házat, egyedül álló fát stb. Az ablakkal ellentétes oldalon, a szobában úgy állítsuk fel a puskát, hogy az ablakon keresztül a választott céltárgyra célozni tudjunk. A hibaháromszöget az ablakra fogjuk rajzolni, éppen úgy, mint az előbb a 10 m-en lévő ablakszárnyra. A puskának az ablaktól való távolságát lemérjük, pl. 5—6 m. Ennek az ezredrészét kiszámítjuk: 5—6 mm. Ebben az esetben tehát a gyakorló-csendőr akkor felel meg, ha hibaháromszögének leghosszabb oldala nem nagyobb, mint 5—6 mm.

A Lőutasítás 1. füzet, 234. pontjának utolsó bekezdése azt mondja, hogy: „... a hibaháromszögelési gyakorlata az iskolalövés ugyanazon távolságra végrehajtandó lögyakorlatát mindenkor előzze meg”. — Tehát minden lögyakorlat előtt végeztessünk hibaháromszögelési gyakorlatokat. Hogy milyen távolságra kell ezt végeztetnünk, arra nézve az őrsparancsnok a tállati füzet egyes gyakorlataiból tájékozódhatnak. Nem végez haszontalan munkát az őrsparancsnok, de az egyes csendőr sem, ha minél gyakrabban tart gyakorlatokat, — mert a lövészet eredményénél a hatást tapasztalni fogja. Megfelelő előgyakorlatok nélkül a céllövészet nem egyéb, mint lőszerpazarlás.

1918.

írta: **MÉSZÁROS KÁROLY** alhadnagy (Szeged).

A csendőrségnek az 1918—19-iki forradalmak alatt rendkívül súlyos volt a helyzete. Történtek is oly esetek, melyekből egyiket-másikat csak hírből, de sokat még így sem tud meg a mai fiatal nemzedék.

1918 november 21-én délelőtt, a forradalmi mozgalmakból kifolyólag azt a távirati parancsot kaptuk, hogy a helyőrségekből és harcterekről hazaözönlő katonákat nem kell feltartóztatni. Ilyen módon sok lőszer, fegyver sőt több helyen gépfegyver is került a falvakba. A falvakban aztán megkezdődtek a fosztogatások, rablások. Külterületekről sürgősen csendőri segítséget, erősítést kértek, a garázdálkodók megfékezésére. Segítséget nem kaphattak, mert kevés volt a csendőr. Egy-egy őrshez több község is tartozott s így a baj csak fokozódott. Az őrs létszáma 1—2 esetleg 3 csendőrré apadt le. E napon délután már kaptuk a másik táviratot, hogy a hazaözönlő katonákat fegyverezze le a csendőrség. Amennyire lehetett, teljesítettük is ezt a parancsot, a sikeresebb eljáráshoz több csendőrré lett volna szükség.

Resicabányán, a krassói havasok vidékén voltam ekkor járásparancsnok. A járásomhoz tartozott Ferencfalva községben az őrsparancsnok másodmagával — több embere nem is volt — kivezényelte magát helyi szolgálatba, mert szokatlanul mozgolódott a román lakosság. Délután folyamán a község főutcáján találkozott a járőr egy 20—25 főnyi garázdálkodó román

Testőrök felvonulása az őrségváltáshoz.

legényekből, hazatért katonákból összeverődött és botokkal felfegyverkezett csoporttal. Ezeket a járőr csendre és rendesebb viselkedésre intette. A csoport látszólag engedelmessékedett, de többen megjegyezték, hogy azért van jókedvük, mert a háborúnak vége, úgyis rossz volt a helyzetük, de most már másként van. Amíg a járőr a csoporttal foglalkozott, hátulról, orozva valaki kövel úgy fejbodta a járőrvezetőt, hogy az vértől borítva a földre zuhant. A csoport rohamszerűen a járőrre vetette magát s lefegyverezte. A próbacsendőr sem tudta fegyverét használni, őt karján és fején sebesítették meg.

Az őrsparancsnok súlyosan megsebesítve a helyszínen fekvő maradt, a próbacsendőr fegyvertelenül elmenekült a községből s a hegyek között, az erdőkben talált menedéket. A csendőrlaktanyába nem tudott már visszatérni, mert a község 3000 főnyi oláh lakosságának apraja, nagyja fellázadt, raboltak, fosztogattak.

A védtelenül állott csendőrlaktanyát elsősorban feldúlták, a lőszert, fegyvereket, berendezési tárgyakat széthordták, az épületet is megrongálták, a padlózatot felszaggatták, ajtókat asztalokat stb. széthasogatták. Sok volna leírni mindazt, amit a fékevesztett lakosság ez alkalommal véghezvitt!

A súlyosan sebesült és eszméletlenül az utcán fekvő maradt őrsparancsnokot egy jólelkű német család besötétedés után a lakására bevitte s ott ápolás alá vette. A fosztogatók már kezdetben elvagdosták a telefonhuzalokat s így a 27 km-nyire fekvő Resicabányára ezt az esetet senki nem tudta hírülni. Különben Resica-

bányán is ilyen volt a helyzet, itt is megindultak a fosztogatások, volt itt is dolgunk elég.

Resicabányán, mint hatalmas vasgyár- és bányatelepen, az őrs létszáma 1918 november 1-én csak 7 fő tényleges csendőr és 2 népfelkelő, összesen 9 fő volt. Ezuttal is csak elismeréssel emlékezhetem meg Niedermayer József népfelkelő tizedesről (Arad m. eleki járás, almáskamarási lakos) mert kitartott velünk még a bekövetkezett szerb megszállás alatt is.

November 3-án délelőtt felszerelve, csendőreimmel együtt én is Resicabánya főutcáján voltam kint egy zavargó csoport szétoszlatására, midőn fedetlen fővel, tépett ruhával sebesülten elém toppant a ferencfalvi őrs próbacsendőre és jelentette lefegyvereztetésüket és az oláh lakosság fosztogatását.

Röviddel ezután Ferencfalváról egy német legény is felkeresett s hírülhözta, hogy az oláh lakosság minden üzletet, a ruha és élelmezési raktárt, a Klauze főúri nyaralót, különböző köz- és magánépületeket kifosztott. Fülöp Béla főerdész a nép dühe elől elmenekült, de a faluban visszamaradt nejét és 2 kis gyermekét a lázadók túszként őrzik s a főerdészt hívják vissza, hogy váltsa ki családját. A lázadók az erdészt elevenen akarják megnyúzni, ha visszatér. Ha pedig e napon estig vissza nem jön, nejét és gyermekeit fogják ilyen módon kivégezni.

Ezenkívül az oláh fosztogatók a német lakosságot felszólították, hogy a fosztogatásban tartsanak velük. A német lakosság ezt nem tette, ezért az oláhok elhátározták, hogy a bekövetkező éjjel a németek házait

Alabárdos testőrök felvonulása az őrségváltáshoz.

felgyújtják, őket pedig lemészárolják, hogy árulójuk senki ne lehessen. Röviden vázolván ez volt a helyzet.

Elhatároztam, hogy Ferencfalvára fegyveres segítséget viszek, a veszélyben lévőket szorongatott helyzetükből kimentem s a rablásokat, fosztogatásokat megszüntetem.

A gyári munkásság közül többszáz főnyi fegyveres őrség volt megszervezés alatt s ezek az egyik vendéglő udvarán gyülekeztek. Parancsnokuk, Hanacsek nevű gyári mérnök, tartalékos százados volt. Ehhez fordultam segítségért. A gyári két teherautót is megkaptuk. Kértünk Temesvárról kézigránátokat és géppuskákat.

A vonat, mely a lőszert és fegyvereket hozta, nagy késéssel még délután 17 órakor is Boksánbányán vesztegelt, holott ennek már délben Resicabányán kellett volna lenni, — ezt már nem várhattuk be. Majd azt jelentették, hogy az egyik teherautó motorja elromlott, az hasznavehetetlen. Így csak egy teherautónk maradt. Erre 30 ember volt elhelyezhető.

A nemzetőrség parancsnokának jelentettem, hogy magammal együtt 8 főnyi csendőrhöz még 22 fegyveres emberre van szükségem, kértem ezeknek rendelkezésemre bocsátását. Ismertettem az emberekkel a helyzetet s kijelentettem, hogy az igen veszélyes vállalkozásra való tekintettel csak olyan önként jelentkezőket fogadok csapatomba, akik velem ki fognak tartani minden körülmények között.

Sokkal többen jelentkeztek, mint amennyire számítottam. Ezeket külön sorban felállítottam és újra-

válogattam. Úgy számítottam, hogy csak az erősebb természetűeket és nőtlenekeket tartom meg, mert komolyabb összecsapásra is felkészültem.

Mannlicher-lőfegyverekkel és 80—80 darab éles töltennyel voltunk ellátva. A teherautón elhelyezkedve, délután 17 órakor Resicabányáról elindultunk. Este 21 óra után érkeztünk meg a Szemenik havas alatti völgyben elnyult Ferencfalva fölé, útunknak utolsó magaslátára. Itt leszálltunk az autókról. Embereim közül többen úgy vélték, hogy ha autón robogunk be a községbe, ennek jó erkölcsi hatása lesz, támadni minket nem mernek. Nekem ezzel szemben az volt a véleményem — ismerve az oláh alattomoságát —, hogy ha mi autón összetömörülve váratlanul ellenséges tüzet kapunk, élve közülünk senki nem menekül.

Tekintve a mély völgyet, melynek két oldala sziklás, erdős meredek volt, harcalakzatban nyomultunk az 1 km-nyire eső község felé.

A községnek egysoros házakból állott részéhez, a németek által lakott „Józsa völgy”-höz érve, a házak előtt örködött s az oláhok támadását váró német lakosság örömmel fogadta jövetelünket. Érkezésünk hírére, hogy csendőrök vagyunk, anyák karjukon kis gyermekeikkel dideregve, fázva jöttek elő a sűrű lombosított hegyoldalokról, többen sírva mondták, hogy az éjjel már végpusztulásukra számítottak, mert vagy az oláhok koncolják fel őket, vagy a havasi hidegben pusztulnak el. Megnyugtattam és beküldtem őket lakásaikba.

Magamhoz vettem egy német legényt, kitől a falu-

beli helyzetről tájékozódtam. Emberemtől megtudtam, hogy a fosztogatók, lázadók csoportja a Jung-féle üzletben és e körül gyülekezett össze, az üzletet fosztogatják, ott isznak s onnan fognak majd elindulni tovább a rablásokra. A kereskedő az izgalmaktól és kínzásoktól megőrült, neje és gyermekei pedig súlyos beteg fekszenek idegen háznál.

Ilyen hírek hatása alatt — bár nem vagyok érzékenykedő ember — szemeimből könnyek gördültek ki. Ez azonban csak még inkább megerősített elhatározásomban, hogy itt véráldozat árán is, de tenni, cselekedni kell!

A falu előttünk úgy húzódott hosszan el, hogy az út, melyen mi is haladtunk, derékszögben a falu közepébe vezetett. A bejáratától jobbra magasabb hegy lejtős nyúlványa, balról egy vendéglő, majd emellett a Jung-féle üzlet és előtte kis térség. A helyi viszonyokkal ismerős voltam. Jó tervem volt a bevonulásra és a község megszállására.

Az események azonban nem úgy alakultak, ahogy én azt előre gondoltam. Csapatomat a sötétség leple alatt csendben vezettem előre. Óvatosságból két emberemet 40—50 lépésre előreküldöttem. A német legény, aki mellettem jött, arról is tudott, hogy a fosztogatók a Jung-féle üzletnél sokan vannak, a vezetőket is megnevezte,

Amint így haladtunk, a baloldali hegy sziklás oldaláról, egészen közlőrl, hirtelen, szinte egyszerre, három puskalövés dördült el, rám és a mellettem haladó német legényre. Majd több lövést kaptunk előlőrl és jobboldalról is.

Előreküldött egyik emberem hátrakiáltott, hogy vigyázzunk, mert balról, a hegygerincen át az oláhok bekerítenek bennünket. A váratlan és több irányból ránküzdített tüzelés minket is fedezésre kényszerített. Azt kellett tapasztalnom, hogy erős fegyveres csapattal őrizték és védték az oláhok a község bejáratát s ezek támadnak. Előreküldött embereimet ravaszul beengedték fedezékeik előtt; a sötétségben azok nem vették észre őket.

A tüzelés szünet nélkül tartott, sőt néha annyira fokozódott, hogy, különösen előlőrl, vad ösztüzeket adtak le ránk. Természetesen mi is hevesen viszonztuk a tüzet. Bekerítésünket meghiusítandó, Orbán István és Nagy István csendőreimet rendelttem oldalvédnek, kik sikeresen meg is feleltek feladatuknak. Fejem zúgott a közeli heves puskaropogástól. Tölténykészletünk erősen fogyott. Így küzdöttük magunkat kúszva-mászva előre.

A község közvetlen bejárata előtt kiadtam a parancsot a rohamra, amit oly elszántan hajtottunk végre, hogy az oláhok futva menekültek s menekülés közben a falun végigkiabálták hozzátartozóiknak, — persze a maguk nyelvén — „Szaladjatok, jönnek a magyarok”.

Az utcát az oláhok zömétől így megtisztítottuk, csak a kerítések mögöl löttek ránk még néhányan. A Jung-féle üzletből a szétrombolt ajtón és ablakokon át hevesen tüzeltek ránk.

Ezeket lövéseink nem tudták elhallgattatni, miért is az üzletbe többedmagammal néhány gyors lövés után rohammal szándékoztam behatolni. E célra öt emberemet jelöltem ki. Embereim közül Gulyás Mózes csendőr a bal szélen, az üzlet fala mellett behúzódva az ajtóig lopódzott, hol fejét előrenyújtva, betekintett az üzletbe, ahol teljes sötétség volt. A csendőr kakastollas kalapját az oláhok észrevéve, több lövést adott le rá, de a lövések pillanatában az üzletből egy puskás

oláh akart az ajtón kimenekülni s a lövések, melyek a csendőrnek voltak szánva, azt ölték meg. Fejjel lefelé, holtan bukott ki az ajtón. Gulyás csendőr ezt a pillanatot felhasználva, a hullán keresztül beugrott az üzletbe, ahol egy gyufát hirtelen meggyújtva, pillanatnyilag tájékozódott.

Fegyverdurrogás, csörömpölés, halálhörgés és elszánt küzdelem zaja hallatszott ki. Az udvar felé, a hátsóajtón menekültek az oláhok. Az udvaron, az istálló és sertésöl mellől tüzeltek ránk.

Gulyás csendőr egyedül tisztította meg az üzletet az oláhtól. Nem a többiekén múlt, hogy ebben nem voltak segítségére, a vaksótét helyiségben, az oláhok közé keveredett bajtársnak pillanatnyilag nem lehetett segítséget nyújtani, mert a lövéseknek maga eshetett volna áldozatul.

Harcunk ezzel befejeződött. Csapatunkban három sebesülés történt. Az oláhok 16 halottat hagytak hátra, annyit olvastunk meg; 4 foglyot is ejtettünk, de ezek közül kettő, mielőtt elszállítottuk volna, sebesüléseibe belehalt.

A rablásokat, garázdálkodásokat ezzel ott végleg megszüntettük, többet ott senkit nem fenyegettek és bántani nem mertek.

Későbbi megállapításaim szerint 278 főnyi fegyveres oláh ellen küzdöttünk.

Játék az örökbékével.

A lefegyverzés kérdésének feszegetése minden nagyobb háborúnak rendes utójelensége. Bizonyos idő múlva elveszíti aktualitását és a világ napirendre tér felette. Addig is azonban annyiból kellemetlen, hogy sok derék polgárt megtéveszt és azt az érzést kelti, mintha a hadsereg fenntartása céljaira felesleges, mert elkerülhető áldozatot követelnének az adófizetőktől. Pedig a dolog nem így van! Azt nem kell vitatni, hogy az örökbéke belátható időn belül álomnál nem egyéb. Az álom pedig sohasem felel meg a valóságnak. Az élet tényleg nem más, mint harc, háború, — bárhová is nézünk. Nem is kell hozzá feltétlenül fegyver. A lefegyverzés tehát tulajdonképpen nem előfeltétele az örök békének.

De tegyük fel, hogy tényleg csak addig nem lesz béke, amíg fegyverek vannak és tegyük gondolatban egy kísérletet, miképpen lehetne a lefegyverzést gyakorlatilag végrehajtani?

Addig semmiesetre sem, amíg a szomszédok végre nem hajtották, — ezt nem engedi az állam biztonsága! Egyidejűleg a szomszédokkal együtt végrehajtani technikai képtelenség; — a fokozatos csökkentés volna az egyedüli lehetőség, ha akadna olyan nagyhatalom, amelyik megkezdi.

Mielőtt azonban valamit végrehajtanánk, meg kell gondolni, hogy mit érünk el vele?

Ha összetörünk minden hadiszert és szélnék eresztünk minden katonát, akkor ugyanabban a pillanatban lefegyvereztük magunkat, de azzal még nem köszönt be az örökbéke, mert bármikor néhány nap alatt képesek vagyunk hadsereget felállítani és hadiszert gyártani, amíg az országban fegyverképes férfiak élnek és ipar létezik, amíg repülőgépeket és hajókat hadicélokra át lehet alakítani, amíg vegyigyárak harci gázokat is gyárthatnak, amíg vasutak és autók csapatokat szállíthatnak, stb., stb. Hol van az a kultúrállam, amely teljesen eltörölné iparát, csak hogy soha többé ne lehessen fegyvert gyártani? És ha erre is akadna példa, akkor még mindig

Térzene őrsváltás közben a kir. várpalota udvarán.

ott a husáng, dorong és a kő, — az őseber fegyverei. Ki volna képes azt is eltüntetni?

A lefegyverzés tehát pillanatnyilag csak késleltethető a háború kitörését, — de magát a háborút nem akadályozhatná meg. Teljes lefegyverzés már az állam belbiztonsága érdekében sem lehetséges.

Így aztán nem is lehet másról szó, mint a fegyverkezés korlátozásáról. Erről is csak oly mértékben, amint azt az egyes állam biztonsága a többi állammal szemben megengedi. Ha egyszer az államok közös államszövetségbe — nemcsak katonai, hanem gazdasági szövetségbe is — fognak tömörülni, akkor majd annyira le lehet szerelni, amennyire az egyes államszövetségek közötti viszonyoknak megfelel; — ha pedig létrejön az Európai Államszövetség, akkor még mindig kell hadsereget tartani Szovjet-Oroszország és talán később Ázsia ellen, ahol a világ úgy kezd forrongani, mint kutyafejű Dzsingisz khán idején.

Látjuk tehát, hogy végleges leszerelésről — legalább egyelőre — szó sincs. A fegyverkezés túlságbahajtása más elbírálás alá esik. Ahol túlsok a fegyver, ott könnyen elsül valamelyik. A fegyverkezésnek a szükségesre való korlátozása tehát üdvös dolog volna, ha végre lehetne hajtani. Papiroson talán lehet, — de gyakorlatban? Papiroson körülbelül így volna a dolog lehetséges:

Minden állam csak annyira fegyverkezhetik, amennyi harcosa és pénze van. Feltéve, hogy minden állam elérte ezt a legfelső határt, a hadseregek nem lesznek egyenlők, mert az egyes államok lakosságának száma és gazdasági ereje különböző. Az erőviszonyokat eddig

katonai szövetségekkel egyenlítették ki; — vagyis a gyenge erős barátot keresett, vagy többen összeállottak az erősebbik ellen. Az erőviszonyokat jelző számok nem változnak, amíg az államok lakosságának száma és vagyona nem változik. Békében ez nem történhetik márhólnapra, ennél fogva azt lehet feltenni, hogy az erőviszonyokat jelző számok változatlanok, vagyis hogy valamelyik állam állandóan a legerősebb és valamelyik a leggyöngébb.

A fegyverkezés korlátozása mármint csak úgy történhetné, ha a legerősebb állam — Európában most Franciaország — a következő állam erejére csökkenteni seregét és bevárná, míg ez is csökkenti seregét a következő állam erejéig és így tovább végig, a leggyöngébbig. Azután újból a legerősebb kezdené, míg el nem érték a feltétlenül fenntartandó legalsó határt. Ezáltal az erőarány a fegyver alatt tartott seregek között állandóan ugyanaz maradna, mint volt a csökkentés előtt. Ha pedig a következő állam nem csökkentené haderejét, akkor még mindig rövidesen vissza lehet térni az előbbi létszámra, anélkül, hogy az állam közbiztonsága kárt szenvedne.

Igaz, hogy ezt a szép játékot bármelyik állam elbuktathatja azáltal, hogy nem akarja erejét csökkenteni, minek következtében az előtte lévő egész sor állam kénytelen visszatérni előbbi álláspontjára.

Európában mindenesetre Franciaország volna az az állam, amelyet a kezdeményezés megillet, mert neki van a legerősebb szárazföldi és légi hadereje. Népeességben ugyan Itália már túlszárnyalta, de Franciaország gazdagabb és nagyobb a hadi jóvátételekből húzott jövedelme,

amit mind a hadseregre fordít. Tehát Franciaországnak kellene kezdeni a fegyverkezés korlátozását. És mit látunk?

Miután a fegyverkezés szabályozására, illetve korlátozására hivatott Népszövetség — éppen francia befolyás következtében — immár tíz év óta egyebet sem tesz, mint a kérdést „tanulmányozza”, egyes államok vállalkoztak az ügy megindítására.

Ilyen vállalkozás volt az utolsó londoni konferencia, ahol a két legerősebb tengeri hatalom (Anglia és USA) kezdeményezte a tengeri fegyverkezés korlátozását. És az eredmény? Az bizony elsikkadt, mert Franciaország nemcsak, hogy nem akar leszerelni, hanem a tengereken még nagyban fejleszteni is akarja hatalmát. Erre Itáliának sem marad más hátra, mint folytatni a háborús felkészülést. A londoni békekonferenciának tehát az volt az eredménye, hogy Itália harminc új hadihajót épít.

Az úgynevezett világbékeapostolok erre joggal nevezhetik Franciaországot játékrontónak, — Franciaország pedig a békebarátokat fantasztáknak. A franciák sehogyan sem akarták megérteni, hogy az úgynevezett világbékét szép szavakkal fenn lehessen tartani! Sokkal jobb, szerintük, erre a célra egy erős hadsereg.

Be kell látni, hogy ebben Franciaországnak a maga szempontjából igaza van. S ha így áll a dolog, mennyire igazunk van nekünk, amikor a mi kis hadseregünk létjogosultságát hirdetjük minden magyar embernek, azoknak főképen, akiket az „örökbéke” hangzatos jelszava megkörnyékezett.

P—y V.

PONGRÁCZ KÁROLY tiszthelyettes.

A világháború alatt és után az ungvári szárny csontos, majd a sóhádi őrsének volt a parancsnoka, mindaddig, amíg a cseh megszállás elöl vissza nem kellett vonulnia.

A második orosz betörés alkalmával a Nagybereznán állomásozó hadosztály egyik zászlóalja Csontosról visszavonult. Bár a zászlóaljparancsnok az őrs visszavonulását is elrendelte, Pongrácz tiszthelyettes embereivel Csontoson maradt s az ellenség előnyomulását bevárva, annak egy előosztágát — terepismereteinek felhasználásával — meglepte s nyolc orosz foglyot ejtett s a hadosztályparancsnokságnak átadta. A foglyoktól a hadosztályparancsnokság értékes felvilágosításokat szerzett, amit a későbbi harcoknál hasznosítottak.

Pongrácz tiszthelyettes nem maradt a hadosztály-

A sokasággal tudva van, úgy boldogul az ember, ha mindenét dicséri s csudálja; ki igazat mond, hibáit felfedezi és dorgálja, az sohasem kedveltje, mert hiúságát sérti s önfelsőbbiségét érezteti. Elcsábítani könnyű s ahhoz csak hízlekedés kell, mely alig lehet oly durva, s a valóval oly ellenkező, hogy mégis sokan szívesen ne nyelnék el, s meg nem emésztenék.

SZÉCHENYI.

nál. Amikor az őrs legénységét és a kincstári ingóságokat biztonságba helyezte, engedélyt kért, hogy Biró András és Molner Gyula csendőrökkel a Csontos községet megszálló ellenség ellen előreküldött páncélvonatra felszállhasson s a támadásokban részt vehessen. Az engedélyt megkapta. Tarbuch Vilmos főhadnagy páncélvonatparancsnok a támadás megkezdése előtt Csontos községnél felderítő szolgálatra küldte ki, amely alkalommal több kozákot fogott el s oly pontos jelentéseket hozott, hogy a páncélvonat támadása ennek alapján teljes sikerrel járt s a meglepett ellenség visszavonult. A támadás után Csontos községet harmadmagával átkutatta és három orosz tisztet és 20 főnyi legénységet fogott el.

Pongrácz Károly tiszthelyettes.

Az oroszok végleges kiveretése után hirszerző szolgálatot teljesített. Ebben a minőségben a Viharos község bírójában egy veszedelmes kémét sikerült lelepleznie, akinél az orosz kémek rendszeresen megfordultak s adatokat kaptak csapatainkról. A bírót a Csontoson állomásozó hadosztálybíróóság — Pongrácz tiszthelyettes bizonyítékai alapján — kötélt általi halálra ítélte.

Volt parancsnok, Ambrózy Gyula tábornok azt írja róla:

„Pongrácz Károly tiszthelyettes (akkor őrmester) parancsnokságom alatt 1915. évben és később is mint őrsparancsnok Csontoson és Sólháton a legkiválóbb szolgálatokat teljesítette mind a közbiztonság, mind a háttárvédelem terén.

Az orosz betörés alkalmával önként jelentkezett és önként vállalkozott olyan feladatokra, amelyek minden tekintetben egész embert követeltek s ezek megoldásánál olyan kiváló vitézséget tanúsított, hogy érdemei el-

ismerése végett az 1. osztályú ezüst vitézségi éremre terjesztettem fel, amelyet 1915. évi június hó 2-án meg is kapott.”

E szavakra büszke lehet Pongrácz tiszthelyettes.

Hű társai a küzdelmekben Biró András és Molner Gyula csendőrök, akik magatartásukért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

A „mondatszörny“.

Legutóbbi közleményeimben arról írtam, hogy sokan nem merik a mondatot befejezni. Húzzák-nyujtják a megkezdett mondatot, hozzáillesztenek egész sereg mellékmondatot. Így aztán sokszor előfordul, hogy az ember már a mondat közepén nem tudja, hogy miről is volt szó az elején. Ime a példa:

„Azon állítása (t. i. a gépkocsivezetőnek), hogy a baleset az út keskenysége miatt keletkezett és a vele szemben haladó lófogató kocsinak megfelelő *férhely* nem volt, hanem az útnak a baloldalára kellett hajtania a helyszűke miatt, nem felel meg a valóságnak, mert *azon* helyet, ahol a baleset történt, a járőr lemérte és megállapította, hogy az út szélessége 14 lépés, amelyen két szembejövő *jármű* egymásnak akadálytalanul kitérhet anélkül, hogy baleset fordulna elő s a két jármű közötti helyen egy harmadik jármű is elmehet baj nélkül.”

Ez valósággal iskolapéldája a „mondatszörnynek”. Egyetlen főmondat van benne, az t. i., hogy a gépkocsivezető állítása nem felel meg a valóságnak. A többi valamennyi mellékmondat, még pedig másod-, harmad-, sőt negyedrendű kapcsolásban. Ez azt jelenti, hogy az egyetlen ősapához (a főmondathoz) tíz leszármazott fiú, unoka, déd- és ükunoka kapcsolódik többszörösen alárendelt mellékmondat alakjában. Olyan ez a mondat, mint egy sokcsibés kotlóstyúk.

De végezzünk először a kisebb hibákkal. A *jármű* magyarul *jármű* vagy *kocsi*, *szekér*. A *férhely* pedig *férőhely*. Az *azon* helyet kifejezést helyesen így mondjuk: azt a helyet. Súlyosabb hiba az, hogy az „író” az egyetlen főmondatot is szétszakította közbevetett terjedelmes mellékmondatokkal. Az ilyesmit nem bírja el a magyar nyelvérzék s ebben az esetben a mondat szétszakítására nem is volt szükség, mert könnyen lehetett volna így fogalmazni: Nem felel meg a valóságnak a gépkocsivezetőnek az az állítása, hogy...

A legnagyobb hiba azonban a hosszadalmas és tekervényes mondatkapcsolás. Tegyük csak fel ezt a túlságosan elhízott, beteg mondatot a műtőasztalra s igyekezzünk néhány vágással segíteni rajta. Mert lehet, csak egy kis merészség, jobban mondva becsületes, következetes nyelvérzék kell hozzá. Később majd néhány ilyen „találós kérdés” jelenik meg a Csendőrségi Lapokban. A

szerkesztőség megígérte, hogy jutalmazni fogja a legjobb megfejtőket. Most azonban még magam oldom meg ezt a fogas kérdést.)

Az idézett „mondatszörny”-ön elsősorban úgy segíthetünk, ha több főmondatot szerkesztünk belőle. A főmondat a nyelv szerkezetében a gerinc, a mellékmondat csak „lágy rész”, tehát könnyen vágható, alakítható. Szerencsére egy főmondat már van a 11 között; ehhez kell még néhányat alakítanunk, akkor aztán készen is leszünk a „műtettel.” Tehát: A gépkocsivezető azt állította, hogy a baleset az út keskenysége miatt keletkezett. (Pont!) A vele szemben haladó lófogató kocsinak nem volt elég hely a kitérésre, ezért az út baloldalára kellett hajtania. (Pont!) De ez az állítás nem felel meg a valóságnak. (Pont!) A járőr ugyanis megvizsgálta a baleset helyét és megállapította, hogy az út szélessége 14 lépés. (Pont!) Így a két szembejövő jármű veszély nélkül kitérhetett volna egymásnak. (Pont!) Még annyi hely volt közöttük, hogy egy harmadik jármű is elmehetett volna baj nélkül.

Ez az egész. Megint csak a régi tanácsot ismétlem: a helyes mondatszerkesztés legkitünőbb eszköze a pont. Ez azt jelenti, hogy írjunk rövid mondatokban. Ezek között több legyen a főmondat, mint a mellékmondat; a másod- és harmadrendű mellékmondatot (a mellékmondat mellékmondatát) pedig mindenkor kerüljük. Így lesz az írásunk világos, természetes, magyaros.

vitész Rózsás József, ny. százados.

CSENDŐR LEKSZIKON.

109. Kérdés. *Mily bűncselekmények miatt lehet vagy kell a bíróságnak kiutasítást vagy kitiltást kimondania? Lehet-e kiutasítani az ország területéről magyar állampolgárt? Lehet-e vétség vagy kihágás esetén külföldit az országból kiutasítani? Lehet-e valakit illetőségi helyéről bűncselekmény elkövetése esetén kitiltani?*

Válasz. Mindenekelőtt jegyezzük meg, hogy a kiutasításnak és kitiltásnak, bár lényegükben azonos fogalmak, a jogi műnyelvben elfogadott szóhasználat szerint különböző jelentésük van. Kiutasításon az ország területéről való kiutasítást értjük, kitiltáson pedig valakinek valamely község vagy vidék területéről való kitiltását, szoros értelemben véve illetőségi helyére való utasítását.

A Btk. 64. §-a szerint az országból kiutasítás mellékbüntetés, amelyet a bíróság a törvényszabta büntetésen felül oly külföldi ellen mondhat ki, aki büntetett követett el.

Változatlanul fennálló jogszabály, hogy magyar állampolgárt nem lehet az ország területéről kiutasítani; újabb törvényeink azonban a Btk. ama rendelkezésétől, hogy kiutasításnak csak büntett esetén van helye, több esetben eltértek. Vétség esetén is helye van ugyanis kiutasításnak, ha a külföldi uzsora vétségét (1883:XXV. t.-c.), árdrágító visszaélés vétségét (1920:XXVI. t.-c.), közveszélyes munkakerülés vétségét (1913:XXI. t.-c.) vagy az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvénybe ütköző vétséget (1921. évi III. t.-c. 1., 5—8. §.) követett el. Kihágás esetén is ki lehet utasítani a külföldit közveszélyes munkakerülés esetén (1913:XXI. t.-c.), valamint csavargás és koldulás esetén (Kbtk. 64—6999.).

Általános jogszabály az is, hogy illetőségi helyéről senkit sem lehet kitiltani, azonban egy kivétel van: az 1921:III. t.-c.

9. §-ában meghatározott esetben, amikor a belföldit illetőségi helyéről is ki lehet tiltani.

A már elősorolt bűncselekmények esetein kívül a következő bűncselekmények esetén van helye kiutasításnak és kitiltásnak: fizető eszközzel elkövetett visszaélést (1922:XXVI. t.-c.) és a hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekményért (1915:XIX. t.-c.).

Megjegyezzük végül, hogy törvényeink a kiutasítás és kitiltás szavak használatában a fentebb megjelölt értelmezést tartják szem előtt egy kivétellel: az 1883:XXV. t.-c. (uzsora-törvény) belföldinek a község területéről kitiltását kiutasításnak mondja. Jelentősége ennek az eltérésnek természetesen nincsen.

A Btk. 64. §-a a bíróság belátására bízta a kiutasításnak, mint mellékbüntetésnek alkalmazását vagy mellőzését. Későbbi törvényeink ezen is változtattak bizonyos bűncselekmények esetében. Így uzsorásoknak, árdrágító visszaélést elkövetőknek, az állami és társadalmi rend hatályosabb védelme ellen vétőknek, fizető eszközzel visszaélőknek, a hadviselés érdekei ellen bűncselekményt elkövetőknek, nemkülönbön bizonyos esetekben a közveszélyes munkakerülőknek, ha külföldiek, az országból kiutasítása kötelező, e téren tehát a törvény a bírói belátásnak nem juttat szerepet. Mindezekben az esetekben egyébként, ha a törvény belföldivel szemben kitiltás alkalmazását is megszabja, ennek kimondása is kötelező.

110. Kérdés. *Lehet-e a külföldit kiutasítani az ország területéről bűncselekmény elkövetése nélkül is?*

Válasz. A kiutasítás jogintézménye nemcsak a büntetőjogban szerepel mint mellékbüntetés, hanem a közigazgatási jogban is, mint államrendészeti intézkedés. A toloncsabályzat és a külföldieknek Magyarországon lakhatásáról szóló 1903:V. t.-c. szerint ki lehet utasítani a külföldit bűncselekmény elkövetése nélkül is, ha itt tartózkodása az állam érdekére, a közrendre és a közbiztonságra aggályos. Az idevágó kérdéseket szabályozza a m. kir. belügyminiszternek 1925. évi 200.000 sz. rendelete.

111. Kérdés. *Hova kell előállítani a munkájából a munkaszerződés jogtalan megszegésével távozó s karhatalommal viszákosért mezőgazdasági cselédet vagy munkást?*

Válasz. Az illetékes közigazgatási hatóság az érdekelt gazda kérelmére írásos határozattal rendeli el, hogy a cseléd vagy munkás munkahelyére karhatalommal előállítandó. Ezt a határozatot vagy eredetiben adják ki a csendőrségnek fogantatás végett, vagy külön felhívást bocsátanak ki, mely megjelöli a karhatalmi cselekményt. Ennek a határozatnak vagy felhívásnak félre nem érthetőnek kell lennie abban a kérdésben, mire vonatkozzék a karhatalmi közeg eljárása. Ha a határozat vagy felhívás nem világos, jogában áll az illető őrsnek bővebb felvilágosításért a karhatalmi cselekményt elrendelő hatósághoz fordulnia. Ha kételvei vannak, ajánlatos is ezt tennie, mert személyes szabadság karlatozásáról lévén szó, önkényes magyarázatokat és önkényesnek minősíthető övintézkedéseket feltétlenül kerülni kell. Természetesen viszont annak még a látszatát is el kell kerülni, hogy a csendőr bírálat alá vegye a hatóság határozatát, mert ezért nem ő, hanem az illető hatóság felelős.

Egyébként pedig az ebben a tárgyban érvényben levő törvényes szabályok (1898:II. t.-c., 2000. F. M. 1898. sz. rend., 1907:XLV. t.-c., 48.000. F. M. 1907. sz. rend.) mindenütt a gazdasági cselédnek vagy munkásnak a „munkahelyre való karhatalmi kivételéséről” vagy „a szolgálati helyre karhatalommal való előállításáról” beszélnek, tehát kétségtelen a törvényhozás ama célzata, hogy a karhatalmi közegnek minden közbeeső és az eljárást csak késleltető és bonyolító intézkedések elkerüléséül egyenesen munkaadó-jához, illetőleg gazdá-jához kell előállítania a szerződéshezgő munkást vagy cselédet.

Az emberi nem arra van kárhoztatva, hogy szinte leakisbjeért is fáradjon s kínos veritékkel legyen kénytelen megvívni az elemekkel. Már pedig a szabadság legfőbb jó s ekkép bizonyos, hogy az soha nem lehet vad, tudatlan, rest és önkényes embernek sajátja, hanem csak azé, ki nemesített keblétől ösztönözve s csinosult értelme által vezetve, szántúgy meg tudja becsülni mindenkinek sorstól nyert sajátját, valamint ön maga tulajdonát védelmezni bátor — szóval: Kinek nem ajkin forog csak, de törhetlen betűkkel szívébe is van vésve a keresztény vallásnak mindentkimerítő javaslata: „Amit magadnak nem kívánnál, másnak se tedd.” SZÉCHENYI.

112. Kérdés. *A gyanúsított a másfél méter magas kerítéssel körülvett gyümölcsös kertbe bemászva, 5 pengő értékű virágot ellop. Miként minősül a lopás?*

Válasz. Minthogy a virág gazdasági termény s mint-hogy a lopás gyümölcsös kertből történt, a lopott gazdasági termény értéke pedig nem halad meg 60 pengőt, a cselekmény az 1894:XII. t.-c. 93. §-ának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás. E törvényhely szerint a fent felsorolt tényelemek fennforgása esetén közömbös az, hogy a lopást bemászással vitték végbe, közömbös az is, hogy a kert belső vagy külső terület-e.

113. Kérdés. *A Szut. 352. pontja értelmében „gyanús egyén”-e az, akit erdei kihágás miatt már hétszer büntettek meg?*

Válasz. Hogy ebben a kérdésben tisztán láthassunk, ismerni kell azoknak a kihágásoknak tényálladékát, amelyeket az illető elkövetett. Ha e kihágások erdei lopásokra vonatkoznak, s ezek a lopások elég rövid időközökben követték egymást s az utolsó lopás elkövetése óta még nem telt el legalább 2—3 év, akkor az illetőt többszörös erdei tolvajnak kell tekinteni s így mindenesetre gyanús egyén. Ha emellett még arra is lehet következtetni az illető életmódjából s életének más körülményeiből, hogy a lopást keresetként üzi, gyanús mivolta kétségtelen. Ellenben, ha a kihágási büntetések nem lopásra vonatkoznak s az illető életmódjánál és összeköttetéseinél fogva sem gyanús, a Szut. értelmében sem lehet őt gyanús egyénné venni, de mindenesetre jó, ha a csendőr figyelme az ilyen egyénekre is kiterjed, mert sohasem tudhatja előre, mily hasznát veheti, ha egy oly bűncselekmény nyomozásáról van szó, amely az erdő világával kapcsolatos.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy gyilkossági eset nyomozása.

írta: PINK PÁL alhadnagy (Szikszó).

Homonnarokító község előjárósága 1918 pünkösdi előtti napján egy küldönc által hírül adta a koskóci őrsnek, hogy az éj folyamán Schwantner Jeremiás erdővédet az erdőben lévő lakásukban ismeretlen tettesek meggyilkolták, a lakást pedig belülről felgyújtották.

A megdöbbenő hír vétele után négy főből álló őrs-sőm összes legénységével nyomban nyomozó-szolgálatba vezényeltem magam s előfogaton a helyszínre hajtattunk.

Nevezett erdővéd báró Beics szolgálatában állott, 60 éves öreg, hűséges szolgának ismerte mindenki. Lakása Homonnarokító községtől 3 kilométernyire volt az erdőben, hol nevével együtt élt, gyermekük nem volt, cselédet nem tartottak. Állatjaik legeltetése végett egy ember járt ki hozzájuk a községből.

A lakás egy szoba, konyha és egy éléskamrából állott. Mikor a bűncselekmény elkövetése reggelén az állatok gondozására fogadott ember megérkezett, az ajtón és ablakon át füstöt látott kiszivárogni, tüstént visszarahant és fellármázta a falut. A községből többen kimentek az erdővéd lakásához, a csak kilincsre zárt ajtón behatoltak a lakásba, eloltották a tüzet és csodá-

latosképpen szinte érintetlen maradt a helyszín, valószínűleg volt valaki, aki erre őket figyelmeztette, — elég az hozzá, hogy a helyszíni szemlét minden zavaró körülmény nélkül megejthettem.

Ezen helyszíni szemle alkalmával az alábbiakat átlapítottam meg:

A konyha ajtaján és az ablakokon sérülésnek, erőszakos behatolásnak semmi nyoma nem volt. A konyha padlóján egy fekhely céljára szolgáló szalmazsák feküdt, rajta egy szalmával töltött kis fejevörös s ezekre takaróul fektetve egy pokróc. A konyha asztalán hideg ételmaradékok, kenyérmorzsát és szalonnabört, továbbá egy füles poharat találtam. Ezen poháron három ujjlenyomat volt látható, ezért őrizetbevettem. A hálószobába vezető ajtó közepén egy közép magas térdeplő ember vállmagasságának megfelelően 4 lyukat — lövés nyomát — fedeztem fel. Minden lövésnyom alatt egy tenyérről távolságra egy-egy felfelé nyitott félköröcske, amelyből azt véltem megállapítani, hogy egy rézsút, alulról fölfelé az ajtóhoz ütött Mannlicher puska csőtorkolatának a nyoma. Az ajtózárat egy lövés rongálta meg. A zár fölött belülről még egy ráfordító zárkészülék is volt, ennek megfelelő helyén baltafeszítési nyomok voltak láthatók. Az erdővéd baltája a konyhában az ajtó mellett feküdt. A hálószobában a két ágy helyén üszök és hamu, a hamu között az erdővéd elégett Mannlicher kurtályának vasalkatrésze. A töltényűrben egy üres töltényhüvely a gyúszeg ütésének nyoma nélkül, a szekrény szétrobbanva, benne még 4 szétrobbant töltényhüvely. A szoba falán és mennyezetén minden irányban kb. 30 lövésnek a nyoma. A szétszedett lámpa üresen az asztalon állott. A szekrény fehérenemű tartalma kiszórva a padlóra.

Az erdővéd hullája a szoba egyik sarkában hálóingben ülőhelyzetben volt, testében öt lövés, és pedig: 3 a derék táján hatolt be és rézsút haladva a mellen ment ki, 1 — valószínűleg reszelt véggel — a bal felső kart majdnem teljesen leszakította, az csak kevés bőrön és izmon lógott, egy lövés pedig az álla alatt a nyaknál hatolt be és a farcsont közepében ment ki. Az utóbbi bemeneti nyílása kicsit füstös volt.

Az asszony hullája hason feküdt az ágyak és padló égésének a szélén, bal oldala már erősen megégett. Ölében, szíve fölé szorítva egy piros szalaggal átkötött babakelengyét tartott. Jobb láb alsószára annyira leszakítva, hogy csak egy darabka bőr tartotta, feje tetején egy pörkölt szélű bemeneti lött seb, melynek kimeneti nyílása nem volt.

Az ágyak az égési maradványokból és a hozzátartozók bemondásából megállapítva, a szoba közepén egymás mellett állottak, fejrésszel az éléskamra és szoba közfalánál, lábérésszel a konyha és szoba közfala irányában, az ajtótól kissé félbalra.

A hozzátartozók és ismerősök bemondása szerint a házaspár ivásra közösen a füles poharat haszálta, a sima vizes poharat csak akkor vették elő, ha vendégük volt. A lakásból nem vezett el egyéb, mint az erdővéd kétszövű vadászfegyvere és vadászkése.

A házaspár igen zárkózott életet élt, a lakásban szállást senkinek nem adtak, mindössze a Papházán lakó Bárány nevű erdőőrt szokta volt az erdővéd oda-rendelni, amikor éjjelre örködésre ment. A házaspárnak házasságuk első évében született egy gyermekük, de ez még csecsemőkorában meghalt, annak kelengyéjét emlékekben tartották.

A fenti adatokat összegezve, alábbi következtetésre jutottam:

A cselekmény indítóoka: bosszú. A vadászfegyver és vadászkés ellopása, valamint a fehéreneműek a szekrényből valószínűleg pénzkeresés céljából történt kidobálása, csak alkalmi lopás, illetve lopás kísérlete volt. A tettes erőszak nélkül jutott a lakásba a késő esteli órákban. Nem szívesen látott vendég volt, nem biztak benne, ezt látszott bizonyítani a kulccsal és ráfordítóval bezárt szobaajtó. A házaspár bizonyára csak félelemből adott neki vacsorát és szállást.

A tettes alaposan szemügyrevette az ágy fekvését és magasságát, mert az ajtón keresztül pontosan talált minden lövése. Megvárta, míg a házaspár elaludt, akkor térdelő helyzetből három lövést tett az erdővéd ágya irányában. A jobboldalán befelé fordulva fekvő sértettet három lövés a hátán, egy a balkarján érte. Bár a három lövés halálos sérülést okozott, sértett életöztönből az ágyáról még leszállott s a szoba egyik legvédettebb sarkába vánszorgott s a kályha mögé lekuporodott. A tettes az erdővéd jajgatásából és valószínű halálhörgéséből megállapította, hogy lövései találtak s hogy a halálrabezett erdővéd fegyverét ellene már nem használhatja. Ekkor négy lövéssel szétlőtte az ajtó zárját s baltával az ajtót felfeszítette.

Az asszony valószínűen életveszélyben lévő férjéhez akart sietni, eközben az ajtó zárján és az ajtó mellett lévő lbádóg mosdóállványon áthatolt lövedék érte a jobb alsólábszárát s azt csaknem teljesen leszakította, mire az asszony a földrebukott.

A tettes, midőn az ajtón át térdelő helyzetből négy lövést tett, minden egyes ismétlésnél a zárdugattyú előretolása alkalmával a puska csövét az ajtóhoz lökte. Miért!? Ezen sokáig tanakodtam, Nem értett a puska kezeléséhez? Lehetetlen, mert minden lövése talált és a sok érték közül csak a puskát és vadászkést vitte el, tehát a puskát igen szerette, ha pedig szerette, akkor minden valószínűség szerint bánni is tudott vele. Véleményem oda alakult, hogy balkezének valami baja lehetett s emiatt nem tudta a puskát erősen tartani.

A tettes a szobába behatolva valami 29—30 lövést tett. Miért!? Miért volt a fölösleges zaj, amellyel a községbelieket könnyen odacsodíthette volna? Ennek szükségzerű okát nem tudtam elgondolni, tehát arra a véleményre jutottam, hogy az illető nem volt épelméjű.

A szobába történt behatolás után a tettes az erdővédet közvetlen közelből, felülről lefelé irányított puskával a gégefő közelében még egyszer meglőtte, azután a szekrény tartalmát kiszórta, — valószínűen pénzt keresett. A súlyosan sebesült asszony mindezen szörnyűségeket végignézte, majd midőn a szekrényből kidobott ruhák között a babakelengyét meglátta, azt felvette és keblére szorította. A tettes — az emberbe bújó szörnyűséges vadállat — ebben a helyzetben a feje tetején a koponyájába lőtt.

Ezután a bestiális cselekmény után a tettes leöntötte petróleummal az ágyakat, meggyújtotta, magához vette a vadászpuskát és vadászkést, azután elmenekült.

A nyomozás érdekében szerencsésnek volt mondható az a körülmény, hogy az ajtókat maga után bezárta, így a tűz levegő hiánya miatt nem tudott gyorsan terjedni.

A fent leírt adatok és véleményem alapján kezdtem meg a nyomozást.

Az erdővéd neje az esemény előtt néhány hónappal rövid időre látogatóban volt s ezen idő alatt az erdővéd háztartását a már fentebb nevezett Bárány nevű

erdőőr leánya vezette. A faluban azt suttogták, hogy a leány az erdővédtől teherbeesett s hogy az erdőőr emiatt az öreget igen gyűlöli. A terhesség a leányon nem látszott. Egy, az erdőőrrel egy községben lakó ember azt adta elő, hogy ő az esemény előtti napon estefelé az erdőben fát lopott s Bárány erdőőrrel alkalommal tettenérte. Ő a kárt ki akarta fizetni, mire az erdőőr azt mondotta, hogy estére ugyis magához rendelte az erdész, majd ha elmegy hozzá, megkérdezi, hogy mennyit kell fizetni s majd másnap megmondja neki. (Az erdővédet hívták a községi erdésznek.)

Bárány erdőőr a kikérdezése alkalmával igen megijedt, tagadta nemcsak azt, hogy este az erdővédnél lett volna, hanem azt is, hogy a fatolvajt tettenérte, noha ez kétségtelenül be volt bizonyítva. Ezen körülmény igen gyanus volt és tekintettel arra, hogy főbenjáró bűncselekményről volt szó, elfogtam és a sátoraljaujhelyi királyi ügyészségnek átadtam, bár a helyszíni szemle után alkotott véleményemet sehogysem tudtam ráilleszteni. Nevezetesen, — a balkeze nem volt sérült. Miért ütötte a puskát az ajtóhoz? Épelméjű, nyugodt ember volt, nem iszákos. Miért adott le 30 lövést? Ezekre a kérdésekre vele kapcsolatban nem tudtam megfelelni, viszont tagadása ebben a fatolvajlási ügyben olyannyira gyanus volt, hogy nem tarthattam ki szilárd meggyőződéssel a helyszínen alkotott véleményem mellett. Átadás előtt ujjnyomatot vettem róla s az őrizetbe vitt pohárral együtt felküldtem a budapesti bűnügyi nyilvántartó hivatalnak.

Miután azonban az előbb alkotott véleményem nem hagyott nyugodni, folytattam a nyomozást a hibás balkezűnek és hibbant eszűnek vélt tettes után.

Megtudtam, hogy Homonnaroktól 10—11 km.-re fekvő Világ községben lakik egy Zsidzik Márton nevű erdőőr. Még csak egy év óta erdőőr, azelőtt orvvadász volt. A báró Skoda vadászterületére is csak azért fogadták fel erdőőrnek, mert gondolták, hogy úgy kevesebb kárt tesz a vadállományban. Nevezetesen a meggyilkolt erdőőrnek is igen sok baja volt. Éppen erdőőrré történt felfogadása előtt az erdővéd és fentebb már nevezett Bárány erdőőr Zsidziket orvvadászaton tettenérték. Hogy megfoghassák, egymástól elválva közrefogták. Zsidzik Bárány erdőőrt vette észre előbb s menekülni igyekezett, de előbb egy lövést tett. Bárány nem látta, hogy Zsidzik merre lőtt, ellenben az erdővéd a törvényszék előtt is úgy tanuskodott, hogy nevezett Bárány erdőőrt vette célba. Zsidzik az orvvadászaton beismerte, de a szándékos lövést tagadta, azt adván elő, hogy elesett és úgy sült el a puskája. A törvényszék — nem tudom milyen minősítéssel — kétheti szabadságvesztéssel büntette, mit Zsidzik megfélembezett.

Zsidzik Márton azelőtt 5—6 évvel igen iszákos volt. A sok ital olyan hatással volt rá, hogy szinte örültette. Ittas állapotában egy ízben balkezét egy favágótöngre tette s jobbkezében fogott bárdal, a hüvelykujj kivételével, ujjait levágta s a tyukoknak dobta. Ezen tette után azonban felhagyott az ivással.

Ezen, Zsidzikről megtudott dolgok tudomásulvétele után Világ községbe indultam Zsidzik felkeresésére. Közben megtudtam azt is, hogy fentebb írt felebeszését elvetették s éppen a gyilkosság éjjelét megelőző napon kapott idézést, hogy a büntetés letöltése végett jelentkezék. Ugyanazon nap egy lakodalomba ment, ahonnan estefelé látszólag teljesen ittas állapotban hazavitték és ágybafektették. Ugyanis későbbi saját előadása

szerint afeletti bosszúságában, hogy megbüntették, azonban ismét ivott.

A gyilkosságot tagadta. Azt állította, hogy az öntudatlanságig ittas volt s csak reggel ébredt fel. A házkutatás nem hozott eredményt. Hogy ittas állapotban este hazavitték és lefektették, valamint hogy korán reggel ágyban feküdt, azt érdektelen tanúk igazolták, de hogy éjjel hazuról nem távozott el, ezt csak ő állította s a felesége igazolta.

Itt adva volt egy egyén, akire az összes feltevések ráillettek. A csonka balkéz, a rendellenes elme s az indítóok valószínűsége. Viszont azonban részben elfogadható alibit igazolt és bár a községnek majdnem minden lakosát kikérdeztem, terhelő tanut nem találtam. Zsidziket bizonyíték hiányában csak megfigyelés alatt tartottam s ujjlenyomatát a bűnügyi nyilvántartó hivatalnak megküldöttem. A bűnügyi nyilvántartó hivatal 2 nap múlva távirati úton értesített, hogy a poháron talált 3 ujjnyom a Zsidziké. Erre a konokul tagadó Zsidziket elfogtam s a királyi ügyészségnek átadtam.

Bárány 4 napi fogság után kiszabadult. Beismerte, hogy fogságára tulajdonképpen ő maga szolgáltatotta az okot, mert a fatolvajt tényleg tettenérte s megígérte, hogy még aznap beszélni fog az erdészszel. Az erdészhez azonban nem ment el. A szörnyű gyanútól való félelmében tagadta a fatolvajlási esetet.

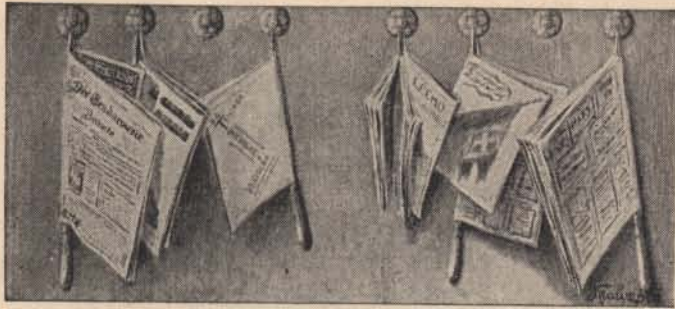
Zsidzik ellen — átadása után — a nyomozást továbbfolytattam. Jellemző, hogy milyen veszélyes hírben állott a község lakosai körében: míg szabadlábban volt, egyetlen terhelő tanut sem tudtam ellene találni s mikor bekisértem, másnap már négy súlyos terhelő tanu jelentkezett — önként.

Két felnőtt leány előadta, hogy ők gyanúsítottnak a faluvégén levő lakása közelében libát őriztek. Látták, mikor Zsidziket ittas állapotban hazavezették, de mikor az őt hazakisérők eltávoztak, Zsidzik teljesen felöltözve kijött a lakásból és az erdő felé ment. Két legény is jelentkezett, előadták, hogy a tanuskodással önmagukat is vádolniuk kell, de megteszik. Látták ők is, amint Zsidziket ittas állapotban hazavezették, gondolták: itt a jó alkalom a lovakat az erdőben legeltetni s ki is mentek.

Éjfél tájban az esemény helyszínét képező lakás felől sok lövést hallottak. A lövések után körülbelül egy óra múlva csörtetést, futást hallottak. Gondolták, hogy felfedezték őket, ezért köveket kapkodva magukhoz, egy-egy fa mellé állottak, hogy védekezni fognak, nem engedik bajbajutni a lovakat. Alig helyezkedtek el, — máris elszaladt mellettük Zsidzik erdőre. Erősen lihegett, — egy kétsősű vadászpuska és egy Mannlicher volt nála. Őket nem vette észre, de a lovaikat látta, azonban ezekre ügyet sem vetve szaladt tovább, pedig a „hajtópénz” kedvéért máskor a lovakat feltétlenül behajtotta volna.

Zsidzik mindvégig tagadott. Nyugodtan viselkedett, elmebetegségnek semmi nyoma sem volt rajta, de ha tagadásával szemben a terhelő adatokat tárta elébe a vizsgálóbíró, akkor dühöngött s további kikérdezése lehetetlenné vált.

Méltó büntetését nem vehette el, mert a kommunizmus idején kiengedték s akkor családját itthagya úgy elment, hogy senki sem tudja, hol van, pedig értesülésem szerint a cseh csendőrök többbizben keresték. Azt hiszik, hogy Oroszországba ment, ahol egy örülttel több vagy kevesebb, — úgy sem számít.

LAPSZEMLE.

(Jugoszlávia.) Zsandarmeriszki Vesznik.

1930/5. szám.

A lap figyelemreméltó cikket tartalmaz a hagyományok fejlesztéséről a csendőrségben. Igaz, hogy különben hagyományok csak lassan keletkeznek, — mint cseppekből a tenger, — de az aránylag fiatal jugoszláv csendőrség keletkezése óta oly nagy időket élt át, amelyek a hagyományoknak eredő bölcsőjét képezik. A hagyományok fontosságát nem kell külön hangsúlyozni. Nemcsak az egyes csendőr önértetést emelik, hanem mindenütt megteremtik az összetartás érzését, ahol csendőrök megjelennek. A hagyományok fejlesztésében minden csendőrnek ki kell venni a maga részét. Itt röviden a következő indítványt teszi cikkíró: 1. Az 1912—18. évi felszabadítási és egyesülési háborúban elesett csendőrtisztek és csendőrök neveit gyűjteni; 2. feljegyezni az ezekben a háborúban csendőrtisztek és csendőrök által véghezvitt hősi tetteket; 3. ezeket a csendőrség köreiből ismertetni; 4. megírni a szerb csendőrség történetét, kiegészítve a mai egyesített csendőrség történetével; 5. ennek a történetnek ismeretét a csendőriskolákon tanítani; 6. a csendőrség épületeit a csendőrség hősei után elnevezni; 7. a hős csendőrök képeit rövid leírás kíséretében a csendőrség helyiségeiben elhelyezni; 8. a csendőrség tagjait érő elismeréseket a sajtó útján terjeszteni; 9. kitüntetett csendőrségi tagok neveit a csendőrség ünnepei alkalmával nyilvánosan felolvasni; 10. minden őrsnek, de legalább is minden századnak legyen egy emlékkönyve, amelybe az illető őrs vagy század kötelékébe tartozott kitüntetett csendőr életrajzát röviden beírják.

Ugyanezt a célt szolgálná egy minden őrsön vezetendő törzskönyv. Ebbe be kellene vezetni: a) az őrs felállításának körülményeit; b) minden csendőr nevét, aki 6 hónapnál többet töltött az őrsön; c) főbb eseményeket; d) évente statisztikai adatokat a közbiztonságról, végzett szolgálati teljesítményekről stb.

Radojcsics Nemanja őrnagy a magyar csendőrség új nyomozóosztályaival foglalkozik. Miután megmagyarázza, hogy a csendőrség nyomozó munkájának lépést kell tartani a korrallal, annak a belátásnak ad kifejezést, hogy se nem lehet minden csendőrséget nyomozótechnikailag teljesen felszerelni, sem pedig a modern nyomozás eszközeivel és eljárásaival minden egyes csendőrt megismertetni és elismerni, hogy a magyar csendőrségnél életbeléptetett rendszer a leghelyesebb, amennyiben a csendőrségi parancsnokságok székhelyein felállított nyomozóosztagok teljesen kielégítő munkát lesznek képesek végezni. Az új testület szervezetét, székhelyeit, feladatait és felszerelését felsorolja, áttér a tulajdonképeni nyomozómunka végrehajtására. Pontonként idézi a vonatkozó utasítást, amely a nyomozóosztály vezetőjének teendőit tartalmazza, azután felsorolja, hogy milyen módon kell a csendőrségnek a nyomozómunkában segíteni. A nyomozóosztályoknak egy további kötelessége bünyügyi nyilvántartást is vezetni, mely munkában a csendőrsők segítséget kapnak. A nyilvántartás 3 havonként egyszer kis könyvecske alakjában kiadja az őrsöknek a körözötték neveit és adatait. A nyomozócsendőrség összeköttetést tart fenn az államrendőrséggel.

A lap ismertetőcikkét közöl a nők szerepéről a rendőrség soraiban. A cikk keretében a német és angol női rendőrök fényképei is be vannak mutatva. A nagy kultúrállamok valamilyen nőket is beállították a rendőri szolgálatba, miután az első ízben a háború előtt Angliában a nyilvánosság elé lépett női rendőrök különösen a nyilvános erkölcsatlenség és kiskorú bűnözők ellen oly eredményeket mutattak fel, amit férfirendőröktől elvárni egyáltalán nem lehet, mert nők és gyermekek nincsenek hozzájuk oly bizalommal, mint a női rendőrökhöz. A női rendőrök működése kizárólag erre a tételre szorítkozik. Igaz, hogy eleinte az utca gúnykacajának voltak

az egyenruhában megjelenő első önkéntes női rendőrök kitéve, de a gúnyos megjegyzések csakhamar elhallgattak, amint a női rendőrök munkájának haszna nyilvánvalóvá lett.

Juharda dr. államügyész ismerteti az új törvényt, a fiatalok bünyügyi felelősségéről. Az államcsíny óta a király az összes bünyvetőtörvényeket megújította, mert az egész biradalomra egyenlően kötelező egységes törvényre volt szükség. Rövid két hónap alatt 3 új törvény jelent meg: A bünyvetőtörvénykönyv, törvény a perrendtartásról, valamint a bünyvetések végrehajtásáról. Az új törvények lényeges változást hoztak. Szellemük olyan, hogy 1. megfeleljenek a valódi élet követelményeinek és 2. a mai kor jogfelfogásának. Szerző ez okból szükségesnek tartja a különbségeket a régi és az új törvény között magyarázni. (Folyt. köv.)

Perunovics R. J. hadbírószázados hasonló értelemben magyarázza az emberölés bünyvetését az új törvénykönyv szerint. Fejtegetései úgy a szándékos, mint a véletlenségből elkövetett emberölésre terjednek ki, valamint ugyanezen vétségek bünyvetésére a katonai törvények szerint is.

Radics J. Z. csendőrhadnagy az öngyilkosságról ír. Nagy körvonalakban ismerteti az öngyilkosságok okait, mert ezeknek ismeretére a csendőröknek szükségük lehet. Ha maga az öngyilkosság Jugoszláviában nem is képez bünyvetendő cselekményt, a kísérő körülmények olyanok lehetnek, hogy a csendőrség beavatkozása szükségesé válik. Ilyenek pl. harmadik személyek üldözése, akik az öngyilkosság végrehajtásához segítkeztek vagy alkalmat nyújtottak. De maga az öngyilkosság is felelősségre vonható életbenmaradás esetén, ha öngyilkossági kísérletét oly módon hajtotta végre, hogy azáltal mások életét vagy tulajdonát veszélyeztette. (Folyt. köv.)

Amióta Jugoszlávia felismerte az idegenforgalom gazdasági jelentőségét, azóta enyhíteni igyekezik az ott dívó és idegeneknek gyakran nagyon kellemetlen ellenőrző szolgálatot. A csendőrségi lap is szentel az ügyek egy cikkét, melyben a fürdőhelyeken állomásozó csendőrsők számára külön mihez tartási szabályokat hoz javaslatba, nehogy a csendőrök netalán tapintatlansága elzavarja az idegeneket.

I. J. alezredes a nyomokról mint bizonyítékokról ír. Abból kiindulva, hogy a törvényesnek csak azt fogadják el bizonyítéknak, amit akar, rendkívül fontosnak tartja a nyomok konzerválását oly esetekben, amelyekben a tettest nem látták. Legfontosabbak az ujjlenyomatokon kívül a lábnyomok is. Ujj- és lábnyomokról lenyomatot venni nem nehéz dolog; — amiről különben is gyakran volt és lesz szó. Más dolog a lábnyomokról az illetőre következtetni, aki a nyomokat hagyta. Helyes következtetéseket csak hosszabb gyakorlat után lehet levonni. A gyakorlat a legélszerűbben történik, hogyha jól megfigyeljük, hogy különböző korú és természetű személyek milyen nyomokat hagynak a porban, sárban, hóban. Idővel azt is meg lehet különböztetni, hogy az illetőnek milyen foglalkozása van, terhet vitt-e stb. — Mindenesetre szükséges, hogy a csendőrök a nyomok fontosságát ismerjék, tehát első dolguk legyen a nyomok megőrzéséről addig gondoskodni, amíg azokat szakközégek meg nem vizsgálják.

Az előbbi füzetben a lap egy cikket kezdett meg a csendőrség felfektetett könyvek és jegyzetek helyes vezetéséről. A befejező rész a lajstromok és jegyzőkönyvek helyes alakú vezetéséről, hibák kijavításáról és hasonló irodai fogások végrehajtásával foglalkozik.

A gazdasági rovat a tékozlásról és takarékoságról szól. Alapul szolgál a délszláv közmondás: „Aki dolgozik, annak mindene lesz, aki takarékos, annak még több.” A cikk különösen a csendőrség gazdálkodásában kifejtendő takarékoságról és elkerülhető kiadások megtakarításáról szól.

—0—

(Franciaország.) Revue de la Gendarmerie.

14. szám.

A lap felemlíti, hogy Franck tábornok, a 4. számú katonai körlet parancsnoka, felhárborodva azon, hogy az írni, olvasni nem tudó ujoncok száma egyre nő, hivatalos átiratot intézett a körlet illetékes Préfetjéhez (közigazgatási hatóság, megfelel a mi alispánunknak), melyben kéri őt, hogy a gyermekek iskolalátogatása a csendőrség által ellenőriztessék. A Préfet habozás nélkül magáévá tette az ügyet. A csendőrséggel történt megállapodás után az illetékes csendőrszázad chef d'escadroni rangban levő parancsnoka a megyei tanfelügyelővel egyetértőleg az alábbi rendelkezést adta ki:

A csendőrök portyázásai alkalmával az iskolalátogatási idő tartama alatt az utcákban talált gyermekektől kérdezzék meg nevüket, szülei nevét és lakásukat. Ezután keressék fel a szülőket, tudják meg tőlük az iskolalátogatás elmulasztásának okát, az esetről vegyenek fel jegyzőkönyvet, melyet további eljárás végett a Préfetnek küldjenek meg.

A tanfelügyelő utasította egyben a tanítókat, hogy azon szülők nevét, kiknek gyermekei az iskolátogatást rendszeresen elmulasztják, közöljék az illetékes csendőrsparancsnoksággal. A csendőrség ezután portyázásai alkalmával meg fogja alapítani az iskolamulasztás okát.

A kiadott rendelkezések hatása erősen érezhető volt. A számos iskolakerülő gyermek rendszeresen látogatni kezdte az iskolákat. Ebben az ügyben az 1928—1929. évi iskolaév alatt 150 jegyzőkönyvet terjesztett fel a megye területén működő csendőrség. Az eredmény részletesen látnató a sarthei megye tanfelügyelőjének 1929. évi jelentéséből, mely szerint az iskolakerülő gyermekek száma a megye területén az elmúlt tanév alatt 73 volt. A csendőrség közreműködése folytán azonban 71 gyermek újból látogatni kezdte az iskolákat, úgyhogy az elért eredmény teljesen sikeresnek bizonyult.

Boulard parancsnok befejezi az algéri csendőrség történetéről írt 2. számú cikkét az 1839—47. évek eseményeire vonatkozólag.

Az 1842. év hadjáratairól emlékezvén meg, felemlíti, hogy az Abd el Kaderhez hű maradt törzsek, miután a franciák termésüket elpusztították s nyájaikat megtizedelték, kezdték belátni, hogy a franciák oly ellenfelek, kikkel komolyan számolniuk kell. Az emír sorkatonasága, vörös lovasok és gyalogosok azonban hajthatatlan ellenfelek maradtak.

Bugeaud tábornok Alger és Oranból több nagyobb hadoszlopot küld ki a vidék megtisztítására. Maga Bugeaud a Mostagenem irányába kiküldött erős hadoszlopot vezényli. Egy század elit lovasscendőr Boyer százados vezénylete alatt vesz részt ezen expedícióban. Az összes tábori csendőrség parancsnoka Vial ezredes.

Ezen expedíciók nagy erkölcsi hatással vannak a lakosságra. Magában Mitidjában azonban a francia csapatok elvonulása után nagy bizonytalanság támad. 1842 április 11-én Blandan sergentet, midőn 22 emberrel futárkíséretet alkot, Beni Mereden 300 lovas bennszülött körülkeríti. Midőn az afrikai vadászok és csendőrök segítségére érkeztek, a csapatból már csak 7-en voltak életben. Blandan súlyosan sebesülve vezette a védelmet s a segítség érkezésekor lehelte ki lelkét.

Ezen dicsőségteljes, de szomorú eset Bugeaud tábornokot még erősebb intézkedésekre készíti. Changarnier a Chéiff völgyét s a Quarsenis hegységet kutatja át, míg maga Bugeaud erős hadoszlopot vezet keletre Ben Salem lázadó főnök ellen.

A csendőrlégió parancsnoka, Vial ezredes 3 tiszttel, 60 lovas altiszttel és csendőrrel, 40 gyalog altiszttel és csendőrrel vett részt az expedícióban, mely 18 napig tartott. A lovas csendőrség nem igen jutott szerephez a hegyes vidéken, a gyalog csendőrség egy különítménye — 20 gyalogos altiszttel és csendőr Koehl hadnagy parancsnoksága alatt — részét képezvén az elővédelmet alkotó zászlóaljnak, az arabok ellen október 13-án vívott ütközetben azonban kiválóan megállotta helyét, mi miatt a kormányzó tábornok által hadseregparancsban megdicséretelt. A harcban különösen kitűnt Gaspari maréchal des logis, kit Bugeaud személyesen dícsért meg s a becsületrend keresztjét adományozta neki.

Az 1842. év hadi vállalkozásaiban még számos csendőr tüntette ki magát.

Összegezve ez évben a csendőrség működését, 1842 április 1-től 1843 január 1-ig az 1. és 2. század, mely a tábori csendőrséget szolgáltatta, 11 tiszttel, 302 altiszttel és csendőrt adott le a hadseregnek.

A 3. és 4. század Constantine és Oranban a közbiztonsági szolgálatot látta el. Szolgálati a következők voltak: Örkséretet nyújtott az élelmezési oszlopokhoz, postafedezetet Mitidjába és a kormányzó futárjai mellé. Mivel a katonaság a helyőrségekben való szolgálatteljesítést teljesen a csendőrségnek engedte át, az járőrök kiküldésével biztosította ott a rendet, felkutatva a szökevényeket stb. Midőn a kormányzó elrendelte, hogy a nap legforróbb óráiban — délelőtt 10 órától délután 3 óráig — a katonaság pihenőt tartson, ezen órákban egyedül a csendőrség teljesített szolgálatot, összefogdosva a tilalom ellenére az utcán mutatkozó katonákat. A csendőrség írtotta ki az egyes vidékeket veszélyeztető vadállatokat is.

A légióparancsnok a hadügyminiszterhez tett jelentésében kiemeli a csendőrség szolgálatait, jelenti, hogy a csendőrség harcos csapat, mely minden vállalkozásban résztvesz, noha 450 főnyi állományából 100 fő a klimatikus viszonyok miatt betegség vagy egészségügyi szabadság okából állandóan távol volt.

Az 1843. évben Abd el Kader a szenvedett csapások után kikerülte a franciákkal való találkozást s dél felé visszavonult.

Helyettese, Berkani, újból fellázította a hegyi törzseket. Bugeaud újból három hadoszlopban vonult ellenük. Vele volt rendes csendőrségi kísérete. Ezen expedíció alkalmával egy csetepatéba keveredve, Bugeaud egy ízben halálos veszedelemben forgott, lovát kilöttek alóla s csupan csendőrkíséretének és törzsének elszántsága mentette meg életét.

Áprilisban átportyázza a Chéiff völgyét s délen felállítja Boghar, Teniet, Haad és Tiaret helyőrségeket. 64 csendőr vesz részt ezen hadműveletekben, különösen kitünteti magát Dupouy de Bonnegarde escadron chef, Caselli alhadnagy és Sigrist maréchal des logis. Utóbbi kettő a becsületrendet kapja meg.

Közben Bugeaud tudomására jutott, hogy Abd el Kader észak felé nyomult előre s a magasiatokon toglalt állást.

Bugeaud parancsot adott d'Aumale hercegnek Abd el Kader megtámadására. A herceg Bogharból május 10-én indul el 1300 gyalogossal és 600 lovassal, 20 napi elemmel. Vial ezredes 30 lovasscendőrt oszt be melléje Grosjean hadnagy parancsnoksága alatt.

16-án délben tudja meg a herceg, hogy Abd el Kader csapataival vele egy kilométer távolságra Taguin forrásánál tartozkodik. A herceg mellett csak lovassága van, nincs idő a gyalogság bevarására. Azonnal támadásba megy át. Balszárnnyon a spahik szorjak szet az emír gyalogsága, jobbszárnnyon a vadászok törnek előre. Középen a herceg egy lovas század és a 30 lovas csendőr élén intézkedik, segítséget küldve oda, hol szükséges. A csendőrök áttörhetetlenül gyanánt nyomulnak egész az emírig. Viseikedesuk csodalkozást vált ki. Különösen kitüntette magát Grosjean hadnagy és Schambert maréchal des logis.

A visszavonulás alatt az 1800 főnyi csapat 60.000 daraból álló nyáját mint zsákmányt s 7000 foglyot vitt magával. Ezen nagy csoportban a csendőrség tartotta tenn a rendet.

Grosjean hadnagy és Schambert maréchal des logis a becsületrendet kapta.

A francia lovasság ezen hadi tényét Horace Vernet híres francia festő örökítette meg, ott szerepelnek a képen működésüknek megfelelően a francia csendőrök is. Híven vissza vannak adva vonásai Grosjean hadnagnak és Schambert maréchal des logis-nak.

A csendőrség taguini szereplése méltán sorakozik előbbi dicső haditényei, Handschoote (a forradalmi háborúk alatt Flandriában), Villodrigo (a napoleoni háborúk alatt Spanyolországban) és Sebastopol (a krími háborúban) mellé.

A taguini csata erős csapást mért Abd el Kaderra. Erdemeiért Bugeaud Franciaország marsallja lesz, d'Aumale herceg pedig tábornok.

Bugeaud azonban nem nyugszik, tovább töri hadoszlopaival az ellenséget. Ezen harcokban a csendőrség továbbra is élénk részt vesz és kitünteti magát, különösen Malfrain maréchal des logis, egy öreg altiszttel.

Számos csendőrsz lesz felállítva, a csendőrség csekély létszáma s a ráháruló óriási feladatok mellett is kitűnően megállja helyét. A kormányzó Pial ezredest érdemeiért a síkságon levő csapatok parancsnokává s a kormányzóság felülvizsgálati tanácsának elnökévé nevezi ki.

A taguini csata képez fordulópontot a franciák afrikai gyarmatosításában. Abd el Kader már le van győzve. Nem adja ugyan meg magát. A harcok 1844-től tovább is folynak még, egész 1847-ig, Abd el Kader lemondásáig. A csendőrség az egész vonalon kitünteti magát. Számos tiszt és altiszt nyer kitüntetést.

Az ország pacifikálásában fontos lépést képez 1836 október 21-én az afrikai nemzetőrség megalakítása. Ez az 1830—32-i nemzeti gárda mintájára történik. Minden letelepedett francia polgár szükség esetén azonnal átvedlik katonává.

A francia csendőrség a vázolt teljesítményein felül még nagyobb tüzesetek és árvizeknél is kiválóan megállotta helyét.

Működésére jellemző, hogy az 1845. és 1846. években 91.092 jegyzőkönyvet vett fel és 107.230 szolgálatot teljesített.

Bugeaud marsall azután elhagyja Afrikát, hol annyi dicsőséget szerzett, hol nemcsak mint katoná, hanem mint a közigazgatás feje is kiváló volt, alapját vetvén meg a franciák afrikai gyarmatosításának.

A csendőrséget mindig kitüntette, elismerésével halmozta el. Sem Vial ezredesnek, sem utódja, Lemaire ezredesnek nem volt oka oly panaszra, mit annakidején 1840-ben elődjük, Cardini alezredes jelentett a hadügyminiszternek, a csendőrségnek a katonaság részéről ért mellőzése miatt.

Bugeaud marsallra jellemző, hogy a csendőrség működése

felől személyesen még a bennszülött lakosságnál is érdeklődött és mindig csak elismerést hallott felőlük. A csendőrség tettei tették őt a csendőrség legnagyobb barátjává.

Tábori rendészeti szempontból tárgyalja Charmain Armand, mily sok baj volt mindig a nőkkel, kik a háborúban a csapatokat követték. Napoleon északolaszországi hadjárata alatt rendet akar teremteni e téren s eltiltja a nőket a csapatoktól. Egy hídon való átkelésnél két tisztet bíz meg a legszigorúbb ellenőrzéssel. Mikor ennek dacára észrevette, hogy mégis nők voltak a csapatoknál, agyon akarta lövetni a két tisztet. Ekkor kiderült, hogy a csapatok a nőket kiűrtített élelmiszeres hordókban csempészték át. Az egyiptomi hadjáratban már rendszeres szabályokat állítottak fel és dolgoztak ki e téren, melyek megengedték, hogy nők bizonyos korlátozott számban kövessék a csapatokat.

A jelen büntetőjoga (La justice pénale d'aujourd'hui) cím alatt A. Colin kiadásában egy munka jelent meg M. H. Donne-dieu de Vabres tollából, mely a modern büntetőjog fejlődését tárgyalja

— 0 —

(Németország.) Deutsches Gendarmerieblatt.

6. szám.

Hindenburg elnök szentesítette a Jöung-törvényeket s ez alkalommal felhívást intézett a német néphez, amelyben a szabad, erős és egészséges német nemzet jövője érdekében együttműködésre hív fel mindenkit. A Jöung-törvények szentesítésének megtagadása iránt hozzá érkezett sok száz levélre is válaszol ebben a felhívásban s megindokolja, hogy miért írta alá a Jöung-törvényeket.

A hadisírokat gondozó nemzeti szövetség, amely 38 ál-lamban lévő német hadisírokat gondoz, a háború befejezése óta hetedszer tartotta meg a képviselőházban a világháború halottjainak az emlékünnepeit. A gyászünnepeken megjelent Hindenburg elnök s pártállásra való tekintet nélkül, az egész nemzet is képviselve volt. Az ünnepi szónok azzal fejezte be beszédét, hogy „aki a hazáért halt meg, idegen földben is a hazájában pihen”.

— 0 —

(Poroszország.) Der Gendarm.

10. szám.

A képviselőházban tárgyalták az italmérésre vonatkozó törvényt. Dr. Klausener miniszteri igazgató egy cikkben részletesen foglalkozik: 1. Az engedély megadásának a kérdésével és 2. a zárórával.

Az első kérdéssel kapcsolatos fejtegetésekből említésre méltó, hogy a rendőrségnek minden kérelmet véleményezni kell s ha elutasító javaslata dacára megadják az engedélyt, akkor fellebbezést köteles bejelenteni.

Az engedély megadásához irányelvül ki akarják mondani, hogy a német birodalomban 400 lakos után csak egy italmé-mérési engedély adható ki. Cikkíró gyakorlati példákkal bizonyítja, hogy ez keresztülvihetetlen s végeredményben munka-többletet, centralizációt és protekcionizmust fog teremteni.

Záróráként egész Németországra az éjjél után 1 órát akarják kimondani. Cikkíró céltalannak tartja a tulságos megszorítás, mert annál több titkos megszegője akad a törvénynek. Zárórával nem lehet erkölcsi javulást kierőszakolni, viszont a liberális záróramegállapítás nem fogja feltétlenül megrontani az erkölcsöket. Író a cikkét azzal fejezi be, hogy az alkoholizmus elleni küzdelem nem rendőrségi feladat, hanem a népjóléti ügyeket intéző hatóságé.

Nem kerülheti ki figyelmünket, hogy a lap „Bécsi Levél” címen folytatólagos helyzetismertetést hoz Ausztriáról. Ez fel-öleli a gazdasági, politikai és tisztviselői kérdéseket s meg-figyelhető az együttműködés célját tartja szem előtt.

A tartományi gyűlések, pénzügyi kihatású vagy az egész birodalomra fontossággal bíró határozataikat, a költségvetés tárgyalásakor, javaslat vagy megkeresés formájában jóvá-hagyás végett tudomására hozzák a birodalmi kormánynak, amely azokat tanulmányozza s megadja rá a válaszait.

Poroszország múltévi határozatait és a birodalmi kor-mánynak reájuk vonatkozó válaszai közül említésreméltók:

A karhatalmi rendőrségi szolgálat előtt más, rokontermé-szetű szolgálatot teljesített egységnek meg kellene engedni, hogy csendőrségi szolgálatra a 35. életévük után is jelentkez-hessenek.

A birodalmi kormány arra való hivatkozással, hogy a csendőrség túlidős évfolyamából való kiegészítését a szolgál-at érdekében beszüntették, elutasította a javaslatot.

A csendőrségi szolgálat az egyén egészségét oly erősen próbára teszi, hogy méltányos lenne a csendőrök részére tel-jesen ingyen gyógykezelést biztosítani.

Minthogy ez kb. 500.000 márka újabb megterhelést jelen-tene s ezenfelül a többi tisztviselőkkal szemben nem egészen indokolt külön elbánást biztosítani a csendőrök részére, a biro-dalmi kormány nem járult hozzá a javaslatához.

A rendfokozatszerűnél magasabb állásban alkalmazott csendőrfőmesterek részére, a nagyobb felelősséggel járó szol-gálatért (kb. ha a mi alhadnagyunk szárnyparancsnokságot vezet) pótdíj megadását javasolta a porosz tartományi gyűlés.

A birodalmi kormány a nehéz helyzetre való tekintettel nem fogadta el a javaslatot.

A szemléli parancsnokok részére az esetenkénti körül-ményes elszámolás helyett állandó utazási átalány rendszer-esítését javasolták.

A birodalmi kormány a javaslatot elfogadta s az összeg megállapításához szükséges intézkedéseket már meg is tette.

Porosz részről azt javasolták, hogy a határon megüre-sedő rendszeresített helyeket fiatal csendőrökkel töltsék be s az idősebbeket kedvezően fekvő helységekre osszák be.

A birodalmi kormány arra az álláspontra helyezkedett, hogy a határon is nagy szükség van tapasztalt csendőrökre. Ha egyes esetekben a szolgálat nyilvánvalóan nem szenved hátrányt, akkor a kívánságnak eleget lehet tenni. Ettől füg-getlenül hosszabb ideje a határon szolgáló csendőrök, előadott kérelmükre, viszonyaiknak megfelelő helységekre áthelyez-hetők.

Jezirowski csendőrnagy szónáveszi egy cikkben, hogy a túlzott takarékoság a közbiztonsági szolgálatra s ezen ke-resztül a közre, igen hátrányosan érezteti a hatást. A még mindig fenyegető fizetéscsökkenés is deprimálóan hat a tiszt-viselőkre. A céltalan átszervezésekre költött pénzeket kellett volna megtakarítani. Az a törekvés, hogy a csendőrséget a karhatalmi rendőrséghez hasonlóan szervezzék meg, céltalan intézkedés. Cikkíró is a karhatalmi rendőrségtől származik s állítja, hogy az csak előiskolája lehet a sokoldalú, felelős-ségteljes csendőrségi pályának. A továbbiakban egyes csend-őrfőmesterei helyeknek főhadnagyi és századosi helyekké tör-tént átminősítését bírálja s arra a következtetésre jut, hogy jobb volt a régi rendszer.

Labdach főcsendőr a csendőrmesterré (kb. a mi örs-parancsnokunk) való kinevezésnél rendszerint bekövetkező át-helyezést világítja meg több oldalról s arra a következtetésre jut, hogy az áthelyezettek rendszerint csak hátrányt szá-rmazik s a szolgálatnak sincsen pozitív haszna belőle. Cikkíró az önkéntes áthelyezésnek a kinevezéseknél való figyelembe-vételét kéri. A szerkesztő egyebek mellett megjegyzi, hogy egy rendezet már módot nyújt arra, hogy kedvező körülmé-nyek esetén az áthelyezéstől eltekintsenek.

— 0 —

(Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

116. szám.

Dr. Kimmel József csendőr osztályfelügyelő (kb. a mi őrnagyunk) folytatólagos cikkekben ismertetni fogja az új büntetőtörvényt.

A két és fél évvel ezelőtt benyújtott javaslat most úgy a német, mint az osztrák parlamentben az első olvasáson túl van és a kiküldött egyeztető bizottságok is befejezték az ötödik konferenciát. (Tudni kell, hogy a világháború befejezése után, 1922-ben Németország és Ausztria megegyeztek, hogy az új büntetőtörvényüket azonos alapelvekre építik fel.) Valószínű-leg első eset a történelemben — írja dr. Kimmel —, hogy két különböző állam törvényhozó testületének emberei zöld asz-talnál abból a célból üljenek le, hogy egyes paragrafusok szö-vegezésében hasonlatosságot érjenek el. Az új büntetőtörvény ugyan legjobban esetben is csak jövő év elején lép életbe, de a csendőröknek már most szorralmasan foglalkozni kell vele.

Dr. Kimmel a mostani cikkében áttekintést nyújt arról, hogy miképpen került sor a törvényjavaslat benyújtására.

A most érvényben levő, 1852-ben csak csekély mérvben átdolgozott büntetőtörvény, tulajdonképpen 1803-ból származik, tehát már ötnegyed évszázados. A bűnös lelkületének meg-ismerése, a büntetés kizárólag megtorló célja mellett, a javít-ás szempontjának az előtérbe nyomulása, a szokásos büntet-tesekkel való különös elbánás elve az 1918. és 1920-as években alkotott novellákban ugyan már részben érvényesül, de az új büntetőtörvény erősen ezen ezekre van feléltve. A mű már 1861-ben megindult s azóta úgyszólván minden évtizedben komoly stádiumba került reformtörekvésnek a befejezése. Az új tervezet a halálbüntetés, gyilkosság, emberölés, a büntetés végrehajtása, valamint a bíróságok illetékességétől elto-kintve, szószerint egyezik a német törvénytervezettel.

Aufóbrigantik.

A közelmúlt napokban egy derék rendőrnek életével kellett megfizetnie egy autóvezető-briganti lelkiismeretlen könnyelműségét. Részvétünk szegény Gulicsi II. rendőrrel, illetve hátragyott özvegyével és két árvájával szemben éppen olyan őszinte, bensőséges, mintha saját testületünk-ből vesztettünk volna valakit.

De olyan a felháborodásunk is, amelyet az elmenekült gazember tette felett és mindazokkal szemben érzünk, akik a gépjárművek kormánykereke mellé kerülve a gyalogjárók testi biztonságát amolyan mellékes dolognak tekintik, ha arról van szó, hogy az új autó vajjon bírja-e a 100 km-es sebességet, vagy arról, hogy az előttük rohanó autót csupa virtusból megelőzzék.

Világított helyeken s mindenütt, ahol magukon érzik a csendőr, rendőr szemét, tartózkodnak a szabálytalanságtól, de amint kikerülnek a szoros ellenőrzés gyűrűjéből, akad közöttük olyan is, akiből minden tulajdonság hiányzik, amelyek egy autóvezetőt kellene, hogy jellemezzenek és megvan benne minden tulajdonság, ami az autóbrigantit jellemzi.

Csendőrbajtársaink figyelmét is fokozottabb éberségre hívjuk fel, mert a községeken s az országúton is épületes dolgokat lehet látni.

Látunk száguldó autók: egy jobbkezet, amely a kormánykeréken játszadozik hallatlan könnyedséggel, amint a vezető befelé — a bennülők felé — diskurál s látunk egy balkezet, amely eme megnyilvánulásokat élénk gesztusokkal kíséri.

Láthatunk autókban: egy férfi jobbkart — a költő megénekelte „izmos férfikart” — amint egy gyenge nő vállon átnyulva megrándítja jobbra vagy balra azt a kormánykereket, amelyet különben két női kéz tart, amelyeknek azonban a szabályok szerint csak akkor szabadna a kormánykeréken nyugodniok, ha gazdájuk zsebében vagy retiküljében ott van a hajtási engedély. Őnagysága retiküljében azonban csak a rúzsosrudacska van és a púderpamacs, amely igen hasznos és nélkülözhetetlen autókellékeket sokkal gyakrabban veszi elő, mint egy hivatásos bértaxis a pumpát vagy olajozót.

Látni aztán az autókban még sok egyebet, de hagyjuk most ezt.

A hűség kedvéért szögezzük le azonban, hogy látunk autóvezetőket, akik nincsenek talán vadonatúj fehér gumi-autóruhában, akik előrenéznek és nem a kocsi belsejébe, nem jobbra az utitársnőre, nem balra a kerekeseknél harmonikaszóra táncoló, visongató parasztlányokra, hanem amint mondtuk, egyenest abba az irányba, amerre az autó halad. És akik megteszik azt is, hogy jóelőre tiükkölnek és lassítanak, ha kis gyermekeket látnak az utca egyik oldaláról a másikra átmenni.

Summa summarum: két típusa van az autósoknak: egyik a szabályokhoz lelkiismeretesen alkalmazkodó, embertársai testiépségére emberségesen ügyelő autós, a másik pedig — az autóbriganti. Amennyire megbecsüljük s a még fel nem világosodott, a technika haladását meg nem értő lakosság inzultusaival szemben oltalmunkba veszünk a tisztességes autósokat, éppen annyira kell szem-

meltartanunk és a kormánykerék mellől elüldöznünk az — autóbrigantikát.

Az országutak rendjének és biztonságának is egyre égetőbb kérdése, hogy élesen el tudjuk határolni egymástól ezt a két autóstípust és érdemük szerint védjük vagy üldözzük őket.

— 0 —

Kitüntetés. Kormányzó Úr Öfóméltósága Horváth András I. és Kalapos Pál alhadnagyoknak, továbbá Pisovits József, Kecskés Ferenc és vitéz Nagy József tiszthelyetteseknek a csendőrségnél eltöltött hosszú, kötelességű és igen érdemes szolgálataik elismeréséül a magyar ezüst érdemérmét a zöld szakagon, míg Varga József X. tiszthelyettesnek kötelességű és érdemes szolgálatainak elismeréséül a magyar bronz érdemérmét adományozta.

Megint az alkohol! Móser Máttyás balatonfüredi örsbeli törzsrörmester fürdőügyeleti szolgálat közben beült az egyik vendéglobé s ott hajóslegények társaságában mulatni kezdett. Az örsparancsnok erről tudomást szerzett, azonnal a törzsrörmester keresésére indult s őt a felállítási helyén kissé ittas állapotban találta meg. Az ittas törzsrörmestert az örsparancsnok felváltatta és az örsre bevonultatta, ahol Móser törzsrörmester öngyilkossággal fenyegetődzött, ezért aztán az örsparancsnok őrizet alá helyezte. A törzsrörmester botrányt nem okozott. A kivizsgálás folyik. — **Kozma Antal** hajduhadházi örsbeli örmester folyó hó 8-án éjjel szolgálaton kívül a hajduhadházi szövetkezeti vendéglobében leittasodott és egy hajduhadházi nő sérelmére magánlaksértést követett el. A kivizsgálás folyik.

Megharapta a veszett kutya. Sándor István I. szedresi örsbeli örmestert egy kóbor veszett kutya a lábán megharapta. Neveztetett azonnal a budapesti Pasteur-intézetbe szállították.

Kerékpárbaletet. A klotilligeti örs állományába tartozó Könczöl István csendőr folyó hó 9-én az örs közigazdálkodása részére az örskörletben bevásárlásokat eszközölt, mely alkalmal kerékpárjáról leesett és agyrázkódást szenvedett. A súlyosan megsérült csendőrt a budapesti III. számú honvéd- és közrendészeti kórházban ápolják.

A könnyelmű fürdőzés első áldozata. A balatonkiliti örs állományába tartozó Horváth József VII. törzsrörmester, Fekete József I. és Fábik Imre örmesterek, valamint Cziczinger Ferenc csendőr az örsparancsnok engedélye alapján e hó 8-án 15 óra tájban a laktanya közelében levő Balatonba mentek fürödni. Fürdés közben Horváth VII. törzsrörmester egy csónakot bérelt, melybe a csendőrök — és egy polgári egyén — beleültek s mintegy 350 méter távolságra eveztek be a Balatonba. Mikor a csendőrök látták, hogy a víz olyan mély, hogy az evezőkkel nem lehet a fenéket elérni, kérték Horváth VII. törzsrörmestert, hogy menjenek vissza. Horváth VII. törzsrörmester azonban nem akart még visszavezetni és tréfálkozva jegyezte meg, hogy ő olyan jól tud úszni, hogy mind a négyüket kimentené, ha a vízbe esnének. Ennek bebizonyítása végett — bár társai azt ellenezték — a csónakból a vízbe ugrott és a csónaktól pár lépésre elhúzott, akkor azonban kezeivel kapkodni kezdett és elmerült. Ezután a víz más és más helyeken még kétszer felvetette, azonban mielőtt a csendőrök a csónakkal segítségére siethettek volna, végleg elmerült. A vízbeült törzsrörmester hulláit csak az esti órákban találták meg.

Öngyilkosság. Szabó Károly próbaszolgálatos, karpaszomány viselésére jogosított örmester június 13-án borotvapengével ütőért öngyilkossági szándékából felvágta. Nagy vérveszteséggel a veszprémi városi kórházba szállították, azonban remény van a felépüléséhez. A kivizsgálás folyik.

Halálozás. Galambos Ferenc nős tiszthelyettes e hó 3-án rostonyás tüdőgyulladásban megbetegedett. néhány napig egy magánorvos kezelte a lakásán. majd állapota rosszabbra fordult, 7-én szállították a szegedi honvéd- és közrendészeti kórházba, ahol 8-án meghalt.

Helyreigazítás. Legutóbbi számunkban a balatonfüredi csendőrségi gyógyház megnyitására közölt tudósításunkban a meghívott vendégek névsorából Dr. Kovács Dénes belügyminiszteri osztálytanácsos, a belügyminisztérium rendőri osztályának vezetője, sajtóhiba folytán kimaradt. Figyelemmel nevezett úrnak a csendőrségnél is közszeretben álló egyéniségére, súlyt helyezünk arra, hogy ezt a tévedést itt helyreigazítsuk.

Honvédelmi Lapok, havonta egyszer megjelenő katonai szaklap előfizetési ára egész évre 10 pengő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest. I. Attila-körút 17. félelelet 10.

Csendőrségi Közlöny 14. szám. Személyes ügyek: Ideiglenes nyugállományban meghagyatnak: Magyar István III., Rózsa Sándor I., Sebesi Gyula, Szász Vilmos, Weisz József,

Kontrics Ferenc székesfehérvári II. és Niha Sándor miskolci VII. kerületbeli ideiglenesen nyugállományba helyezett tiszt-helyettesek. — Szabályrendeletek: A közlöny a m. kir. csendőrség illetményeinek újabb szabályozását imerteti.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerület állományában: Szabó Gy. Géza g. tiszthelyettes Vrecznik Apollóniával Budapesten. A székesfehérvári II. kerület állományában Körn István törzsrörmester Fazekas Máriával Alcsuthon; Polgár Mihály törzsrörmester Korbély Irénnel Deveszerben; Takács Jenő törzsrörmester Harczy Emiliával Lébényben; Varga Lajos I. tiszthelyettes Horváth Máriával Acsád községben; Gregó Ferenc törzsrörmester Lengyel Agnessel Rábaszécsényben; Varga András örörmester Möricz Margittal Szőnyben. A szombathelyi III. kerületben: Szabó József IV. tiszthelyettes Horváth Zsófiával Babót községben; Havrilla Ferenc tiszthelyettes Czvitkovics Annával Szombathelyen; Török János törzsrörmester Tóth Máriával Zsira községben; Király Elek örörmester Szabó Karolinával Nagysimonyiban; Németh János IV. örörmester Németh Bertával Resznek községben.

Polgári iskola IV. osztályához szükséges tankönyvet 25 pengőért elad Nagy Károly örörmester. Cím: Nyirmeggyes. (Csendőrörs.)

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az írnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikón” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Böszörményi út 21 szám.”

Ha más lakása előtt spersz. Folyó évi 10. számunkban „Uzsoki szoros” jelige alatt — ami az önéi sokkal jobban sikerült — megírtuk, hogy a mi véleményünk szerint nem helyes az, ha a csendőr az utca járdáját a laktanya előtt seprgeti, mert ez asszonyoknak való munka s ezért, különösen faluhelyen, a férfiembert szinte lenézik. Igazuk is van ebben. Most az a kérdés, hogy a laktanya előtti járda gyomtalanítása, kapával való tisztogatása illik-e a csendőrhöz? Nem illik, éppen úgy nem, mint a seprgetés. Arról már sokszor írtunk, hogy a kertben, udvaron végzett kerti vagy gazdasági vagy akár csinosító munka nem szégyene a csendőrnek sem, sőt egyenesen finomkodás vagy renyhesség az efajta munkák kerülése — ha van rá idő és fontosabb dolog nem akad —, de az utcai járda tisztogatása maradjon csak az örsfőzőnő hatás-

körében! Lényegében mindegy, hogy mős, avagy nőtlen a csendőr, mert egyformán tagja annak a testületnek, amelyiknek a tekintélye az utcan seprgetést és kapálást semmiképpen se tűrheti.

M. L. Senki magánügyének nem járhatunk utána. Részben azért, mert erre lehetetlen időt találnunk, részben pedig azért, mert a csendőrségnek megvan a maga szolgálati útja, az pedig ránk is éppen úgy kötelező, mint mindenki másra. Lássa be, hogy lehetetlen kíván tőlünk s legyen türelemmel, elvégre — amint látjuk — nem kis dologról van szó, amiben döntenünk kell, ahhoz pedig utánajárás és idő kell.

Nyarad vize. 1. Azoknak van igazuk, akik azt állítják, hogy a 15 évi szolgálati időbe nemcsak a csendőrségi, hanem a katonai, sőt az állami vagy államival viszonyosságban levő (törvényhatósági, városi) szolgálat is beszámít, ha természetesen az egyes szolgálatok közötti esetleges megszakítás a 30 napot nem haladja meg. 2. A nyugdíj megállapításánál a havi 20 P 40 f közétkezési pénznek is csak annyi százaléka számít a nyugdíjba, mint a havidíjnak. Ha pl. egy 1. fizetési fokozatban volt törzsrörmesternek szolgálati ideje után 72 százalékos nyugdíjra van igénye, akkor a számítás a következő: $90 + 20.40 = 110.40$ P, ennek a 72 százaléka, 97 P 49 f, lesz a nyugdíj összege. A számításnál a félfillért vagy ennél nagyobb törtet egész fillérnek veszik, a félfillérnél kisebb törtet figyelmen kívül hagyják. 3. A beszámítható szolgálati időnél a katonai idő csak akkor számít kedvezményesen, vagyis 7 hónap 8 hónapnak, ha a csendőrséghez való átlépés a mostani katonai nyugdíjtörvény (1921. XXXII. t.-c.) hatálybalépése, azaz 1921 augusztus 1. után történt és az átlépés idején az érdekeltnek a katonai nyugdíjtörvény határozmányai szerint már igénye volt nyugdíjra. Az 1914—1919 idő számít hadiévnek, de annak számát az 1919 után hadifogságban igazoltan töltött idő is. 4. Mire lapunk megjelenik, már rendelkezten olvashatja. 5. Senki sem kötelezhető, ha betegnek érzi magát. Különben is ezek olyan polgári tisztségek, hogy elvállalásuk nem kötelező. 6. Megfájdul a feje valakinek. 7. Mindkettő jó. 8. Muhar.

T. D., Alpár. A leírás jó, az okfejtés helyes, de a tárgy kissé kényes. Csendőri vonatkozásban nem túlsok a tanulás, még majd gondolkodunk rajta, hogy sorrendben közöljük-e. Szárny, Nagykanizsa. A kép homályos, de egy hónap múltán már nem is volna időszerű a közlése. Köszönjük a meleg sorokat, a képet megőrizzük.

Nyugdíjas özvegye, Szerencs. Ha férje halála óta egy év már eltelt, megválthatja az özvegyi nyugdíjat, de hatósági orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni, hogy kora és egészségi állapota alapján valószínű, hogy még két évig élhet, a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) felterjesztendő kérvényében pedig meg kell indokolnia, hogy a nyugdíjmegváltási kérelmet mire alapozza. Az említett orvosi bizonyítványt természetesen csatolni kell ehhez a kérvényhez. A megváltás összege az egyévi nyugdíj és lakbér összegének a kétszeresét teszi ki, az ön esetében 1728 P-t. Ha nevelési járulékot élvező gyermeke van, akkor csak a gyámhatóság engedélyével válthatja meg a nyugdíját.

Nyarfa. 1. Választ a lekszikon-rovatban kap. 2. A közzéadalkodás ügyeinek az elintézésére a közzéadalkodásvezető elvileg csak a szabadidejét veheti igénybe. Előfordulhat aztán, hogy a közzéadalkodás érdekében olyan tenni-valója akad, amit nem lehet időhöz kötni anélkül, hogy a közzéadalkodás érdekei csorbát ne szenvedjenek. Ilyenkor a mi nézetünk szerint az örsparancsnok abban az esetben, ha a szolgálat érdekei megengedik, engedélyt adhat a közzéadalkodásvezetőnek, hogy valami sürgős közzéadalkodási ügynek az elintézése végett a laktanyát foglalkozási időben is elhagyhassa. Eltávozást a közzéadalkodásvezető ebbeli minőségében nem kaphat, őt is csak havonta egy ízben illeti meg a 24 órás eltávozás. Az megint más kérdés, hogy a közzéadalkodásvezetőtől lehet-e azt az áldozatot kívánni, hogy az eltávozását a közzéadalkodás érdekeinek feláldozza. Erre a 24 órára havonta neki is szüksége van, a magánügyei elintézésére. Az örsparancsnoknak kell rá módot találni, hogy ez a kérdés úgy a szolgálat, mint a közzéadalkodás és a közzéadalkodásvezető egyéni érdekei szempontjából nyerjen megoldást. 3. Az örsállomást az örs pontjai csak szolgálatban és szabadságon, illetve eltávozás keretében hagyhatják el. Sőt a laktanya is csak a Szut. 182. pontja második bekezdésében foglaltak betartása mellett lehet elhagyni. Ha tehát kerékpáron — sportolásból — a községből ki óhajt menni, erre az örsparancsnoktól, illetve annak helyettesétől engedélyt kell kérnie. Mi nem látunk benne semmi megakadályozni valót, ha különben a szolgálati viszonyok lehetővé teszik.

Tiszavárkony. A nyomozás leírása jó, az eset maga érdekes, de éppen azt a részt hagyta homályban, amelyik tanulság szempontjából a legértékesebbnek látszik. Amikor ugyanis a gyanúsított alibijét igazolta, ön — mint járőrvezető — arra gyanakodott, hogy az alibiigazolás előzetes megbeszélés alapján történt, az alibiigazolás tehát hamis. „Ezért — írja ön — a legcsekélyebb mozzanatokra is kiterjeszkedtem s ekkor tünt fel, hogy valótlan az előadásuk, mert itt már a gyanúsított és az alibijét igazoló tanuk bemondása között nagy eltérések mutatkoztak.” Az lett volna a nyomozás leírásánál legfontosabb, hogy melyek voltak azok a mozzanatok, amelyekből az alibiigazolás hamis voltát megállapította. Erről a leírásban nem esik szó s így a nyomozást nem közzétehetjük. Írásait különben szívesen vesszük, ha tartalom tekintetében megfelelnek, mert egészen jól ír.

M. M. A volt 11. h. gy. e. irattára megszállott területen maradt s ott nyomaveszett.

Karcag. 1. Csak igazolnia kell s akkor a kerületi parancsnokságtól kérheti. Három hónap is elegendő. 2. A betegség nem sebesülés, legfeljebb azt lehet mondani, hogy a sebesülés következtében beteg lesz az ember, a sebesültek érdemtelen kizárólag sebesülés alapján lehet igényelni.

Magyarcsanak. A volt 24. h. gy. e. irattára megszállott területen maradt.

F. J. Községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolja azt, amit a levélben nekünk megírt. Ezt a bizonyítványt szolgálati úton terjessze elő a belügyminiszter úrnak (V. b) és VI. c) osztály) s kérje, hogy a kintlakást engedélyezzék, a lakóért és a családi pótlékot édesanyja után folyósítsák. Ha ön ellen egyenlő az előjáróknak nincs kifogásuk s a kintlakás engedélyezése fegyelmi szempontból nem aggályos, minden bizonnyal meg fogja kapni az engedélyt.

Szenvedés sóhaja. 1. Választ a lekszikon-rovatban fog kapni. 2. Utánajárunk, a választ később adjuk meg. 3. Igen, a csendőrlélek, annak nagyon férfiasnak és kitartónak kell lennie. Ösztönösen is rájött a lényegre s mi most már csak azt tehetjük hozzá, hogy ha egyszer erre ömagától rájött, tartsa is meg a talpa alatt ezt a szilárd talajt. Később majd

visszatekinthet az elmúlt évekre s akkor rájön, hogy mi mindenféleképpen tulajdonít az ember sokszorosan nagyobb fontosságot, mint amit az megérdemel. Az erőt és kitartást a nagyon komoly, súlyos csapásokra kell tartogatni, jelentéktelen dolgokra ne pazaroljunk belőle semmit. Ilyen pillanatnyi semmiségek miatt érzett elkeseredés ellen legbiztosabb orvosság az, ha az ember megtapogatja a karját s ha azon egészségesen duzzadnak az izmok és egyébként is rendben van az ember szénája, teleshívja a tüdejét s boldogan sóhajt fel, hogy nemcsak semmiségek, de komoly bajok elvisselésére is adott a sors erőt, egészséget. Örülünk, hogy bízik bennünk s reméljük, hogy a fenti néhány szó nem is marad hatástalanul.

Sz. A folyó évi 16. számunkban „Tavaszi” jellegű küldött üzenetünk természetesen azoknak a kitüntetéseknek az igazolására vonatkozik, amelyeket egyesek a világháború alatt kaptak s mert az okmányaik valami okból elvesztek, most utólag igyekeznek beigazolni, hogy ez vagy az a kitüntetés őket megilleti. A keresett úr címének utánajárunk, az eredményt ugyanerre a jellegre annakidején megüzenjük.

A hazáért. 1. Erről semmit sem tudunk megállapítani, előttünk is eljese érthetetlen. Csak az érdekelt községi előjáróságok adhatnak felvilágosítást. 2. Olvassa el mai számunkban „Nyárfa” jellegű küldött üzenetünk 2. pontját. Egyébként a dolog úgy áll, hogy ha a csendőr, tegyük fel, egyheti szabadságot élvez, elvileg nincs akadálya annak, hogy ugyanabban a hónapban még 24 órás eltávozást is kérhessen. Az ősparancsnok tudja aztán, hogy a szolgálati viszonyok ezt megengedik-e vagy sem, mert úgy a szabadság, mint az eltávozás mindig ettől függ.

Szüksz. 28. 1. A halotti anyakönyvi kivonaton kívül ugyanazokat, mint minden más esetben. Az okmányokat be lehet ugyan szerenie már most, de később a régi keltezősek miatt esetleg újra kell azokat beszerezni. Nem olyan nagy dolog ez, hogy annyira siessenek vele, gyorsan beszerezhetik, amikor szükség lesz rájuk. 2. Sajnos, ezt nem tudjuk megmondani még megközelítőleg sem. Nem tart addig, ameddig már tartott. 3. A napibetét 20 százalékát. 4. Később kap választ.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari
szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kívánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban.
Csendőröknek kedvezményes részleltetés!

Hegedű
Armonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Gitara

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művésze en javit. legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld.

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részleltetés-kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részleltetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).
Fiók: VI., Andrassy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legujabb nagy képes árjegyzékünket.

BUDAPEST VI. KER.,
BUTORÓ-utca 3.
RÉSZLETRE Minden csendőr kedvezményt kap!

KATONAI ESŐKÖPENY gummizolt kaki-szővetből, csuklyával **P 45**

KÖRGALLÉR minden hosszban csuklyával **P 50**

Négy havi részleltetésre is kaphatók

PANNONIA gummikereskedelmi Rt. Budapest VI., Andrassy-út 19. Tel. Aut. 268-54

“CARVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Butor leg-
kedvezőbb **havi**
RÉSZLETRE, NEMZETI BÚTORHÁZ
előleg nélkül
Dohány-utca 46. (Klauzál-u. sarok)

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

18.

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

Annyira lenyűgözte az érdeklődés a sok látnivaló iránt, hogy nem is gondolt bizonytalan sorsával. Csak a kedves pejlövát sajnálta, annyira szerette, hogy belésajgott a szíve, ha rágondolt, hogy jó lovát ott kellett hagynia vérében fetrengve.

Gál őrmestert aztán egy mordképű kozáktiszt elé vezeték, aki faggatni kezdte, hogy mi járatban volt.

— Felderítésre küldtek ki — felelt Gál őrmester csak éppen, hogy szóljon valamit. Tudta, hogy makacs hallgatással csak megnehezítené a sorsát.

— Motozzátok meg — parancsolta a tiszta a kozákoknak, akik rögtön kitapogatták a zsebeit és szorgos igyekezettel lehúzták a zubbonyát.

— Lám, milyen jól tettem — gondolta elégedetten Gál őrmester, — hogy a titkos parancsot széttéptem. A nyílt parancsot azt meg a nyeregkapába tettem, az ott maradt a szegény pejkón... Nagyon sóhajtott, amint a kedves lovára gondolt; nehezen tudott a derék állat elvesztésébe beletörődni.

Ezalatt a kozákok motozgatva levetkezették. Amikor az ingét leszedték, akkor derült ki, hogy nemcsak a szegény pejkó, de ő is kapott egy orosz golyót. A vállá csupa vér volt.

Hamar előkerült a kozák orvos és bekötözte a sebet. Aztán továbbfolytatták a motozást, de a kozáktiszt nagy bosszúságára nem találtak semmi gyanusát. A kozákok fel is hagyták a hiábavaló keresgéléssel és tanácstalanul néztek a parancsnokukra. Az egészen tépdeste lecsingő harc-

bajuszát. Lovagló vesszőjével a csizmája szárát verdesve, mind idegesebben faggatta Gál őrmestert, honnan jött, ki küldte és milyen erősek a szembenálló magyar csapatok.

Gál őrmester ezekre a kérdésekre nem felelt, nem is szólott már ezentúl egy szót sem. Konok hallgatása felháborította a kozáktisztet. Mérgesen intett a kozákoknak; azok gúzsba kötötték Gál őrmester kezét és aztán kifelé vonsozták.

— Na most agyonlőnek a bitang latrok... — sóhajtotta elkeseredve, majd lassan lehiggadva megadta magát sorsának és egykedvűen gondolta: — Jobb is így, úgy se tudtam volna innen kiszabadulni.

A kozákok egy magas fához vezették. Gál őrmester férfias arcát egyszeriben elborította a szégyen pírja, hogy nem golyóval, hanem kötéllel végzik ki, mint a gonosztevőket. Verjen meg az Isten, gyalázatos gazemberek! — szitkozódott haragosan villámló szemekkel, de a kozákok csak röhögtek. Bosszusan vonogatta fájo vállát; aztán fásultan hagyta, hogy csináljanak vele, amit akarnak.

17.

Gál őrmester a fogait csikorgatta, amikor a kozákok a lábát is összekötötték. Megálljatok kutyák — mormogta tehetetlen dühhel — megfizetik ezt még nektek az én embereim kamatostul! — Ez a gondolat legalább némiképpen megnyugtatta. Egykedvűen nézte a nehéz súlyával vesződő kozákokat. Egyikük felmászott a fára és úgy hurkolta be a kötelet a legvastagabb ágba. Aztán felakasztották; de nem úgy, ahogyan ő gondolta, hanem a lábánál fogva. A lábán függve dühösen szitkozódott s amíg tehetetlenül vergődött a fán, a kozákok durva röhögéssel ugráltak körül. Az egyik kozák pedig folyton kérdezte, hogy még most sem beszél?

Egyszerre világosság gyűlt ki megkínzott agyában. Hízen ezek nem akarják most kivégezni, csak kínozzák, hogy valamit eláruljon. Hirtelen, mint a villám, merész gondolat cikázott át eszén. Odaszólt a kozákőrmesternek, hogy vallani fog, ha leveszik a fáról. Az elégedetten bólintott és megparancsolta a kozákoknak, hogy szedjék le a fáról Gál őrmestert. A kozákok hamarosan kioldották a hurkot és leengedték a fáról; azután kiszabadították a lábát, de a kezét megkötözve hagyták. Diadalmasan vitték a kozáktiszt elé, aki széles vigyorgással örvendezett a jelentésnek, hogy a fogoly magyaroski vallani akar. Türelmetlenül ostromolta kérdéseivel Gál őrmestert: honnan jött, ki küldte, milyen csapatok vannak ott, ahonnan jött és így tovább. Gál őrmester eleinte csak a vállát húzogatta s nem válaszolt a kérdésekre. Hagyta, hadd melegedjen a kozákok füle töve a nagy kíváncsiságtól; csak amikor látta, hogy folyton-fogy a kozáktiszt türelme,

FUCHS SÁNDOR

Csendőrségi és egyenruházati
felszerelési cikkek szaküzlete

BUDAPEST, VI, Gr. Zichy Jenő-u. 24.

Cégemnél a legjobb minőségű árút, legolcsóbb készpénzárban felár nélkül, a legkedvezőbb részletfizetésre vásárolhatja.

Árjegyzéket, szövetmintákat, legolcsóbb ármegjelöléssel kívánatra azonnal és teljes készséggel küldök.

BUTORT ÖN IS

olcsó, áron vásárolhat

10-15-20 havi hitellel

TOMORY és TSA butoráruházában,
IV, Veres Pálné-u. 7.

(Aponyi térnél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR
SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895
KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmonium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58-60

Ötensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

látta elérkezettnek a pillanatot, hogy beszéljen. Egyszerre felkapta a fejét és azt kérdezte a kozáktisztól: — Mit kapok, ha megmondom?

— Pénzt — felelte a kozáktiszt és mohón leste az ajánlat hatását.

— Mennyit? — kérdezte Gál őrmester szemtelen nyugalommal.

A kozáktiszt a homlokát ráncolva, komolyan mondotta: — Hogy mennyit? Az attól függ, hogy mennyit ér nekünk az, amit megmondasz...

Gál őrmester megvonta a vállát: — Én nem tudom, hogy mi mennyit ér nektek. Most aztán igazán nem is sejtem, hogy mit mondjak, ha nem tudom, hogy mit kapok érte...

— Pénzt, mondtam már, pénzt! — kiabált a kozáktiszt türelmetlenül.

Gál őrmester rendületlen nyugalommal kitartott egy pillanatig, hogy legvégsőig csigázza fel a kozáktiszt növekedő kíváncsiságát. Aztán megismételte az előbbi kérdést: — Mennyit?

A kozáktiszt már olyan türelmetlen volt, hogy alig birt magával. Gyorsan felelte: — Sokat.

— De mégis mennyit?

— Száz rubelt — ígérte a kozáktiszt.

— Kevés.

— Háromszáz.

Gál őrmester megrázta a fejét: — Kevés.

— Ötszáz rubelt.

— Az is kevés.

A kozáktiszt haragosan borzolta össze szemöldökét és némi gondolkodás után azt kérdezte: — Mennyit kívánsz?

Gál őrmester észrevette, hogy a kozáktiszt türelme már a körmére égett. Jónak látta hát az alkudozást befejezni; hamar felelt: — Ezer rubelt.

A kozáktiszt idegesen rágszálta a bajuszát. Azután lehajtotta a fejét: — Jó, nem bánom. Megkapod az ezer rubelt. De most végre megmondod, hogy milyen csapatok vannak ott, ahonnan jöttél.

Gál őrmester készsége arcot vágott: — Hát akkor megmondom. Két magyar hadtest van ott.

— Másfelé nincsenek magyar csapatok ezen a környéken?

Gál őrmester vállat vont: — Tudtommal nincsenek.

A kozáktiszt láthatóan megnyugodott. Cigarettrára gyújtott és Gál őrmestert is megkínálta. Aztán folytatta a kérdést: — És ez a két magyar hadtest hová fog menni?

— Ide — hazudta szemrebbenés nélkül Gál őrmester.

A kozáktiszt majd kiejtette a cigarettrát a szájából, úgy álmélkodott: — Ide!? — kérdezte hitetlenül.

— Igen, ide — felelt nyugodtan Gál őrmester — holnap délben fognak támadni, innen a folyó felől. Délig megvárják az utászokat és amit azok hivatnak, a huszárok átúsznak

a folyón. A tüzeik ugyanekkor megkezdik az ágyúzást a túlsó partról...

A kozáktiszt erősen a szeme közé nézett Gál őrmesternek és mindjobban elkomolyodott. Pár pillanatig gondolkodott. Azután hirtelen megfordult és a kezével nyugat felé mutatott: — Hát most azt mondd meg, te magyaroszi, hogy mért nem támadnának emerről, a szárazról?

Gál őrmester hidegvérrel állta a kozáktiszt kemény tekintetét: — Mert a túlsó parton vannak.

— Hazudsz! — rivallt rá a kozáktiszt nagy hangon.

Gál őrmester nem ijedt meg, rendületlen nyugalommal felelte: — Akármilyen legyen velem, hogy igazat mondtam. Majd meglátjátok, hogy mind tiszta igazság, amit állítottam.

— Majd meglátjuk — szólt a kozáktiszt szelidülő hangon. — Na és ha mi nem várunk be itt őket?

Gál őrmester ostoba képet erőltetett az arcára: — Nem értem.

A kozáktiszt újabb cigarettára gyújtott; elbizakodott, öntelt mosollyal mondotta: — Hátha mi támadnánk.

— Nem érne semmit — felelte Gál őrmester, — mert védi őket a víz, úgy mint itten titeket. Körül is vannak útszalva. A sáncok között szeges drótkadályok állják el az utat. Két nehéz ütég jól be van löve a folyópartra. Egy fia lélek se tud keresztülmenni...

Gál őrmester szavaira egyre komorabbá vált a kozáktiszt arca s egy ideig szótlanul maga elé meredve töprengett. Aztán kemény, kutató tekintettel nézett Gál őrmester szemébe: — Hát azt mondd, hogy délben fognak a magyarok támadni?

Gál őrmester szempillája sem rezdült meg, olyan nyugodtan állta a muszkaszt szúrós tekintetét. — Annyit tudok, hogy délben ebéd után lesz a riadó...

— Na jól van, bölintott a kozáktiszt. — Fogva maradsz. Ha igazat mondtál, holnap délben megdicsérlek, megkapod az ezer rubelt. De ha hazudtál, felkötöttek. — Parancsolón intett a kozákoknak és azok kivezették a táboron keresztül jó messzire egy sátorhoz, mely előtt néhány kozák ácsorgott. Ezeknek adták át Gál őrmestert a kozákok, akik hozták és azután visszamentek abba az irányba, amerről jöttek. Gál őrmester fáradtan dőlt le a sátoreselőtti gyepre és unalmában a kozákokat nézte. Később észrevette, hogy kisebb csapatok egymásután vonultak ásókkal a folyóparthoz. Elejtett szavakból kivette, hogy fedezékeket fognak ásni a folyóparton. Ujjongó öröm szállta meg a lelkét. — Léprementek a muszkák, elhitték a hazugságot. Bizakodó reménységgel sóhajtott: — Segíts meg Uram Istenem!

A kozákok tüzet raktak. Az egyik kozák nyüzött birkát tüzött a nyársra; valamennyien körülülték a tüzet és kézzel-kézzel járt a pálinkás butykos. Megkínálták Gál őrmestert is, de nem kellett neki. Durván röhögve kinevették.

A nyílt tüzőn olvadozó birkafaggyú orrfacsaró büzt terjesztett, Gál őrmester nem bírta sokáig; ellenkező irányba fordult, hogy az undorító szagtól szabaduljon. Elfordult fej-

 CLIO LIMONÁDÉ TABLETTA
a kellemes üdítőital!
ÁRA: 10 fillér. = MINDEN FÜSZER-ÉS CUKORKAÜZLETBEN KAPHATÓ.

Vigyázz!
mert nem minden fém tisztító
Sidol

REFORM RUHÁZATI R.-T. BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 5. (Félemelet).

ÁLLANDÓ DÚS VÁLASZTÉK: kész női-, férfi- és gyermekfelsőkabátokban, férfi- és gyermeköltönyökben, női ruhákban, női- és férfi fehérneműekben, szövetekben, selyem-, mosóáruban, paplanokban, takaróknak, nyári divatárúkkban, divatárúknak stb., stb. **Kedvező fizetési feltételek!** — **Telefonszám: Autómafa. 132-96.**

Árumintákat és egyes árudarabokat megtekintésre készséggel küldünk. — **Vidéki megrendeléseket aznap elintézzük!**

Közgazdálkodásokban és magánháztartásokban a jó kávé nélkülözhetetlen

— Újból szállítjuk a békébeli eredeti 3 és 5 kilós plombált zsákokban. —

3 kg. SOERABAJA kávékeverék ára P 23.— — 5 kg. SOERABAJA kávékeverék P 38.—

Költségmentesen leszállítva, ingyen csomagolásban, kívánatra 3 havi részlelvezésre. — Kérje ingyen árjegyzékünket összes gyarmatárunkra.

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG BUDAPEST, V., FERENC JÓZSEF-TÉR 5.

jel most más képét látta a muszka tábornak, mint ezelőtt. Érdeklődve nézett széjjel és ekkor a sátor mögött három legelesző lovat vett észre. Unalmában, mint vérbeli lovasember, persze a lovakat nézegette; melyiknek milyen a lába s elgondolta, hogy ha választhatna közülük, melyiket venné. Egy hosszúsörényű fekete lóra esett a választása. Erős, széles-szügyű, izmoslábú. Jó ló lehet.

A kozákok mohón falták a bűdös birkahúst és sűrűn és nagyokat ittak a pálinkás butykosból. Gál őrmester, mintha görcsöt kapott volna, teste remegve rángatózott, lábával a földet rugdalta s megkötözött kezével a gyepeket tépdesve kaparta a földet. Az egyik kozák észrevette s kérdezte, hogy mit csinál. Gál őrmester fájdalmas tekintettel mutatott sebesült vállára. Szenvéd arccal panaszkolta, hogy nagyon fáj. A kozák durván kacagva mondta a társainak, hogy mi a fogoly magyarorszáki már egész lyukat vajt a földbe a körmével. Röhögve mulattak rajta s aztán újra töltötték a kiürült pálinkás butykoszt. Többet nem törődtek Gál őrmesterrel.

Sötétben szállt le az este. Bakacsin uszálya sűrű homályba takarta a muszka tábornak. Az egyhangú sötétséget csak ritkán szakította meg egy-egy törpelángú tábornút.

Gál őrmester idegesedve számítgatta az órákat, hogy mennyi idő van még éjfélig. — Istenem, ha az Ámon altábornagy nem kapja meg a parancsot, nem sikerül a magyar támadás. Sok emberünk veszne hiába... Türelmetlenül nézett az álmosan ásító részeg kozákokra. Aztán kiválasztott magának egy parázsló fadarabot és azt a sarkantyújával észrevetlenül a tűztől lassan magához kaparta. Félve takargatta a testével, hogy észre ne vegyék. Aztán átnézett a kozákokra, akik dülöngöző testtel, részegen bámultak a tűzre. Megérezte, hogy most jött el az ideje. Hamar cselekedni kell. A tüzes fadarabot felcsuszta az arcához és a száját úgy tette rá, hogy a kezét beklyózó zsinag éppen a parázra kerüljön. Óvatosan fújálta a parázst, hogy élessze, meg, hogy a füstöt elterelje magától. Nagy örömeben szinte hangosan felkiáltott, amikor az üszkösödő zsinag pörkölődve levált a kezéről. Csak észre ne vegyék, most már könnyen megy a többi. Vigyázva oldozta le a csuklójáról a zsinaget és közben a másik oldalára fordulva nézte a kozákokat, kik egymás mellé kuporodva, már mélyen aludtak. Várt egy kicsit. Aztán hangosan köhögött, krakogott és utána megint fegyelt. Boldog öröm szállta meg a lelkét, amikor azt tapasztalta, hogy a kozákok meg sem moccantak. Most már a közelükbe merészkedhetett. A már gyéren fellobbanó tűz mellé feküdt; a markába szedte az elébb kikapart földet és óvatosan a tűzre szórta. Mikor az utolsó zsarátnokot is betemette, fekete sötétség ölelte körül. Tágrányított szemmel nézett szét, hogy a szemét hozzászoktassa a sötétséghez. Azután négykézláb, lassan a lovakhoz kúszott. Jókora csomó fűvet tépett és odakinálta a fekete lónak. Amikor a ló kiette a fűvet a markából, megfogta a kötőféknél és vigyázva, nesztelenül kivette a lovat egészen addig az útig, amely emlékezete szerint kettészelte a muszka tábornak. Mihelyt az útra ért, gyorsan felugrott a lóra és elvágatott.

A lélegzetét is visszafojtotta, amint a gyeperes úton kifelé vágatott a muszka tábornak. Szerencsésen az út végére ért. Nagy kanyarulattal, merészen vágott neki a folyónak. De a ló nem akart a vízbe menni; felágaskodott és minden erejével visszafordulni igyekezett. Am ezúttal emberére akadt. Gál őrmester megszorította a combjával és a vékonyába nyomta a sarkantyút. A ló megadta magát kemény lovasának és minden ízében reszketve beleereszkedett a folyóba. Félénken, tétován gázolt a vízben.

Amikor mélyebb lett a víz, a ló felágaskodott, de mégsem érte a lába a meder fenekét. Ijedtében nyugtalanul rug-

dalózott. Gál őrmester az egyik kezével a ló sörényébe kapaszkodott. A másikkal a fülénél fogva irányította a ló fejét a túlsó part felé. Így úszták át a folyót. Vidoran felnyerített a ló, amint a lába alatt megint talajt érzett. Fürgén lábalt ki a sekélyesedő vízből.

Mihelyt partot értek, Gál őrmester meghajtotta a lovat ahogy csak tudta, el a folyótól. Közbe-közbe aggodalmasan visszanézett a folyóra, hogy el ne vessítse, mert a vak sötétségben másképpen nem tudott volna tájékozódni. Amikor a folyótól már jól eltávolodott, balra fordította a lovat, hogy a folyóval egy irányban haladjon lefelé. Bozótos, buckás terepen járt; még jó volt, ha ügetésben mehetett a ló. Pedig szerette volna megereszteni, hogy szaladjon vele teljes erejéből. Idegesen kémlelt körül és gyakran tekintgetett a folyó túlsó partja felé. Emlékezetből igyekezett a távolságot megbecsülni, hogy mekkora utat tett meg már idáig. Aztán, amikor azt vélte, hogy az orosz tábor magasságát már túlhaladta, nagy kanyarodóval megint a folyó felé igyekezett. Mihelyt a folyó partját elérte, azonnal behajtotta a lovat a vízbe. A ló azt hitte, hogy most már hazafelé mennek, felvidulva, bátran úszott a feketén örvénylő hideg hullámárban.

A túlsó parton gyeperes síkságra találtak, mely olyan egyenesen lapos volt, mint a deszka. Fának, vagy bokornak még az árnyéka sem látszott. Ameddig a sötétséghez már hozzászoktatott szeme csak elláthatott, mindenféle puszt mezőséget látott. A kozák ló persze a muszka tábor felé akart fordulni, de Gál őrmester nem engedte. Belevágta a sarkantyúját és kemény combjával erősen ráfektet a lóra. Eszeveszett iramban horkantva, prüszkölve vágatott a ló bele a fekete éjszakába.

Gál őrmester most is a folyót vigyázta; arra ügyelt folyton, hogy a vékony ezüst csík el ne maradjon mellőle. Sarkantyúzva üzte, hajtotta a lovat. A szegény pára tajtékok hányva rohant, ahogyan csak bírt.

(Folytatjuk.)

Megfejtés.

A folyó évi 15. számunkban közölt „A víg özvegy öt pengője” című pályázatunk helyes megfejtése a következő:

Bendő Pált az 1914. évi XLI. tc. 2. §-ában ütköző becsületsértés gyanúja terheli, mert Falással szemben a „marha” lealacsonyító kifejezést használta.

Falás, hogy az 5 pengő helyett az özvegy által vásárolt teát, cukrot és egy kis üveg rumot magához vette, bár önhatalmul jár el, — cselekménye a Btk. egyik §-ába sem ütközik. (K. 336/91.) Ennek megállapítása természetesen a bíróság hatáskörébe tartozik.

Falás Adorjánt a kerékpár jogtalan használata miatt a Kbt. 127. §-ába ütköző cselekmény gyanúja terheli. Ő felelős a kerékpár megrongálásáért is, mert az a jogtalan használat következménye volt.

Ujságos Pál levélhordó azért, mert táskáját a menekülő Farkas után dobta s ezáltal Farkas 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett, — a Btk. 301. §-ába ütköző cselekmény gyanúja terheli.

A Btk. 79. §-ának esetleges alkalmazása a bíróságra tartozik.

Özv. Szürdarócnét, mert Falás lakásába jogos indok nélkül ment be s később Falás Adorjánt a lakásába nem engedte be s így személyes szabadságában korlátozta, — a Btk. 332. és 323. §-ába ütköző cselekmény gyanúja terheli. Az

FINOM ÓRÁK között legolcsóbbak A BRAUSWETTER ÓRÁK!

BRAUSWETTER JÁNOS
SZEGEDEN
MAGYARORSZÁG LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRÁSZEME
Arjegyzék órákról és ékszerekről.

Csendőrség és honvédség

számára szükséges
könyvek és térképek
kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben,
Budapest, V., Dorottya-utca 2.

BUTOR 1 életre
20 havi részletre

Előleg
nélkül is

Kisi pari Butorcsarnok, Dohány-u. 66.

A töltőtollat ma már senki sem nélkülözhet, aki írásmunkával foglalkozik, legkevésbé a csendőr.

A legjobb töltőtollak és választékban **TURCSÁNY ANTAL** töltőtoll- és papírkereskedésben: Budapest, VIII., Üllői-út 2.

özvegy azon cselekménye pedig, hogy Falas kabátját elvette és ezt csak a tea, cukor és rum visszaadása esetében volt hajlandó átadni, a Btk. 350. §-ában körülírt zsarolás kísérletét képezi, mert Falas nem cselekedett, vagy túrt az özvegy akaratának megfelelően, hanem feljelentés végett a csendőrségre ment.

A cipő ellopása miatt a tettest a Btk. 330. §-ába ütköző cselekmény gyanúja terheli.

*

Beérkezett 39 pályázat. A leghelyesebben fejtették meg a következők:

Deák Kálmán csendőr (Veszprém), Vincze György őrm. (Tapolca), Kolozsvári Gyula th. (Szombathely), Juhász József cs. (Zsadány), Menyhárt István II. őrm. (Szombathely), Darabos János th. (Baranyaszentlőrinc), Tóth Miklós csendőr (Sóstógyógyfürdő), Füleky József alhadnagy (Toponár), Csépké őrm. (Demecser).

*

Az ébresztőórát a szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során Deák Kálmán csendőr (Veszprém) nyerte meg, akinek ezt postán egyidejűleg elküldöttük.

Távolsági kimutatás.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

A községek és tereptárgyak megnevezése	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	Leportyázásra szükséges idő pihenővel együtt
	Udvarhelyi vasútállomás	Parajdi sóbánya	Korondi gyár	Háromszéki megálló	Csik-udvar	Borszékdő	Búskilátó	Mohács-puszta	Pálkó-órház	Somlyóalj	Bélbortanya	Oroszhegy	
1 Farkaslaka	6:3	4:8	2:3	1:2	0:7	1:6	0:7	3:5	2:3	3:4	2:2	1:6	
2 Oroszhegy	5:2	6:3	4:2	4:3	3:1	1:2	3:8	2:5	2:8	3:2	1:3		
3 Bélbortanya	6:8	8:2	5:3	1:6	2:3	4:2	2:1	4:6	6:2	3:1			30 perc
4 Somlyóalj	3	6:5	6:1	1:6	1	4:2	2:1	7:3	5:2				
5 Pálkó-órház	4	4:2	5:3	2:5	3:2	1:8	6:9	4:3					
6 Mohács-puszta	7	4:3	3:7	4:1	3:2	8:1	1:3						30 perc
7 Búskilátó	4	4:3	3:7	8:2	5:3	6:1							
8 Borszékdő	5	4:3	4:2	3:7	4:1								
9 Csik-udvar	7:5	6:5	4:6	2:1									
10 Háromszéki megálló	3:7	6:2	4:3										
11 Korondi-gyár	3	3:7											30 perc
12 Parajdi sóbánya	1:5												30 perc

A farkaslakai örsnek egyidőben két járőre van rendes szolgálatban. Mind a kettő 30 órás őrzületben van, de különböző tereptárgyakat kell leportyázniuk. Az örsparancsnok 20 órás ellenőrző szolgálat alatt mindkét járőrt két-két tereptárgynál akarja ellenőrizni.

A két 30 órás őrzületen kívül tehát egy 20 órás őrzület is össze kell állítani, melyből kitűnjék, hogy az örsparancsnok mindkét járőrt 2—2 tereptárgynál ellenőrizte.

Határidő július 10. Megfejtést csak a csendőrség legény-

ségi egyéneitől fogadunk el. A helyes megfejtők között egy értékes (töltőtollat) sorsolunk ki. Az eredményt a július 20-i számunkban közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felélős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felélős üzemvezető: Györy Aladár.